

ศาลาภิรมย์
9

THAI NATIONAL ASSEMBLY LIBRARY

3961167848

ที่ระลึก
วันศาลยุติธรรม
๒๑ เมษายน ๒๕๕๐

๑๒๕ ปี
ของศาลยุติธรรมยุคใหม่

สารของประธานศาลฎีกา

ศาลยุติธรรมเป็นองค์กรของอำนาจตุลาการ ซึ่งเป็นอำนาจหนึ่งในสามของอำนาจอภิปไตยที่ใช้ในการปกครองประเทศโดยมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นผู้ใช้อำนาจเพื่ออำนวยความยุติธรรมแก่ประชาชน พัฒนาการของศาลยุติธรรมไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ เริ่มจากพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงปฏิรูปการศาลโดยมีพระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้ารพีพัฒนศักดิ์ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ทรงเป็นกำลังสำคัญในการปฏิรูปกฎหมายและระบบการศาล และในวันที่ ๒๑ เมษายน ๒๔๒๕ ได้ทรงเสด็จพระราชดำเนินวางศิลาฤกษ์อาคารศาลยุติธรรมขึ้น ศาลยุติธรรมจึงได้ถือเอาวันที่ ๒๑ เมษายนของทุกปีเป็นวันศาลยุติธรรม เพื่อให้ข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรมได้น้อมรำลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และตระหนักถึงความมั่นคงของระบบศาลยุติธรรมที่เป็นหลักในการอำนวยความยุติธรรมให้แก่ประเทศมาจวบจนปัจจุบัน

ในปี ๒๕๕๐ ศาลยุติธรรมได้กำหนดให้เป็น “ปีแห่งความยุติธรรมนำสู่ความสมานฉันท์” ซึ่งกิจกรรมวันศาลยุติธรรมที่สำคัญ

ประการหนึ่งของปีนี้ คือ การตัดพิมพ์หนังสืออันศาลยุติธรรมขึ้น โดยมี
เนื้อหาประกอบด้วยบทสัมภาษณ์บุคคลสำคัญในหัวข้อ "บทบาทของศาลยุติธรรม
กับภาวะวิกฤติของชาติ" สำหรับมอบเป็นที่ระลึกให้แก่ผู้มาร่วมงานอันศาล
ยุติธรรม ผู้พิพากษา ทั้งองเสม็ดศาลที่วราขอาณาจักร รวมทั้งบุคคลและ
หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อันจะนำไปสู่การพัฒนาศักยภาพบุคลากรของศาลยุติธรรม
เพื่อดำรงไว้ซึ่งความเป็นสถาบันที่สูงส่ง คักดิ์สิทธิ์ และเป็นหลักประกัน
ในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน อันจะนำมาซึ่งความผาสุกของ
สังคมและประเทศชาติตลอดไป

ในโอกาสที่อันศาลยุติธรรมปีนี้ตรงกับปีมิ่งมหามงคลสมัยที่
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชเสด็จทรงเจริญพระชนมพรรษา ๘๐
พรรษา ซึ่งนับเป็นศุภนิมิตหมายที่เป็นมงคลยิ่ง ผมขอเชิญชวนข้าราชการ
ฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรมและบุคลากรศาลยุติธรรมทุกท่าน ดำเนินตามรอย
เบื้องพระยุคลบาทแห่งองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และขออาราธนา
คุณพระศรีรัตนตรัยและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายตลอดจนพระบารมีแห่ง
องค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรม
ราชินีนาถจงเป็นพลบ่อเลี้ยงบันดาลให้ทุกท่านเองประสบความสุข ความเจริญ
ดำรงตนอยู่ในกรอบแห่งคุณงามความดี ความซื่อสัตย์ สุจริต เพียบพร้อม
ด้วยสติปัญญาและคุณธรรม เพื่อร่วมกันสร้างสรรค์สังคมและพัฒนา
ประเทศชาติให้สถิตสถาพรสืบไป

(นายปัญญา ธนอมรอด)

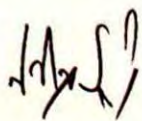
ประธานศาลฎีกา

ศรัทธาและการยอมรับจากสังคมรอบข้างที่ยังคงแสดงความเชื่อมั่นอย่างเต็มเปี่ยม
ซึ่งดูแลการศาลยุติธรรมตั้งอัตรารักษาความเป็นกลาง ความถูกต้อง
ของบรรณและผลของความยุติธรรมให้คงอยู่กับสังคมตลอดไป

เหนือสิ่งอื่นใดศาลยุติธรรมผู้ใช้อำนาจตุลาการ หนึ่งในสามแห่งอำนาจ
อธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีหน้าที่หลักในการพิจารณา
พิพากษาบรรณคดีให้เป็นไปโดยความถูกต้อง รวดเร็ว และเป็นธรรม เพื่อ
ความสงบสุขร่มเย็นแก่ประชาชนและประเทศชาติมาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน
และตั้งร่ำลึกถึงพระมหากษัตริย์คุณของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้า
เจ้าอยู่หัวที่ได้เสด็จพระราชดำเนินโดยขบวนพยุหยาตราไปทรงวางศิลาฤกษ์
พระอุทิศอาคารศาลสถิตยยุติธรรม ในวันที่ ๒๑ เมษายน ๒๔๒๕ อัน
เป็นการเริ่มต้นปฏิรูประบบราชการศาลยุติธรรมยุคใหม่(ฉบับแรก)ตั้งเป็นเวลา
๑๒๕ ปี และยังคงพัฒนาต่อไปอย่างไม่หยุดยั้งเพื่อให้การอำนวยความยุติธรรมแก่
ประชาชนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งเป็นเป้าหมายสูงสุด
ของศาลยุติธรรมในการสนองพระราชดำริตั้งเกล้า

ในโอกาสวันศาลยุติธรรม ๒๑ เมษายน ๒๕๕๐ นี้ ขออาราธนา
สิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายได้โปรดอภิบาลคุ้มครององค์การศาลยุติธรรมให้สถิตสถาพร
เจริญรุ่งเรืองรักษาความยุติธรรมแก่สังคมและประเทศชาติสืบไป และขออำนาจพร
ให้ข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรมตลอดจนบุคลากรของศาลยุติธรรม
ทุกท่านมีความเจริญรุ่งเรือง ประสบแต่ความสุขในชีวิตตลอดไป

(นายพนิต สุรินทร์)

เลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรม

สารบัญ

เรื่อง

หน้า

คำกราบบังคมทูลและพระราชดำรัสตอบในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว..... ๑๒
เสด็จพระราชดำเนินไปทรงวางศิลาเก๋อพระฤกษ์ศาลสถิตย์ยุติธรรม

บทสัมภาษณ์บุคคลสำคัญเกี่ยวกับบทบาทของศาลยุติธรรมกับภาวะวิกฤติของชาติ..... ๑๗

นายปัญญา ถนอมรอด.....๑๕
ประธานศาลฎีกา

ศาสตราจารย์พิเศษ วิชา มหาคุณ.....๓๑
กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

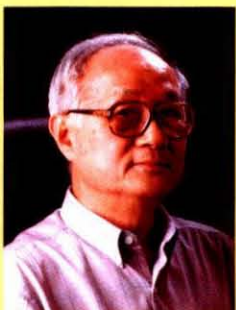
นายอภิชาติ สุชักคานนท์.....๔๕
ประธานกรรมการการเลือกตั้ง

นางสดศรี สัตยธรรม.....๕๗
กรรมการการเลือกตั้ง

นายพินิจ สุเสาร์จ.....๖๓
เลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรม

ศาสตราจารย์เสน่ห์ จามริก.....๗๓
ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๘๕..... รองศาสตราจารย์ นรนิติ เศรษฐบุตร
ประธานสภาข้าราชการธรรมนุญ

๕๓.....นายโคทม อารียา
ประธานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

๑๐๗.....นายพชร ยุติธรรมดำรง
อัยการสูงสุด

๑๒๕.....นายเสรี สุวรรณภานนท์
รองประธานสภาข้าราชการธรรมนุญ คนที่หนึ่ง

๑๓๕.....ศาสตราจารย์ ดร. สมคิด เลิศไพฑูรย์
รองอธิการบดีฝ่ายบริหารบุคคลและกฎหมาย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

๑๕๑.....รองศาสตราจารย์ ดร. กำชัย จงจักรพันธ์
คณบดีคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

๑๕๗.....นายก่อเขต จันทเลิศลักษณ์
บรรณาธิการหนังสือพิมพ์ คม ชัด ลึก

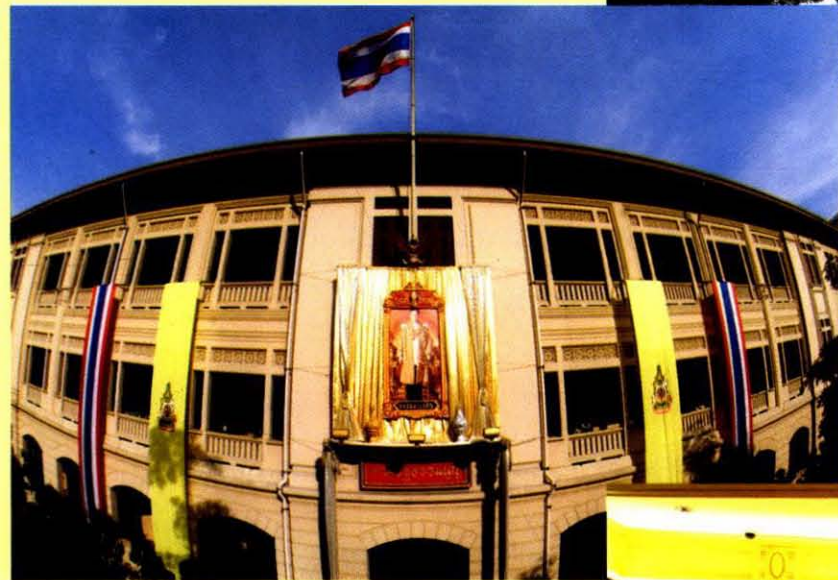

๑๖๕.....คำสั่งคณะกรรมการอำนวยการจัดงานวันศาลยุติธรรม

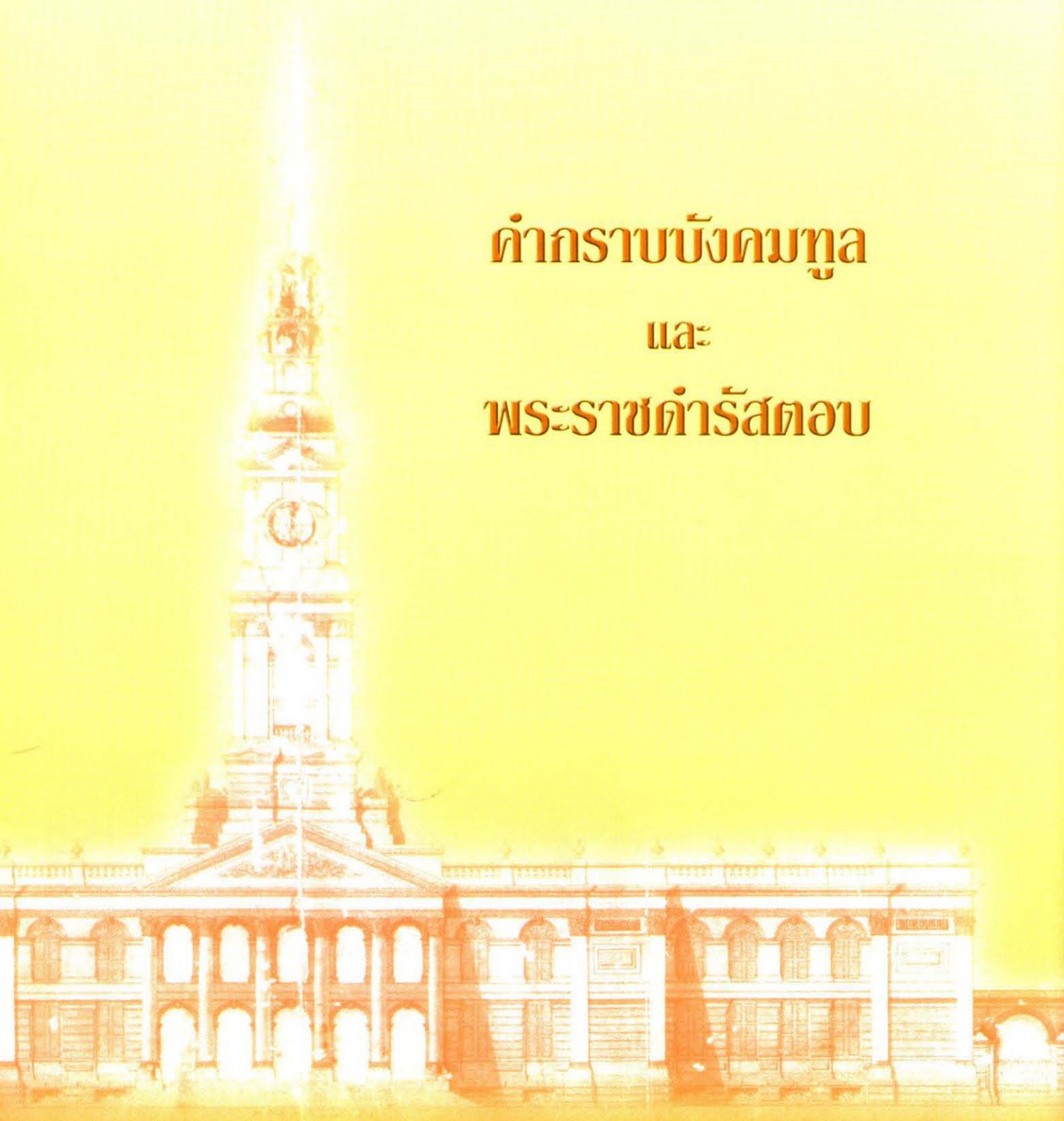

ศาลฎีกา
แผนกคดีอาญา
ของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

คำกราบบังคมทูล
และ
พระราชดำรัสตอบ

คำกราบบังคมทูลและพระราชดำรัสตอบ
ในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
เสด็จพระราชดำเนินไปทรงวางศิลาฤกษ์พระอุทิศศาลสถิตย์ยุติธรรม
วันที่ ๒๑ เมษายน พ.ศ. ๒๔๒๕

นายเชียร เจริญวัฒนา*

ในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราช
ดำเนินไปทรงวางศิลาฤกษ์พระอุทิศศาลสถิตย์ยุติธรรม เมื่อวันที่ ๒๑ เมษายน
พ.ศ. ๒๔๒๕ เจ้าพระยาสุรวงศ์ไวยวัฒน์ (วร บุนนาค) ผู้สำเร็จราชการ
สร้างศาลสถิตย์ยุติธรรม ได้กราบบังคมทูลพระกรุณาแด่พระบาทสมเด็จพระ
พระเจ้าอยู่หัว ดังต่อไปนี้

“ขอเดชะ ฝ่าละอองธุลีพระบาทปกเกล้าปกกระหม่อม ข้าพระพุทธเจ้า
ขอรับพระราชทานพระบรมราชโองการ พระบรมราชานุญาต กราบบังคมทูลพระ
กรุณาในที่ประชุมพระบรมวงศานุวงศ์และท่านเสนาบดี ข้าพเจ้าขอรับ
ผู้ ^{ใหญ่} _{น้อย}] แลเจ้าประเทศราช ผู้สำเร็จราชการเมือง ^{เจ้า} _{ตรี} _{สดา}] ทั้งบุตรหลาน
ซึ่งเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทในที่ประชุม ในมหาสมณมณฑลการพระราชพิธี
ณบัดนี้

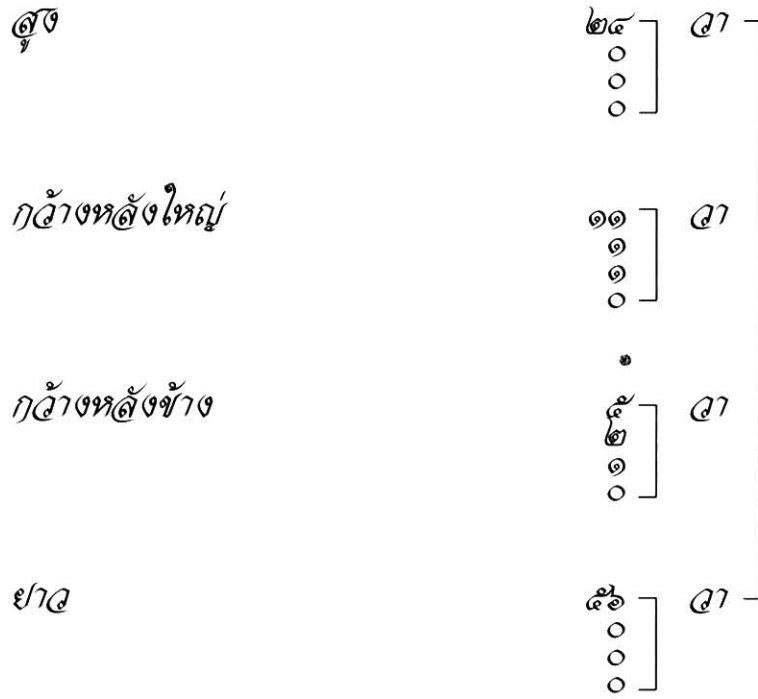
ด้วยตั้งแต่พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกย์ ประชุมบรม
มหाराชาธิราช ทรงประดิษฐานกรุงเทพมหานครอมรรัตนโกสินทร์มหินทรา
ยุทธานี้

* ที่ปรึกษาในศาลอุทธรณ์ภาค ๔
• สำเนาต้นฉบับ ได้รับความเอื้อเฟื้อจาก นายนิกร ทัสสโร ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดเดชอุดม และหอจดหมายเหตุ
แห่งชาติ

นับลำดับตั้งแต่วันที่ ๑ ๑ ๖ ค่ำปีชานัดตวาคกิ คักราช ๑๑๔๔
 มาจนถึงณ วัน ๖ ๑ ๖ ค่ำปีมเมียัดตวาคกิ คักราช ๑๒๔๔ นี้ บรรณ
 ครบร้อยปีเต็มบริบูรณ์ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์ พระ
 จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชดำริที่ว่า พระบาทสมเด็จพระบรมไพ
 ยภาติราช เมื่อได้เสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติปราบดาภิเษกดำรงศัภภิพ
 ปกป้องพระราชราษฎร ก็ได้ทรงรวบรวมแลเรียบเรียงตั้งพระราชกำหนดกฎหมาย
 แลมีคัลหลวงสำหรับระงับทุกขของทวยราษฎรทั่วทั้งแผ่นดิน โดยความ
 ยุติธรรมอันเป็นยอดยิ่งสิ่งสำคัญ ให้บังเกิดความศุภฤคความเจริญแก่
 ประมุขชนทั้งหลายเป็นต้นเหตุแห่งการสงบเรียบร้อย แลเจริญประโยชน์
 การค้าขายแลการทำมาหากินทุกประการ ในบัดนี้มาถึงกำหนดสมัยซึ่งครบ
 ร้อยปีเป็นคราดแรก ก็ควรที่จะจัดการเพิ่มเติมอุดหนุนแบบอย่าง ซึ่งพระ
 บาทสมเด็จพระบรมไพยภาติราชได้ทรงตั้งไว้เป็นต้นมา ให้เป็นการเกื้อกูล
 อุดหนุนให้ความยุติธรรมยิ่งขึ้นดำรงอยู่ยัดยาวยั่งยืน ราษฎรประมุขชนจะ
 ได้มีความศุภฤคทั่วหน้า

จึงมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้ข้าพระพุทธเจ้า
 เป็นแม่กองกะสร้างคัลหลวงขึ้นไว้สำหรับแผ่นดิน เป็นที่รวบรวมความ
 ทั้งปวงมาชำระพร้อมกัน ในที่แห่งเดียวพร้อมทั้งลูกขุนตระลาการ เพื่อจะ
 ได้เป็นต้นเหตุ แลเป็นเครื่องอุปการ ในการที่จะจัดแบบอย่างคัลหลวง
 ซึ่งจะชำระความให้เรียบร้อยรวดเร็วยิ่งขึ้น ข้าพระพุทธเจ้าได้รับพระ
 บรมราชโองการด้วยความยินดี โดยกระแสพระราชดำริที่และพระราชทาน
 ความศุภฤคแก่ราษฎรทั่วไป นับว่าเป็นเกียรติยศอันยิ่งใหญ่ ซึ่งได้
 หลอองพระ ^{เดช} _{คุณ}] ในการซึ่งเป็นสิ่งสำคัญยิ่งนักตั้งนี้ ข้าพระพุทธเจ้า
 ขอรับพระราชทานพระยานรรัตนราชมานิตยเป็น ^{เบญ} _{ชัย}] เงินค่าจ้าง ได้เรียก

เมศเยอแกรชปีราเดอเกาะการ้างทำศาลหลวงมีแผนทักกว้างยาวสูงต่ำ
ดังนี้^๒

กำหนดพระราชทรัพย์ค่า้าง ^{๒๔๒๗} นายข้างได้ทำรากตึกหมั้นคง
สมคอรที่อะวางศิลาฤกษ์ได้ ทั้นใหม่หามงคฤการครั้งนี้ ข้าพระพุทธเจ้าขอ
พระราชทานกราบบังคมทูลพระกรุณาอัญเชิญ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
ทรงวางศิลาพระฤกษ์เป็นประจุม เพื่อให้เป็นการสวัสดีมงคลในการที่อะ
ก่อสร้างสืบไป แลเป็นเหตุที่ตั้งไว้แห่งความยุติธรรม อันจะได้เป็นไปใน
กาลนี้ สืบไปภายหน้าเป็นนิจกาล คอรมีคอรแล้วแต่อะทรงพระกรุณาโปรด
เกล้าโปรดกระหม่อม ขอเดชะ”

^๒ สูง ๒๔ วา กว้างหลังใหญ่ ๑๑ วา ๑ สอก ๑ กีบ กว้างหลังข้าง ๕ วา ๒ สอก ๑ กีบ ยาว ๕๖ วา
^๓ ๒๔๒๗ ชั่ง ๔ ตำลึง

ฉบับแล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระดำรัสตอบดังนี้

“ข้าพเจ้ามีความยินดีที่ได้ฟังคำเจ้าพระยาสุรสงครามโดยวัฒนธรรม ที่สมเด็จพระ
กระลาโหมเกล้าฯ อนุญาตนี้ เป็นเหตุให้ทราบโดยดีในการซึ่งข้าพเจ้าดำริห์จะให้
เป็นความค้ำชูแก่ราษฎรทั่วไปนั้น ได้เป็นที่ตั้งใจใฝ่หมั่นขบประพันธ์ของทำน
ทั้งปวง อนุญาตนี้จะได้วางศิลาฤกษ์ แล้วขอชานนามศาลนี้ไว้สืบไปเมื่อนำให้
เรียกว่า “ศาลสถิตยยุติธรรม” ขอให้การที่จะทำต่อไปนี้ ขอเป็นการสถิตย
สถิตยทุกประการ ขอความประสงค์ซึ่งสร้างศาล เพื่อจะรักษายุติธรรม
บ้านเทาทุกส่วนของราษฎร ขอสถิตยสถาพรไพบุลย์สมดังประสงค์แล้วแต่ตั้ง
อยู่ยืนยงชั่วฟ้าแลดินเทอญ”

บทสัมภาษณ์บุคคลสำคัญ
เกี่ยวกับบทบาทของศาลยุติธรรม
กับภาวะวิกฤติของชาติ

สัมภาษณ์ นายปัญญา ถนนรอด

ประธานศาลฎีกา

โดย นางชลธิษณ์ เกษพัฒนา อมรศักดิ์

ผู้พิพากษาศาลชั้นต้นประจำสำนักประธานศาลฎีกา

“ในยามที่ชาติกำลังมีปัญหาวิกฤติ ประชาชนหรือกระแสสังคมเห็นว่าอำนาจบริหารและอำนาจนิติบัญญัติเยียวยาแก้ไขได้ช้า ไม่ทันเหตุการณ์ หรือไม่สามรถแก้ไขได้ เป็นเรื่องจำเป็นอย่างยิ่งที่ศาลยุติธรรมจะต้องเข้าไปมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหานั้น แต่ควรเป็นการแก้ไขเฉพาะเรื่องให้เสร็จเด็ดขาดไปแล้วกลับมาทำงานตามหน้าที่ของตน”

ผู้สัมภาษณ์

: ท่านมีนโยบายการบริหารงานศาลยุติธรรมภายใต้สโลแกนที่ว่า “ยุติธรรมนำสู่ความสมานฉันท์” ขอทราบว่าที่มาของนโยบายดังกล่าวเป็นอย่างไร

นายปัญญา ดนอมรอด

: ขณะนี้มีปัญหาความขัดแย้งในสังคมจนนำไปสู่ความแตกแยกเป็นฝักเป็นฝ่าย มีการแตกสามัคคีของคนในชาติจนเป็นเหตุการณั้รุนแรงของสังคม เช่น กรณีเหตุการณ์ความรุนแรงใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ สาเหตุหนึ่งที่สำคัญของปัญหาดังกล่าว เนื่องจากประชาชนเห็นว่าตนไม่ได้รับความเป็นธรรมจากหน่วยงานของรัฐ ดังนั้นศาลยุติธรรมซึ่งเป็นองค์กรที่ชี้ขาดข้อพิพาทความขัดแย้งในสังคมและให้ความเป็นธรรมแก่ประชาชน ศาลยุติธรรมจึงมีบทบาทที่สำคัญในการแก้ไขปัญหาที่ประชาชนไม่ได้รับความเป็นธรรม ซึ่งจะนำมาสู่ความสมานฉันท์ของคนในชาติ และนำมาซึ่งความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง

ผู้สัมภาษณ์

: ท่านคิดว่าศาลยุติธรรมควรมีบทบาทอย่างไรในสภาพเศรษฐกิจสังคม และการเมืองในปัจจุบัน

นายปัญญา ดนอมรอด

: สภาพเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองในปัจจุบัน มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมออย่างรวดเร็ว บทบาทของศาลยุติธรรมในสภาวะที่มีการเปลี่ยนแปลงเช่นนี้ จะต้องยึดหลักความเป็นอิสระและความเป็นกลางเป็นสำคัญ ความเป็นอิสระและความเป็นกลางของศาลยุติธรรมเป็นปัจจัยสำคัญที่นำไปสู่ความปลอดภัยและความมั่นคงของสังคมปัจจุบัน ความเป็นอิสระของศาลยุติธรรมเป็นสิ่งจำเป็นต่อการมีเสถียรภาพและความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจด้วย นักลงทุนไม่ว่าเป็นชาวไทยหรือชาวต่างชาติต้องการความเชื่อมั่นว่าจะได้รับการปฏิบัติตามหลักกฎหมายโดยเสมอภาคและเท่าเทียมกัน ศาลยุติธรรมจึงมีบทบาทในการช่วยเสริมสร้างเศรษฐกิจของชาติโดยการสร้างความเชื่อมั่นให้แก่นักลงทุน

ผู้สัมภาษณ์

: หนังสือเล่มนี้มีวัตถุประสงค์ประการหนึ่งเพื่อบันทึกประวัติศาสตร์ของสังคมไทยในปัจจุบันซึ่งตกอยู่ในภาวะวิกฤติของชาติ เกิดความแตกแยกในระหว่างประชาชนคนไทย และส่งผลกระทบต่อความสงบสุขในสังคม ดิฉันจึงใคร่ขอทราบความเห็นของท่านในฐานะประมุขของฝ่ายตุลาการเกี่ยวกับบทบาทของศาลยุติธรรมในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว

นายปัญญา ถานอมรอด

: ในยามที่ชาติกำลังมีปัญหาวิกฤติ ประชาชนหรือกระแสสังคมเห็นว่าอำนาจบริหารและอำนาจนิติบัญญัติเยียวยาแก้ไขได้ช้า ไม่ทันเหตุการณ์ หรือไม่สามารแก้ไขได้ เป็นเรื่องจำเป็นอย่างยิ่งที่ศาลยุติธรรมจะต้องเข้าไปมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหานั้น แต่ควรเป็นการแก้ไขเฉพาะเรื่อง ให้เสร็จเด็ดขาดไปแล้วกลับมาทำงานตามหน้าที่ของตน ส่วนงานด้านอื่นๆ นั้น ประเทศของเรายังมีคนดี และมีความรู้อีกมากที่พร้อมจะทำงานในส่วนนั้น ที่พูดนี้ไม่ได้หมายความว่า ผู้พิพากษาจะไม่สนใจสังคม ผู้พิพากษายังคงต้องเอื้อเพื่อช่วยเหลือประชาชนทั่วไปให้มีความรู้ความเข้าใจในกฎหมาย เพื่อป้องกันมิให้มีการใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือเบียดเบียนกัน

ผู้สัมภาษณ์

: การที่ท่านต้องปฏิบัติภารกิจทั้งในตำแหน่งประมุขของฝ่ายตุลาการ และยังต้องรับภาระในการเป็นหลักให้ศาลฎีกาช่วยคลี่คลายปัญหาบ้านเมืองตามความคาดหวังของประชาชนและสังคม จึงอยากทราบว่าท่านแบ่งเวลาทำงานอย่างไร

นายปัญญา ถานอมรอด

: งานในหน้าที่ของประธานศาลฎีกาตามที่กฎหมายระบุไว้มีมากจนทำแทบจะไม่ทันอยู่แล้ว เมื่อมีการออกกฎหมายให้ทำหน้าที่ประธานตุลาการรัฐธรรมนูญด้วย ย่อมจะมีปัญหาเรื่องการแบ่งเวลาทำงาน ผมและตุลาการรัฐธรรมนูญท่านอื่นทราบดีว่าคดียุบพรรคการเมืองที่ศาลรัฐธรรมนูญเป็นเรื่องเร่งด่วนและมีผลทางการเมืองแก่นักการเมืองและประเทศของเรามาก จึงนัดพิจารณาคดีของ

ศาลรัฐธรรมนูญโดยเฉพาะคดียุบพรรคการเมืองทุกวันอังคารและวันพฤหัสบดี ดังนั้น ผมจึงเหลือวันทำงานในฐานะประธานศาลฎีกาเพียง ๓ วัน คือ วันจันทร์ วันพุธ และวันศุกร์ วันจันทร์เข้าใช้สำหรับการประชุมกรรมการตุลาการ บ่ายประชุมคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรม วันพุธประชุมใหญ่ศาลฎีกากับประชุมคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล วันศุกร์ทำงานของศาลฎีกา เมื่อเวลาทำงานในฐานะประธานศาลฎีกาเหลือเพียง ๓ วัน แม้มำทำงานเข้ากลับเย็นอย่างไร ก็ไม่พอที่จะทำงาน จึงต้องมาทำงานในวันเสาร์หรือวันอาทิตย์อีก ๑ วัน เพื่อพิจารณาร่างคำพิพากษาของศาลฎีกาและทำงานที่ค้างค้างให้เสร็จ ถ้าวันพุธหรือวันศุกร์ใดไม่มีงานด่วนมากนัก ก็จะไปตรวจราชการศาลในภูมิภาค โดยพยายามไปเข้าเย็นกลับ

ผู้สัมภาษณ์ : หากไปตรวจราชการในวันเสาร์หรือวันอาทิตย์จะได้หรือไม่

นายปัญญา งามมรอต : มีหลายศาลที่ผมไปตรวจราชการในวันเสาร์ ช่วงก่อนเที่ยง เพราะศาลเหล่านั้นเปิดทำงาน แต่จะไม่ไปตรวจราชการในวันเสาร์บ่ายและวันอาทิตย์ เพราะเป็นเวลาหยุดราชการ ผู้พิพากษาและข้าราชการธุรการ คงต้องการพักผ่อนและใช้ชีวิตส่วนตัวมากกว่า ถ้าไปตรวจราชการเขาอาจจะไม่สะดวก

ผู้สัมภาษณ์ : ในฐานะประธานตุลาการรัฐธรรมนูญ ขอให้ท่านช่วยเล่าบรรยากาศการทำงานหรือประสบการณ์ของการทำหน้าที่ดังกล่าว

นายปัญญา งามมรอต : ในช่วงแรกของการเริ่มงาน พบว่ามีความแตกต่างกันในเรื่องของความคิดเห็น เนื่องจากการพิจารณาคดีของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญใช้ระบบไต่สวน ในขณะที่คู่อริหลายฝ่ายยังคุ้นเคยกับระบบกล่าวหา ทำให้การพิจารณาคดีในระยะแรกมีข้อขัดข้องอยู่บ้าง แต่ต่อมาคู่อริทุกฝ่ายมีความเข้าใจในกระบวนการวิธีพิจารณาของคณะ

ตุลาการรัฐธรรมนูญตรงกันมากขึ้น ทำให้การพิจารณาคดีเป็นไปด้วยความราบรื่นมากขึ้น อีกทั้งตุลาการรัฐธรรมนูญมาจากศาล ๒ ระบบ คือ ผู้พิพากษาศาลฎีกา และตุลาการศาลปกครองสูงสุด ทำให้มีพื้นฐานของแนวคิดหรือความเข้าใจในการพิจารณาคดีต่างกันไปบ้าง อย่างไรก็ตาม ด้วยเหตุที่ทุกท่านเป็นผู้พิพากษาและตุลาการชั้นผู้ใหญ่ มีความรู้และประสบการณ์สูง อีกทั้งมีความเสียสละอุทิศตนช่วยกันทำงาน ในที่สุดจึงสามารถหาข้อสรุปเพื่อการทำงานร่วมกันได้ด้วยดี และเป็นที่พึงพอใจของคู่กรณีที่น่าคดีมาสู่ศาลรัฐธรรมนูญ

ผู้สัมภาษณ์

: คดีได้สวนยุบพรรคการเมืองจะแล้วเสร็จเมื่อใด

นายปัญญา หนอมรอด

: คณะตุลาการรัฐธรรมนูญได้กำหนดกรอบเวลาในการนัดไต่สวนพยานบุคคลออกเป็น ๒ กลุ่ม คือ กลุ่มที่ ๑ พรรคไทยรักไทย พรรคพัฒนาชาติไทย และพรรคแผ่นดินธรรม นัดไต่สวนในวันอังคารของทุกสัปดาห์ นับแต่วันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๕๐ เป็นต้นมา คาดว่าจะแล้วเสร็จภายในวันที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๕๐ และนัดฟังคำวินิจฉัยปลายเดือนพฤษภาคมปีนี้ ส่วนกลุ่มที่ ๒ พรรคประชาธิปไตย และพรรคประชาธิปไตยก้าวหน้า นัดไต่สวนในวันพฤหัสบดีของทุกสัปดาห์นับแต่วันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๕๐ เป็นต้นมา เสร็จวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๕๐ คณะตุลาการรัฐธรรมนูญอนุญาตให้คู่กรณียื่นคำแถลงการณ์ปิดคดีได้ภายใน ๒๐ วัน และนัดฟังคำวินิจฉัยวันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๕๐ เวลา ๑๓.๓๐ น.

ผู้สัมภาษณ์

: กรณีที่คณะตุลาการรัฐธรรมนูญไม่อนุญาตให้ไต่สวน พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร อดีตนายกรัฐมนตรี ผ่านระบบการประชุมจอภาพนั้น ข้อเท็จจริงเป็นอย่างไร

นายปัญญา หนอมรอด

: พรรคไทยรักไทยอ้าง พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร เป็นพยานประเภทพยานนำ ซึ่งตามข้อกำหนดคณะตุลาการรัฐธรรมนูญว่าด้วยองค์

คณะในการพิจารณาพิพากษา วิธีพิจารณา และการทำคำวินิจฉัย พ.ศ. ๒๕๔๕ กำหนดให้พยานประเภทนี้เสนอบันทึกถ้อยคำของ พยานมาเป็นเอกสาร โดยระบุข้อเท็จจริงทั้งหมดที่ต้องการให้คณะ ตุลาการรัฐธรรมนูญทราบในบันทึกถ้อยคำดังกล่าว คณะตุลาการ รัฐธรรมนูญจะส่งสำเนาบันทึกถ้อยคำของพยานไปให้คู่กรณีอีกฝ่าย หากคู่กรณีอีกฝ่ายตั้งใจคัดค้าน จะต้องทำคำคัดค้านมาเป็นหนังสือ หรือร้องขอให้นำพยานผู้ให้ถ้อยคำมาเบิกความก็ได้ ในกรณีที่มีคำ คัดค้านหรือคำร้องขอดังกล่าว คณะตุลาการรัฐธรรมนูญจะพิจารณา ว่าคำคัดค้านหรือคำร้องขอนั้นมีประเด็นหรือมีข้อเท็จจริงที่จำเป็น จะต้องให้นำพยานผู้ให้ถ้อยคำมาเบิกความเพิ่มเติมหรือไม่

พ.ต.ท.ทักษิณ ได้เสนอบันทึกถ้อยคำต่อคณะตุลาการ รัฐธรรมนูญตามข้อกำหนด ซึ่ง พ.ต.ท.ทักษิณ ก็ได้ชี้แจงข้อเท็จจริง ทุกอย่างตามที่ต้องการไว้ในบันทึกถ้อยคำแล้ว พรรคไทยรักไทยจึง ไม่จำเป็นต้องนำ พ.ต.ท. ทักษิณ มาศาลหรือขอใช้การสืบพยานโดย ระบบการประชุมทางจอภาพ และเมื่อคณะตุลาการรัฐธรรมนูญส่ง สำเนาบันทึกถ้อยคำของพยานปากนี้ไปให้ผู้ร้องคืออัยการสูงสุด ผู้ร้องก็ได้ยื่นคำคัดค้านพยานปากนี้ตามข้อกำหนด และแถลงขอ ถามค้านพยานปากนี้เพิ่มเติม แต่เมื่อคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ พิจารณาคำคัดค้านและคำแถลงของผู้ร้องแล้วเห็นว่าพยานหลักฐาน อื่นเพียงพอที่จะวินิจฉัยประเด็นตามคำคัดค้านได้อยู่แล้ว จึงไม่ จำเป็นต้องให้ พ.ต.ท. ทักษิณ เบิกความด้วยวาจาอีก พุดให้ชัดก็คือ คณะตุลาการรัฐธรรมนูญไม่อนุญาตให้ พ.ต.ท. ทักษิณ เบิกความ ด้วยวาจาตามที่อัยการสูงสุดขอ ส่วนพรรคไทยรักไทยไม่ได้ขอ

ผู้สัมภาษณ์

: กรณีที่มีการขอให้โทรทัศน์ถ่ายทอดสดการไต่สวนหรือการสืบ พยานของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ เหมือนกับที่เคยทำมาใน สมัยที่เป็นศาลรัฐธรรมนูญ ท่านมีความเห็นอย่างไร

นายปัญญา ถานอมรอด : หลักสำคัญของการพิจารณาพิพากษาคดี คือ การให้ความเป็นธรรม แก่คู่ความทั้งสองฝ่าย โดยการดำเนินกระบวนการพิจารณาต้องกระทำ โดยเปิดเผย ตรวจสอบได้ ซึ่งก็เป็นวิธีการที่คณะตุลาการ รัฐธรรมนูญใช้อยู่ในปัจจุบัน ประชาชนที่สนใจสามารถเข้าร่วมฟัง การพิจารณาในห้องพิจารณาได้ และมีการถ่ายทอดวงจรปิดไปยัง ห้องต่างๆ ภายในที่ทำการคณะตุลาการรัฐธรรมนูญแล้ว ถือได้ว่าเป็น การดำเนินการตามหลักของการพิจารณาคดีโดยเปิดเผยและเป็น ธรรมแล้ว การถ่ายทอดสดหรือไม่จึงมิได้เกี่ยวข้องกับการสนอง หลักการดังกล่าว อีกทั้งปัจจุบันการดำเนินการใดๆ ควรจะคำนึงถึง ผลที่อาจจะทำให้เกิดความแตกแยกในสังคมมากขึ้นอีกด้วย

“ผมจะดำเนินการให้ประชาชนและผู้เกี่ยวข้องไม่ เกิดความเข้าใจผิดว่าศาลส่งคนไปสอบสวนเอง ฟ้องเอง และตัดสินเอง สำหรับบทบาทอื่นๆ ที่กฎหมายไม่ได้บังคับ โดยหลักผมสนับสนุนให้ผู้พิพากษาซึ่งเป็นบุคคลที่สังคม ยอมรับในความซื่อสัตย์สุจริตไปทำงานเพื่อแก้ไขปัญหา บ้านเมืองได้ และไม่ขัดข้องที่ผู้พิพากษาจะโอนไปเป็น ข้าราชการหรือเจ้าพนักงานในหน่วยงานนั้น อีกทั้งพร้อม ที่จะรับกลับเข้ามาเป็นผู้พิพากษาอีก ตราบเท่าที่ยังมี คุณสมบัติเหมาะสมที่จะเป็นผู้พิพากษา ส่วนกรณีที่มีการขอตัวผู้พิพากษาไปช่วยราชการหรือทำงานใน หน่วยงานอื่น ทั้งที่ยังเป็นผู้พิพากษาอยู่ทำไม่ได้ เพราะ ไม่ถูกต้องตามกฎหมาย”

ผู้สัมภาษณ์

: เรียนถามนโยบายและความเห็นของท่านประธานศาลฎีกา เกี่ยวกับการเข้าไปมีบทบาทของผู้พิพากษาศาลยุติธรรมในภาคส่วนอื่น เช่น การเข้าไปเป็นกรรมการในคณะกรรมการตรวจสอบการกระทำที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่รัฐ (คตส.) คณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) หรืออื่นๆ

นายปัญญา ถนอมรอด

: ถ้าผู้พิพากษาศาลยุติธรรมต้องไปปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายกำหนด ได้แก่ การไปปฏิบัติหน้าที่ของ คตส. ผมไม่มีความเห็น เพราะเป็นการกำหนดบังคับโดยกฎหมาย แต่ผมจะดำเนินการให้ประชาชนและผู้เกี่ยวข้องไม่เกิดความเข้าใจผิดว่าศาลส่งคนไปสอบสวนเอง ฟ้องเอง และตัดสินเอง สำหรับบทบาทอื่นๆ ที่กฎหมายไม่ได้บังคับ โดยหลักผมสนับสนุนให้ผู้พิพากษาซึ่งเป็นบุคคลที่สังคมยอมรับในความซื่อสัตย์สุจริตไปทำงานเพื่อแก้ไขปัญหาบ้านเมืองได้ และไม่ขัดข้องที่ผู้พิพากษาจะโอนไปเป็นข้าราชการหรือเจ้าพนักงานในหน่วยงานนั้น อีกทั้งพร้อมที่จะรับกลับเข้ามาเป็นผู้พิพากษาอีก トラบเท่าที่ยังมีคุณสมบัติเหมาะสมที่จะเป็นผู้พิพากษา ส่วนกรณีที่มีการขอตัวผู้พิพากษาไปช่วยราชการหรือทำงานในหน่วยงานอื่น ทั้งที่ยังเป็นผู้พิพากษาอยู่ ทำไม่ได้ เพราะไม่ถูกต้องตามกฎหมาย

ผู้สัมภาษณ์

: ท่านมีความเห็นเกี่ยวกับแนวคิดในการร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ โดยจะให้มีการเพิ่มบทบาทหน้าที่ของศาลยุติธรรมในการตรวจสอบการใช้อำนาจของฝ่ายบริหาร หรือการที่จะกำหนดให้มีศาลเลือกตั้งอยู่กับศาลฎีกา หรือการให้ศาลฎีกามีบทบาทในการสรรหาคณะผู้บริหารราชการแผ่นดินรักษากฎการในกรณีที่รัฐบาลพ้นจากตำแหน่ง รวมทั้งแนวคิดที่จะให้ศาลยุติธรรมตรวจสอบการทำหน้าที่ของ กกต. อย่างไร

อาคารศาลฎีกาหลังใหม่... ถ้าซ่อมต่อไปเรื่อยๆ ก็เป็นเหมือนเอาเงินงบประมาณไปทิ้ง ควรจะสร้างใหม่ ณ ที่เดิม เพราะเป็นทำเลที่ดีและเหมาะสมที่สุดของศาลฎีกา

นายปัญญา วนอมรอด : ผู้พิพากษามีหน้าที่หลักที่สำคัญยิ่ง คือ ต้องพิจารณาคดีที่มาสืบศาลให้เสร็จไปด้วยความรวดเร็ว ถูกต้องและเป็นธรรม ปัจจุบันจำนวนผู้พิพากษายังมีน้อยกว่าปริมาณงานที่เพิ่มขึ้นทุกปี ศาลยุติธรรมยินดีที่จะปฏิบัติหน้าที่ที่เพิ่มขึ้น ถ้าสังคมต้องการเช่นนั้น และจะทำให้ดีที่สุด เพียงแต่อยากจะเรียนว่าข้อเสนอที่จะเพิ่มอำนาจให้แก่ศาลยุติธรรม ไม่ใช่ข้อเสนอของผู้พิพากษาผู้ที่ทำหน้าที่ในการพิจารณาพิพากษาคดี บางท่านอาจจะเคยเป็นผู้พิพากษา แต่ปัจจุบันไม่ใช่

ผู้สัมภาษณ์ : สุดท้ายนี้ขอเรียนถามเกี่ยวกับโครงการสำคัญของศาลที่ติดกันมานาน แต่เพียงจะมีการดำเนินการอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรม คือการก่อสร้างอาคารศาลฎีกาใหม่ ซึ่งต้องถือว่าท่านอาจารย์เป็นผู้ผลักดันไปสู่ผลความสำเร็จ มีปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการหรือไม่

นายปัญญา วนอมรอด : ความคิดความพยายามที่จะสร้างอาคารศาลฎีกาหลังใหม่แทนอาคารที่ชำรุดทรุดโทรมมีมานานประมาณ ๓๐ ปีแล้ว แต่เนื่องจากมีปัญหาเรื่องงบประมาณบ้าง ความไม่พร้อมทางด้านของเราบ้าง ทำให้แทนที่จะสร้างใหม่ เรากลับใช้วิธีซ่อมแซมใหญ่และปรับปรุงตลอดมา รัฐต้องเสียงบประมาณรวมแล้วเกือบ ๑,๐๐๐ ล้านบาทเพื่อซ่อมเกือบทุกปี ซ่อมแล้วก็ได้ไม่ดี เพราะตัวอาคารชำรุดทรุดโทรม

จนเกินกว่าจะซ่อมได้แล้ว ซ่อมครั้งสุดท้ายใช้เงินหลายร้อยล้าน ซ่อมเสร็จแล้วห้องทำงานผมใช้มาประมาณ ๕ เดือนก็เริ่มชำรุด บนฝ้า เพดานมีหนูและสัตว์อื่นๆ อาศัยอยู่ ต้องฉีดยากำจัดปลวกทุก เดือน ชั้นล่างก็มีกลิ่นเน่าของน้ำโสโครกและดินเลน ชั้น ๔ ที่เพิ่ง ซ่อมใหญ่เมื่อประมาณ ๓ ปี มานี้ก็ชำรุดทรุดโทรมอีกแล้ว ห้อง ประชุมใหญ่ที่ใช้งบประมาณไปนับร้อยล้านบาท อุปกรณ์หลายอย่าง ชำรุดเพราะหนูกัดและเหตุอื่นๆ ผมจึงเห็นว่า ถ้าซ่อมต่อไปเรื่อยๆ ก็เป็นเหมือนเอาเงินงบประมาณไปทิ้ง ควรจะสร้างใหม่ ณ ที่เดิม เพราะเป็นทำเลที่ดีและเหมาะสมที่สุดของศาลฎีกา ส่วนโครงสร้าง และแบบแปลนภายนอกเป็นไปตามที่คณะสถาปัตยกรรม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเคยออกแบบไว้ โดยได้รับความเห็นชอบ จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น คณะกรรมการเกาะรัตนโกสินทร์และ กทม. แล้ว ถ้าเปลี่ยนแบบจะต้องใช้เวลาอีกหลายปี ส่วนแบบแปลน ภายในต้องปรับปรุงใหม่ให้เหมาะสมกับปัจจุบัน ผมได้นำเรื่องไป เรียนท่านนายกรัฐมนตรีขออนำเรื่องสร้างศาลฎีกาเข้าอยู่ในโครงการ เฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ท่านนายกรัฐมนตรีสุรยุทธ์ก็ให้ความกรุณานำเข้าเป็นโครงการ ดังกล่าวแล้ว

ศาลฎีกาที่สร้างใหม่จะมีพื้นที่คลุมไปถึงที่ตั้งปัจจุบันของ อาคารศาลอาญากรุงเทพใต้ อาคารสโมสรเนติบัณฑิตยสภาและ ศาลแขวงดุสิต จึงจำเป็นต้องย้ายศาลอาญากรุงเทพใต้ซึ่งชำรุด ทรุดโทรมมากและอยู่กันอย่างแออัดจนไม่เหมาะสมที่จะเป็นที่ทำการ ไปอยู่อาคารเดียวกับศาลแพ่งกรุงเทพใต้ ตามโครงการเดิมที่มีมา ตั้งแต่สมัยที่ของงบประมาณสร้างศาลแพ่งกรุงเทพใต้และศาลอาญา กรุงเทพใต้และเป็นการย้ายไปอยู่ในพื้นที่ที่ศาลอาญากรุงเทพใต้มี เขตอำนาจ ส่วนแบบแปลนของศาลฎีกาก็ได้รับความอนุเคราะห์ จากคณะสถาปัตยกรรมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อีกครั้งหนึ่ง ศาล

ฎีกาที่กำลังจะก่อสร้างจะเป็นศาลที่สง่างามและแสดงเอกลักษณ์
ของไทยดีมาก คงจะเสร็จในอีก ๔ ปีข้างหน้า

ผู้สัมภาษณ์

: ขอรบกวนขอพระคุณท่านประธานศาลฎีกาที่กรุณาให้สัมภาษณ์
เชื่อว่าความคิดเห็นและประสบการณ์ของท่านจะเป็นประโยชน์
อย่างยิ่งต่อผู้อ่าน ในโอกาสหน้าสำนักงานศาลยุติธรรมจะได้ขอ
อนุญาตสัมภาษณ์เกี่ยวกับการปฏิบัติราชการศาลยุติธรรมของ
ท่านซึ่งเป็นประโยชน์ต่อประชาชน ซึ่งเป็นผลให้คณะกรรมการ
รางวัลสัญญา ธรรมศักดิ์ คัดเลือกท่านเป็นผู้ได้รับรางวัลสัญญา
ธรรมศักดิ์ ประจำปี ๒๕๕๐

ต้นฉบับเป็นหน้าว่าง

สัมภาษณ์ ศาสตราจารย์พิเศษวิชา มหาคุณ

กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

โดย นางเขาวรัตน์ เตมีศรีสุข

ผู้พิพากษาศาลชั้นต้นประจำสำนักประธานศาลฎีกา

“การกระทำที่เกี่ยวกับทุจริตนั้น ไม่ควรมีอายุความ และ ศาลยุติธรรมควรมีบทบาทในการแก้ปัญหาดังกล่าวด้วย ต้องยอมรับว่าศาลก็ได้รับความเชื่อถือและเป็นที่พักของประชาชน ได้รับความเชื่อมั่นว่าจะยืนอยู่ข้างประชาชน แต่ที่ควรจะมีบทบาทมากขึ้นในแง่ของการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ”

ผู้สัมภาษณ์

: ขอให้ท่านเล่าถึงความเป็นมาที่ท่านเข้ามามีบทบาทสำคัญในการเป็นคณะกรรมการ ป.ป.ช.

ศ. พิเศษวิชา มหาคุณ

: ตั้งแต่ตอนที่ผมอยู่ในศาลฎีกา ตอนช่วงเป็นประธานแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวในศาลฎีกาก็ร่วมอยู่ในที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาที่วินิจฉัยถึงปัญหาเกี่ยวกับ กกต. ถึงการเลือก กกต. ชุดใหม่ผ่านทางสภา ทางวุฒิสภาเขาขอความร่วมมือเลือก กกต. แทนตำแหน่งที่ว่าง ซึ่งผมก็อยู่ในกลุ่มที่ไม่เห็นด้วย เห็นว่าควรจะต้องเลือกใหม่ทั้งหมด ถือว่า กกต. ชุดเดิมหมดความชอบธรรม เนื่องจากว่าจากการเลือกตั้งที่ไม่ชอบ มีการทุจริต มีปัญหาต่างๆ น่าจะต้องเปลี่ยนทั้งชุด ในที่สุดเสียงเกือบจะทั้งหมดของที่ประชุมใหญ่ก็เห็นคล้อยตามที่ให้เลือกใหม่ทั้งหมด ดังนั้น ก็เป็นภาระของทางศาลฎีกาว่าเมื่อทาง กกต. ชุดเดิมถูกจำคุกแล้วก็มีการลาออกด้วยก็หมดไปทั้งชุดอย่างที่เราประสพมา ก็กลับเข้ามาสู่ที่ว่าที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาจะต้องเลือกทั้งชุดทั้งหมด ผมก็ถูกเสนอชื่อจากที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาให้เป็นคนหนึ่งเป็นหนึ่งในแคนดิเดตเป็นกรรมการเลือกตั้ง กกต. จนในที่สุดที่ประชุมใหญ่ก็เลือกผมโดยผมมีคะแนนเป็นอันดับหนึ่ง แต่ไปถึงวุฒิสภาแล้วปรากฏว่าวุฒิสภาไม่เลือก ก็เลือกชุดนี้ที่เป็น กกต. อยู่ปัจจุบัน กกต. ที่ไม่เลือกก็มีผม มีท่านวสันต์ สร้อยพิสุทธิ์ มีท่านอุดม เฟื่องฟูง แต่ทางวุฒิสภาเห็นว่าไม่เหมาะสมก็ว่ากันไป คือกลายเป็นว่ามีบัญชีคนที่ไม่ให้เป็น ก็นึกว่าคงจะหมดภาระแล้วสบายใจแล้ว เพราะว่าที่จริงแล้วผมก็ไม่ได้ปรารถนาที่จะเข้าไปยุ่งเกี่ยว เพราะว่ามันเปลืองตัวเราใกล้จะพ้นตำแหน่งแล้ว เราเป็นผู้พิพากษาอาวุโสสบายๆ ดีกว่าแต่ว่าพอพ้นตำแหน่งแล้วก็มาเป็นผู้พิพากษาอาวุโสในศาลล้มละลายกลางระหว่างที่ยังไม่ได้ไปรับตำแหน่ง ทางบ้านเมืองเกิดมีความเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญ ก็คือมีการรัฐประหารในการปฏิวัติรัฐบาล

ก็เกิดคณะกรรมการปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน เราก็ได้แต่ติดตามว่านี่เขารัฐประหารแล้ว เขายุบหมด คณะทุกชุด ตั้งแต่ศาลรัฐธรรมนูญไล่ลงมาคณะกรรมการ กกต. อะไรก็เลิกหมด เราก็ไม่ได้คิดว่าจะเกี่ยวข้องกับอะไร ก็พอดีในวันรุ่งขึ้นจากวันปฏิวัติมีท่านผู้พิพากษาที่ไปช่วยงานที่ในคณะ จะเรียกว่าช่วยงานรีเปลา เรียกว่าเป็นคณะผู้พิพากษาที่จะต้องเข้าไปชี้แจงข้อมูล ท่านโทรศัพท์มาหาผมว่าเขาจะทาบทามให้เป็นกรรมการ ป.ป.ช. จะเอามั้ย ผมก็ถามว่ามีใครบ้าง เขาก็บอกว่าการทาบทามท่านวสันต์ ท่านอุดม ผมก็บอกว่าดีสิ ถ้าเพื่อเป็นกลุ่มที่รู้จักกันอยู่แล้ว ท่านวสันต์ก็เพื่อนรักกัน ก็บอกว่าถ้ามีพวกเราทางตุลาการชั้นผู้ใหญ่ที่วานี้ก็คงไม่ขัดข้องก็นึกว่าไม่มีอะไรก็หายเงียบไป และสักพักหนึ่ง สัปดาห์หนึ่ง ท่านผู้ใหญ่ที่อยู่ในกระบวนการนี้ ตอนนี้น่าจะเปิดเผยได้คือท่านมีชัย ฤชุพันธุ์ ท่านโทรมาหาผมโดยตรงถามผมว่าตกลงยังยืนยันอยู่มั้ยว่าจะเป็นกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ผมก็ถามย้ำคำถามว่ามีใครบ้าง ท่านก็บอกว่าทาบทามแล้ว ท่านวสันต์ไม่เอา แต่ว่ามีท่านผู้พิพากษาคือ มีท่านวิชัย วิวิตเสวี แล้วก็ท่านอุดม ตอนแรก ผมก็บอกว่าถ้าเพื่อมีผู้พิพากษาอยู่ด้วยก็ยินดีรับทำ ถามว่าแล้วคัดเลือกยังไง เขาก็บอกว่ากำลังกลั่นกรองรายชื่ออยู่มีผมเป็นคนหนึ่งอยู่ด้วย ผมก็บอกว่าไม่ขัดข้อง แต่ว่าผมถามอยู่คำถามหนึ่งว่าเป็นคณะชั่วคราวหรือว่าเป็นคณะถาวร ถ้าเป็นคณะชั่วคราวผมไม่เอา คณะชั่วคราวก็เหมือนอย่างตั้งมาเพื่อตรวจสอบทุจริตอย่าง คตส. ผมไม่เอา เพราะว่ามันเหมือนไปเล่นงานใครโดยเฉพาะ ถ้าเราทำก็หมายความว่าทำเพราะว่าเราทำตามหน้าที่ไม่ได้มุ่งประสงค์ที่จะไปจัดการกับใครคนใดคนหนึ่งโดยเฉพาะ ท่านก็บอกว่าถาวร ถามว่ากี่ปี ท่านบอกว่า ๕ ปี ตามระบบของ ป.ป.ช. นั่นก็ไม่ขัดข้อง แจ้งไป วันรุ่งขึ้นเขาก็ตามไป ตั้งเป็นกรรมการ ป.ป.ช.

ในการทำงาน อย่างน้อยก็ต้องมีทีมงานที่รู้จักกันบ้าง ไม่ใช่เข้าแบบโดดเดี่ยว หัวเดียวกระเทียมลีบ เพราะงานประเภทนี้มันเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย งานที่เกี่ยวข้องกับคดี ซึ่งเราจะต้องได้รับความร่วมมือจากทางศาลด้วย ได้รับความร่วมมือจากทีมงานที่ทำงานด้วยกันและรู้จักกัน ซึ่งตอนหลังนี้พอเข้ามาแล้วได้ยินชื่อประกาศว่าท่านวิชัยคนหนึ่งก็โอเค เป็นเพื่อนร่วมรุ่น และก็ท่านอาจารย์สมลักษณ์ ซึ่งก็รู้จักกันดี ก็คุ้นเคยกันและเคารพท่านมาก เป็นสุภาพสตรีด้วย ตุลาการชั้นผู้ใหญ่ เวลาคิดอะไรมันก็จะมีลักษณะที่คล้ายๆ กัน แต่โอเค มันไม่จำเป็นจะต้องมีตุลาการจำนวนมาก ไม่จำเป็นต้องทุกคน เพราะว่ากรรมการ ป.ป.ช. ควรจะมาจากที่มาหลากหลาย อันนี้จะได้แนวความคิดที่กว้างออกไป ถ้ามีแต่เฉพาะศาลความคิดมันก็เป็นเรื่องของกรอบเดียวกัน พุดง่าย ๆ ว่าไม่ได้คิดแตกต่างออกไป แต่อย่างนี้เรายังมีทั้งศาล อัยการ ทั้งคณะกรรมการ ทั้งเศรษฐศาสตร์ ทั้งเภสัชกรไข่ม้อย ท่านอาจารย์ภักดี ก็มีหลากหลาย แต่ว่ามีศาล ๓ คน เราก็พอใจ

ผู้สัมภาษณ์ : ท่านคิดว่าประเทศชาติประสบปัญหาที่ถือว่าเป็นภาวะวิกฤติของชาติอย่างไรบ้าง

ศ. พิเศษวิชา มหาคุณ : ประเทศชาติประสบปัญหาที่ถือเป็นภาวะวิกฤติของชาติเรื่องใหญ่ก็คือเรื่องทุจริต ประพฤติมิชอบในวงราชการและก็ในวงทางการเมือง ซึ่งเป็นปัญหาใหญ่และก็หมักหมมมานาน เพราะว่าทิศทางของรัฐบาลมุ่งไปสู่ทางวัตถุ แล้วก็ทางด้านผลประโยชน์ มองในแง่ของทางผลประโยชน์ที่จะได้รับโดยไม่ได้มองในด้านคุณธรรม จริยธรรม มองในแง่ของทางด้านจิตใจ ทางด้านของการดูแลควบคุมกลไกของรัฐไม่ให้แสวงหาผลประโยชน์ก่อให้เกิดความเสียหาย แต่ว่าเราปล่อยปละละเลยให้แสวงหาผลประโยชน์ตามใจชอบจนลงหยั่งรากลึกจนกระทั่งถึงองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น การปกครองส่วน

ท้องถิ่นก็คือ องค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัด
 ทุจริตกระทั่งจำนวนเงินเล็กน้อย ก็ทุจริตเป็นเรื่องปกติเลย เพราะ
 เห็นว่าทำได้ อย่างกรณีทำสัญญาจ้างเหมาก่อสร้าง ทำสัญญาจ้างคน
 มาเป็นเจ้าหน้าที่ก็มีการเรียกเงินกันทุกหย่อมหญ้า อย่างนี้ถ้า
 ปล่อยไปมันอันตรายมาก ถ้าคนเห็นว่าการทุจริตเป็นเรื่องธรรมดา
 งบประมาณแผ่นดินมันก็จะเสียหายมันจะสูญหายไปเป็นจำนวน
 มหาศาล และมันก็ไม่ได้กลับมาหาลูกหลาน เขวชนของเราจะเป็น
 ยังไง บ้านเมืองของเราจะเป็นยังไร ที่ก่อสร้างก็ต้องราคาแพงขึ้น
 เรื่อยๆ

นอกจากวิกฤติทางการเมืองแล้ว มันก็ก่อให้เกิดวิกฤติ
 อย่างร้ายแรงในความไม่เชื่อถือของสังคมระหว่างประเทศ การค้า
 การลงทุน เพราะมันต้องบอกเรื่องที่ไม่ชอบ คือมันเป็นการรวม
 หัวกันกำหนดนโยบายของรัฐที่เอื้อต่อการทุจริต และก็มีผล
 ประโยชน์ทับซ้อน พวกนี้แทนที่จะมีการประมูลกันแบบ
 ยุติธรรม แบบเที่ยงธรรม มันก็เอาญาติพี่น้องพรรคพวกเข้ามา คนที่
 เขาเป็นคนสุจริตประกอบอาชีพด้านผู้รับเหมาก่อสร้างเอกชน เขา
 ไม่มีโอกาสได้เข้ามา เพราะว่าถ้าจะเข้ามาต้องจ่ายเงิน ถ้าไม่เงิน
 อย่าหวังเลยว่าจะได้เข้ามา มันจะประมูลกันในหมู่ญาติเท่านั้น ใน
 หมู่พรรคพวก ในหมู่เพื่อนฝูง ในหมู่คนที่ให้เงินให้ทอง เศรษฐกิจ
 มันก็เสียหายอย่างร้ายแรง ในทางการเมืองก็หมดความเชื่อถือ ก็
 อย่างที่เห็นอยู่ ทุกปีมานี้ เราได้รับการประเมินจากองค์กรเพื่อความ
 โปร่งใสของโลกระหว่างประเทศต่ำมากระดับ ๓ กว่าๆ ไม่เคย
 ถึง ๔ เลย อยู่ในระดับนี้ตลอด เต็ม ๑๐ สอบตกตลอด ประเทศ
 แลบนี้อีกกว่าเราทั้งนั้น เว้นแต่พวกเวียตนาม แต่มาเลเซียเขาได้ ๕
 ก็ครั้งหนึ่งสิงคโปร์เขาได้ ๗-๘

ภาวะวิกฤติของชาติสร้างปัญหาด้านสังคม เนื่องจากความ
 คิดของคนก็คิดแต่แสวงหาผลประโยชน์ตั้งแต่เรียนหนังสือแล้ว

เพราะว่าคิดว่า พวกนี้รวย พวกนั้นรวย เพราะฉะนั้นเขาก็จะเข้าสู่ วงจรอุบาทว์ คือเขาไม่ได้คิดถึงว่าจะเสียสละเพื่อประเทศชาติ เพราะ มันมีตัวอย่าง มีผู้ใหญ่เป็นตัวอย่าง โกงแล้วได้ดี ทูจริตแล้วมีเงิน มีทอง มีรถ มีผลประโยชน์ มีความเป็นอยู่ที่ดี ความอ่อนแอมันก็ ไปสู่สังคมด้วย แล้วก็รัฐบาลก็จะไม่สนใจเรื่องสังคม ไม่สนใจเรื่อง การแก้ปัญหาทางสังคม เพราะว่าจะมุ่งทางด้านเศรษฐกิจให้บูม หรือมุ่งทางด้านผลประโยชน์เพื่อให้ในด้านเศรษฐกิจพยายามทำ โครงการที่เรียกว่าเมกะโปรเจกต์ โครงการใหญ่ๆ ซึ่งตัวเองมีโอกาส ที่จะได้เงินได้ทองเยอะๆ พวกโครงการสนามบิน โครงการบ่อบำบัด น้ำเสีย ซึ่งเราเห็นอยู่แล้วว่าเป็นหมิ่นๆ ล้าๆ โครงการพวกนี้ สร้างขึ้นมาแบบเพื่อให้ตัวเองได้รับผลประโยชน์มันทำลาย ระบบคุณธรรม จริยธรรม ไม่มีธรรมาภิบาล มันก็ย่าแยะ เน้นวัตถุ เน้นการเคารพคนรวย ไม่สนใจเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาท สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เพราะว่าเขามุ่งที่จะให้การกระจายเรื่องเงิน เพื่อให้ประชาชนได้ซื้อทางวัตถุ ได้มีผลประโยชน์ทางวัตถุให้มากขึ้นๆ

กฎหมายที่ออกมามันก็เอื้อประโยชน์ ผลประโยชน์ทำลาย ธรรมาภิบาล ทำลายความซื่อสัตย์สุจริต คนดีก็จะถูกกันออกไป โดยปริยาย กลุ่มคนที่เข้ามาโดยกฎหมายเปิดช่องให้คนที่เข้ามา เกี่ยวข้องก็คือคนที่อยู่ในตระกูลไม่ก็ตระกูล คนที่มีช่องทาง ทางด้านผลประโยชน์ร่วมกัน การหาผลประโยชน์ร่วมกัน สามารถ ที่จะกำหนดนโยบายเพื่อทุจริตได้ มันอ่อนแอทั้งองค์กรต่างๆ ด้วย ที่เขาพยายามแทรกแซงองค์กรทั้งหลายไม่ว่าจะเป็น กกต. และ ป.ป.ช. เราจะเห็นได้ว่า แม้แต่ ป.ป.ช. เองก่อนหน้านั้นคณะองค์การ ป.ป.ช. ชุดเดิมก็โดนเรื่องขึ้นเงินเดือนตัวเอง คือ ถ้าคิดถึงใน เรื่องผลประโยชน์ให้กับตัวเองก็เลยถูกศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองพิพากษาลงโทษ แต่ว่ารอการลงอาญา ก็เลยต้องพ้นจากตำแหน่ง

ผู้สัมภาษณ์

: ท่านคิดว่ามีวิธีในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างไรบ้าง

ศ. พิเศษวิชา มหาคุณ

: การแก้ปัญหาคือแก้ทั้งเรื่องของในด้านการเมืองต้องวางระบบใหม่ ในด้านการเมือง ว่าคนเข้ามาทางการเมืองต้องสุจริต แล้วก็ต้องมีที่มาที่ไม่มีการแสวงหาผลประโยชน์ตั้งแต่ต้น ก็คือ ต้องไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อน ตรงนี้ต้องตรวจสอบตั้งแต่แรกเลยไม่ใช่มาตรวจสอบหลังจากที่ดำรงตำแหน่งแล้ว แต่ว่าต้องตรวจสอบตั้งแต่แรกเลยว่า คุณจะต้องมีผลประโยชน์ทับซ้อนมา ทั้งก่อนและเข้า และหลัง คือ ต้องตรวจสอบเป็นระบบ เพราะฉะนั้นอันนี้ ผมได้เข้าไปมีส่วน ก็คือว่า ได้รับโปรดเกล้าให้เป็นสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ ในฐานะเป็นตัวแทนของ ป.ป.ช. ผู้แทน ป.ป.ช. ส่งไป ๒ คน ก็จะได้เข้าไป โปรดเกล้าเป็นสมาชิกสมัชชาก่อน และก็จะได้ เป็น ส.ส.ร. สมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญและก็ได้คาดฝันว่าจะเข้ามาในจุดนี้ เสร็จแล้วก็ได้รับเลือกให้เป็นคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ กรรมการ

การแก้ไขปัญหาต้องแก้ที่ต้นตอของมันจริงๆ แล้วก็แก้ที่ระบบ โครงสร้างของรัฐด้วย บังเอิญผมก็นอกเหนือจากเป็นกรรมการ ยกร่างแล้วก็ยังได้รับเลือกเป็นรองประธานกรรมการยกร่างด้วย แล้วก็รับผิดชอบเป็นประธานอนุกรรมการร่างรัฐธรรมนูญใน ส่วนที่เกี่ยวกับองค์กรอิสระและศาลด้วย ผมก็จะรับผิดชอบด้านนี้ โดยตรงในฐานะที่เคยเป็นอดีตตุลาการและที่ปัจจุบันอยู่ในองค์กรอิสระ คือเป็นกรรมการ ป.ป.ช. รวมทั้งเราเคยศึกษาเรื่อง กกต. มาแล้ว ด้วย ตอนที่ได้รับเลือกจากที่ประชุมใหญ่ แต่สภาไม่ให้ ก็พูดง่ายๆ ว่าผมมององค์กรอิสระการตรวจสอบอำนาจรัฐการใช้อำนาจรัฐ อย่างเป็นระบบอยู่แล้ว เราก็จะไปกำหนดโครงสร้างของรัฐธรรมนูญ ส่วนนี้ให้มันชัดเจนขึ้น และก็ให้มีการตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพขึ้น ก็เป็นงานที่รับผิดชอบอยู่นอกเหนือจาก ป.ป.ช. เราจะพยายามให้

เพิ่มอำนาจของประชาชน คือ ไม่ใช่แค่องค์กรในการตรวจสอบ
อย่างเดียว ยังไม่พอ ต้องให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ
ตั้งแต่พื้นฐานเลย คือหมายความว่าเขาต้องติดตามดูแลนักการเมือง
ที่เขาเลือกอย่างใกล้ชิดที่แล้วมาระบบของเราตั้งแต่ปี ๒๕๓๕
คือระบบตัวแทน คือหมายความว่าเลือกผู้แทนเข้าไปแล้วก็หมด
คือ ประชาชนก็ไม่ได้มีส่วนร่วมในการติดตาม ในการดูแล ในการ
ตรวจสอบ เขาจะไปทำปู้ยี้ปู้ยำยังไง จะแสวงหาผลประโยชน์ยังไง
เรารอเวลาว่าเมื่อครบกำหนดวาระแล้ว เราก็มาเลือกใหม่ เราก็จะ
เห็นได้ว่าปล่อยปละละเลย เขาก็พูดกันว่า เลือกตั้งคือประชาธิปไตย
แต่ที่จริงมันไม่ใช่ ประชาธิปไตยคือการตรวจสอบทุกชั้นตอนว่า คน
ที่เราเลือกไปแล้ว เขาทำหน้าที่สมอย่างที่เรามุ่งหวังหรือไม่ เขาเป็น
คนที่มีคุณธรรม จริยธรรมเป็นคนที่มุ่งประโยชน์ของรัฐเป็นใหญ่หรือไม่
ถ้าหากว่าเขาเป็นคนที่แสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัว เราควรจะต้อง
ให้ประชาชนมีสิทธิที่จะเอาเขาออกได้ ไม่ต้องรอให้ครบวาระ ไม่ใช่
รอจนกระทั่ง ๔ ปี ทีนี้เราปล่อยปละละเลยมันถึงเกิดช่องว่างขึ้น
เกิดช่องว่างยังไง ก็คือว่า คนที่ไม่ทันใจเห็นโกงกันมากๆ ก็ใช้แรง
ผลักดันกำลังทหาร ก็คือการปฏิวัติ เราจะเห็นได้ว่าการปฏิวัติทุกครั้ง
ก็จะอ้างเรื่องทุจริตคอร์รัปชัน อย่างสมัยพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ
ก็บอกว่า บุฟเฟ่ห์ คาบิเนต ก็ปฏิวัติ คือปฏิวัติทุกครั้งนี้ก็จะอ้าง
เรื่องนี้เป็นหลัก คราวนี้ก็เหมือนกันก็อ้างเรื่องทุจริตคอร์รัปชัน เป็น
ปัญหาหนึ่งของรัฐบาลชุดที่แล้ว ถึงกลับตั้ง คตส. คณะกรรมการ
ตรวจสอบการกระทำที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อรัฐ

ประชาชนต้องสามารถที่จะร่วมในกระบวนการอาจจะเป็น
การลงชื่อร่วมกัน อย่างสมัยก่อนถอดถอนในรัฐธรรมนูญปี ๒๕๔๐
ตั้ง ๕๐,๐๐๐ คน ซึ่งมันมากเกินไป ใครบ้างที่จะรวบรวมคนได้ถึง
๕๐,๐๐๐ คน ผมว่าจะต้องลดจำนวนลงหรือมิฉะนั้นก็ให้องค์กร
ทางวิชาชีพเป็นผู้ที่ริเริ่มในการดำเนินการได้คือองค์กรวิชาชีพที่ได้รับ

ผลกระทบโดยตรง หรือคณะกรรมการ ป.ป.ช. เห็นว่าเรื่องนี้เป็นเรื่องสำคัญที่จะต้องดำเนินการตรวจสอบ คือต้องริเริ่มมาจากประชาชนที่เป็นระดับพื้นฐานแล้วผมยังเห็นว่าจะต้องมีตัวแทนของประชาชนร่วมอยู่ในคณะกรรมการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับคือมีคณะกรรมการประจำจังหวัดในการตรวจสอบว่าเขาเอาเงินงบประมาณแผ่นดินไปใช้ในทางที่ถูกต้องหรือไม่ เท่าที่ผ่านการตรวจสอบมันจะเป็นรูปขององค์กรที่มันแข็งตัวเกินไป มันน่าจะเป็นรูปของคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิหรือคณะกรรมการอิสระที่ร่วมในการตรวจสอบ

การจะดูว่าผลประโยชน์ทับซ้อน ควรมีการเปิดเผยบัญชีทรัพย์สินทั้งก่อนดำรงตำแหน่ง ขณะดำรงตำแหน่งและก็หลังดำรงตำแหน่ง กล่าวคือต้องเปิดเผยตามบัญชีที่ ป.ป.ช. ได้กำหนดขึ้น คือหมายความว่า พอเข้ารับตำแหน่งแล้วถึงยื่น แต่นี่ผมเห็นว่าต้องแสดงถึงความสุจริตก่อนที่จะเข้ารับตำแหน่ง ก่อนที่จะมาสมัครในตอนที่ยื่นสมัครผู้แทนแล้วต้องบอกเลยว่าฉันมีหุ้นอยู่ที่บริษัทนี้ๆ บอกให้รู้เลย แล้วหลังจากนั้นเราก็สามารถจะตรวจสอบได้ว่าให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. สามารถจะตรวจสอบได้ว่าเขาเข้าไปเกี่ยวข้องกับบริษัทที่เขาถือหุ้นเข้าไปเกี่ยวข้องกับสัญญาว่าจ้างหรือว่าประมูลอะไรหรือไม่ ถ้าเข้าไปปุ๊บถือว่าผลประโยชน์ทับซ้อนทันทีเพราะฉะนั้น ก่อนเข้ารับตำแหน่งเขาจะต้องลาออกทั้งหมด ลาออกจากการเป็นกรรมการในบริษัททั้งหลาย แต่ว่าในปัจจุบันนี้ ส.ส. และ ส.ว. ไม่ได้ถูกกำหนดไว้ว่าให้ต้องลาออกจากองค์กรบริษัทพวกนี้ไม่มี เว้นแต่นายกรัฐมนตรีกับรัฐมนตรีเท่านั้นที่จะต้องลาออก

การเปิดเผยต้องเปิดเผยทั้งหมด คือถ้าเรามาเล่นการเมืองแล้วเข้ามาในระบบการเมืองแล้ว ต้องให้เขาเอ็กซเรย์ได้หมดให้เห็นโครงในหมดว่าเราเกี่ยวข้องกับอะไร มีที่มาที่ไปยังไง บริษัทเราอย่างงี้ๆ และเราไม่เกี่ยวข้องเลยนะ สมมติว่ามีการประมูลอะไรเนี่ย บริษัท

ของเราที่เราเคยเป็น ถ้าหากว่ามีส่วนเกี่ยวพันและเราไม่ได้ลาออก
อย่างนี้ก็ถือว่าผลประโยชน์ทับซ้อน หรืออย่างในกรณีของการ
กำหนดโครงการอย่างเสนองบประมาณเพื่อเข้าไปในที่ดินของเราเอง
อย่างนี้ ที่ดินนี้ตัดผ่านถนนที่ดินที่เราถือครองรีเปลา นี่ต้องแสดง
ให้ปรากฏตอนที่อนุมัติงบประมาณ ถ้าเพื่ออนุมัติงบประมาณ
โดยมีความซ่อนเร้นอยู่ว่าเป็นเพราะต้องการให้ผ่านที่ดินของเรา
อย่างนี้ถือว่าผลประโยชน์ทับซ้อน ก็ต้องแสดงความโปร่งใสใน
กระบวนการทั้งหมด

การแก้ไขปัญหาคความโปร่งใสในจุดนี้มันจะทำให้ทางด้าน
เศรษฐกิจสังคมได้รับการแก้ไขดีขึ้น เพราะอย่างน้อย ในการแข่งขัน
กันเพื่อที่จะเข้ามาเป็นผู้ประมูลหรือว่าเข้ามาทำสัญญาว่าจ้าง ทำ
สัญญารับจ้างในการลงทุน รัฐก็จะไม่มีความเคลือบแคลงสงสัยว่า
สร้างโครงการขึ้นมาเพื่อเอื้อประโยชน์ให้กับพวกเดียวกันเอง พรรค
พวกที่จะประมูลอะไรนี้ก็ไม่ต้องบวกพวกนี้ขึ้นไป เพราะว่าไม่ต้องการ
ที่จะให้พรรคพวก พวกพ้อง คือต้องการให้ตัวเลข มันเป็นตัวเลขที่
บริสุทธิ์จริงๆ มีการแข่งขันกันทางเศรษฐกิจ มีการแข่งขันกันโดย
เสรี จะต้องได้รับความเชื่อถือจากต่างชาติ เพราะว่าเราโปร่งใส
ผมต้องการให้ตัวเลขที่ได้รับความเชื่อถือมันสูงขึ้น องค์การเพื่อ
ความโปร่งใส Transparency International เมื่อไหร่ที่เราวางระบบดี
ความเชื่อมั่นของนักลงทุนก็จะกลับมาแล้วก็จะทำให้งบประมาณได้
ลงไปใช้ในสิ่งที่เป็นประโยชน์จริงๆ ไม่ใช่ประโยชน์ที่เบียดบังรายทาง
หมิ่นล้ากันไปอยู่ที่เบียดบังรายทาง ถ้าพันล้านเงินพันล้านนี้เป็นเงิน
ที่สร้างอนาคตเยาวชนของชาติได้ พัฒนาบุคลากรได้ แต่กลับต้อง
ไปกองอยู่ที่คนใดคนหนึ่ง แทนที่ว่ามันจะกระจายไปทั่วแผ่นดินให้
กับคนที่ยากจน สังคมก็จะดีขึ้น คนที่เข้ามาในวงธุรกิจ เขาก็จะมอง
พวกเยาวชนรุ่นใหม่ที่ว่าศึกษาในทางด้านธุรกิจ ในทางการค้า ใน
ทางเศรษฐศาสตร์ เขาก็จะรู้ว่าเขาสามารถที่จะคิดอะไรดีๆ วาง

ไปรเจกต์อะไรดี ๆ เพื่อที่จะมาแข่งขันกันได้โดยเสรี ไม่ได้ถูกรอบงำโดยกลุ่มธุรกิจหรือกลุ่มเครือข่ายดี มันก็จะทำให้บ้านเมืองได้มีการพัฒนา ได้ก้าวหน้าขึ้น

ผู้สัมภาษณ์

: ท่านคิดว่าศาลยุติธรรมควรมีบทบาทในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวหรือไม่ อย่างไร

ศ. พิเศษวิชา มหาคุณ

: การแก้ไขปัญหาเรื่องการออกกฎหมายเพื่อการดำเนินการธุรกิจหรือว่าทุจริตนั้น นอกจากรัฐธรรมนูญต้องกำหนดไว้ให้ชัดเจน ในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญก็ต้องแก้ด้วย ต้องให้กลไกมันเป็นที่ที่มีประสิทธิภาพขึ้นในระบบของการนำเสนอคดีขึ้นสู่ศาลก็ต้องให้มีประสิทธิภาพให้มันเป็นเส้นทางเดียวกัน ซึ่งผมเห็นว่าระบบไต่สวนจะเป็นระบบที่แก้ไขปัญหาได้คือ การที่ศาลสามารถแสวงหาข้อเท็จจริงได้ ทุกวันนี้ เฉพาะนักการเมืองเท่านั้น ที่ไปสู่คดีศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ซึ่งกฎหมายเขียนว่าจะต้องใช้ระบบไต่สวน แล้วให้ใช้จำนวน ป.ป.ช. เป็นหลัก แต่ว่าคดีสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งทุจริตและประพฤติมิชอบ เมื่อ ป.ป.ช. ดำเนินการไต่สวนเสร็จแล้วต้องส่งให้อัยการ อัยการจะต้องไปฟ้องที่ศาลยุติธรรม ปกติ ก็คือ ศาลชั้นต้น เมื่อเริ่มขึ้นที่ศาลชั้นต้น ถ้าเป็นคดีอาญามันก็ต้องเข้าไประบบกล่าวหา ตรงนี้ที่กฎหมายมันไม่สอดคล้องกัน เมื่อใช้ระบบกล่าวหา อัยการก็ต้องพิสูจน์จนกว่าจะได้ความจริงว่าจำเลยกระทำผิดหรือไม่ ซึ่งขัดหรือแย้งกับระบบของการทุจริต ทุจริตนี้ อัยการจะไปหา จะไปตั้งข้อรู้เห็น โดยปกติแล้วมันต้องใช้ระบบไต่สวน ก็คือว่า ศาลสามารถที่จะแสวงหาข้อเท็จจริง ถ้าเห็นว่าข้อมูลนี้ไม่ครบ ศาลก็ต้องไปหาไปเรียกพยานเพิ่มเติมได้ด้วยตัวเอง นี่ถึงเรียกว่าระบบไต่สวน ต้องใช้ระบบเดียวกับระบบของศาลฎีกาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เพราะฉะนั้นแล้ว เมื่อมันไม่สอดคล้องกัน พอ ป.ป.ช. วินิจฉัยว่า

ชี้มูลความผิดแล้ว ส่งไปที่อัยการ พอไปส่งที่อัยการ พอถึงศาล ศาลบอกว่ามีเหตุอันควรสงสัยให้ยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้แก่จำเลย ศาลเอง เรารู้ระบบของเรา ถ้ามีข้อสงสัยแม้แต่เพียงนิดเดียวในระบบกล่าวหา เราก็ยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้แก่จำเลย นั่นใช้สำหรับคดีอาญาโดยทั่วไป เป็นคดีอาญาความผิด ซึ่งเขากระทำเอง อย่างฆ่าคนตายหรืออะไร เราต้องคุ้มครองเขา ว่าอัยการต้องเอาผิดให้ได้ แต่นี่ทุจริตทำให้เงินของชาติต้องสูญหายไป และเป็นการประพฤติมิชอบ เป็นการประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง ปราบกว่าพอวางระบบว่าประพฤติชั่วอย่างร้ายแรงทางวินัยจบที่ ป.ป.ช. คือ ไล่ออก ปลดออก แต่ว่าในเรื่องทุจริตแล้วกลับเอาผิดไม่ได้ มาตกฆ่าตายที่ศาล โดยเสียทรัพยากรของชาติหลายเรื่อง ซึ่งไม่สอดคล้องกัน

ปัญหาที่มีการกล่าวกันในกรณีคดีที่ไม่ผ่าน ป.ป.ช. ศาลไม่สามารถล้างเอามาทำได้ เคยมีคนเสนอมาเหมือนกันว่าจะเพิ่มให้ผู้เสียหายหรือว่าประชาชนสามารถจะร้องเรียนต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญานักการเมืองได้โดยตรง แต่ว่าอย่างนั้นอาจจะต้องสร้างระบบว่าให้ศาลต้องไต่สวนมูลฟ้อง เป็นผู้เสียหายฟ้องด้วยตัวเอง ถ้าไม่ได้ผ่านทางนี้ แต่มันก็มีข้อโต้เถียงได้ว่ามันไม่ได้ผ่านการตรวจสอบอย่างละเอียดมา เพราะว่าเท่าที่รับฟังมาก็มีคนตั้งข้อสังเกตว่าที่มันศาลชั้นเดียว ยิ่งตรงไปที่ศาลฎีกาเลย แต่ว่าเรายังมีข้ออ้าง ผมก็ตอบคำถามได้ว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. เปรียบเสมือนศาลชั้นต้นในระบบไต่สวน ก็คือเป็นองค์กรกึ่งตุลาการ คือเป็นองค์กรที่ตรวจสอบให้แล้วทำสำนวนให้ตั้งแต่แรก เพราะฉะนั้นมันก็สองชั้นอยู่ดี ก็คือเริ่มต้นมาที่ ป.ป.ช. แต่ว่าถ้าเผื่อจะเริ่มต้นมาให้ศาล ให้ตรงไปที่ ป.ป.ช. เอง ก็จะมีข้อที่ว่า นี่เป็นศาลเดี่ยว ซึ่งขัดต่อระบบของการดำเนินคดีของสากล เพราะในระบบสากลเขาบอกว่าศาลจะไม่มีชั้นเดียวต้องมีการตรวจสอบโดยศาลที่สูงกว่า

มีทางเป็นไปได้ว่า ถ้ามีผู้เสียหายหรือว่าองค์กรอะไรที่มีสิทธิเสนอโดยตรงมาที่ศาลฎีกาแผนกนั้น แล้วทางศาลจะได้สวนเบื้องต้น และก็ส่งกลับมาให้ ป.ป.ช. ทำเรื่องนี้ ภายในกำหนดระยะเวลา และก็ส่งมาที่ศาลฎีกา คงเป็นข้อที่เราจะต้องเอามาดูซึ่งน้ำหนักว่าทางดีทางเสีย และอะไรที่เป็นประโยชน์กับประชาชนเราก็ทำให้ดีให้รอบคอบที่สุด เพื่อว่าเป็นทางหนึ่งก็คือหมายความว่าไม่ได้ให้ศาลพิจารณาแล้วดำเนินการไปโดยตรง แต่ว่าต้องย้อนกลับมาให้ ป.ป.ช. เป็นคนไต่สวนอีกทีหนึ่งและเริ่มดำเนินการต่อหลังจากที่ ป.ป.ช. เห็นสมควรฟ้อง

นอกจากนี้ การกระทำที่เกี่ยวกับทุจริตนั้น ไม่ควรมีอายุความ และศาลยุติธรรมควรมีบทบาทในการแก้ปัญหาต่างๆ ดังกล่าวด้วย ต้องยอมรับว่าศาลก็ได้รับความเชื่อถือและเป็นที่พักพิงของประชาชน ได้รับความเชื่อมั่นว่าจะยืนอยู่ข้างประชาชน แต่ว่าควรจะมีบทบาทมากขึ้นในแง่ของการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ การตรวจสอบในที่นี้ซึ่งผมพูดไปแล้วเรื่องของการตรวจสอบ ในเรื่องของทางมหาชนก็คือเรื่องการทุจริต ประพฤติมิชอบเรื่องคดีอาญาที่ ป.ป.ช. ทำหรือว่าตรวจสอบเรื่องการเลือกตั้งที่จะต้องมีการศาลฎีกาแผนกเลือกตั้งด้วย แต่ว่าส่วนที่มีความสำคัญมากแล้วศาลจะต้องยุ่งเกี่ยวตลอดเวลา ก็คือเกี่ยวกับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ผมเห็นว่าศาลต้องเป็นผู้คุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ไม่ว่าจะเป็นเรื่องจับ เรื่องขัง การปล่อย เท่าที่แล้มา ศาลใช้ระบบกล่าวหาในกระบวนการวิธีพิจารณาความอาญาเป็นหลัก แต่ว่าในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน ผมเห็นว่าศาลต้องทำหน้าที่ก็คือว่า ต้องไต่สวนให้ปรากฏในทันทีว่ามีผู้ร้องเรียนหรือร้องทุกข์ว่าเขาถูกควบคุมตัวไว้โดยไม่ชอบ ถูกจับโดยไม่ชอบ เขาได้รับความเสียหายอย่างนั้นแล้ว ถูกกระทำร้าย ถูกทารุณโดยจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยเฉพาะตำรวจ

จะต้องไต่สวนและออกคำสั่งเพื่อแก้ไขในทันทีไม่ใช่รอในคดีให้คดีเสร็จซะก่อนคดีที่คนนั้นถูกจับตกเป็นจำเลย แล้วก็บอกว่าเป็นคนละเรื่องกัน เรื่องคุณถูกซ้อมเป็นอีกเรื่องหนึ่ง ผมเห็นว่ามันไม่ได้เป็นที่พึงของประชาชนอย่างแท้จริง ต้องทำตามหลักรัฐธรรมนูญของอังกฤษ ซึ่งเป็นรัฐธรรมนูญที่ไม่ใช่ลายลักษณ์อักษร บางทีการปล่อยตัวผู้ถูกคุมขังโดยมิชอบ หรือถูกกระทำทรมานทารุณต้องดำเนินการโดยทันทีแล้วก็ให้ระบบไต่สวนด้วยก็คือ ศาลสามารถแสวงหาข้อเท็จจริง ต้องชี้ขาดในทันทีเลย ทำเหมือนระบบไต่สวนมูลฟ้อง ก็คือเขาร้องทุกข์เข้ามาแล้วว่าเขาถูกทำร้ายถูกควบคุมตัวไว้โดยไม่ชอบ ถูกจับโดยไม่มีหมายจับ ต้องรีบดำเนินการ

ที่ว่านี้ ไม่ใช่เฉพาะศาลฎีกาแผนกคดีอาญานักการเมืองเท่านั้นที่เป็นผู้ที่มีบทบาทในด้านการตรวจสอบทุจริตของนักการเมือง ศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ก็ต้องมีบทบาทด้วยเหมือนกัน อย่างที่ผมบอก ต้องรับรู้จาก ป.ป.ช. ดำเนินคดีมา สำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งทุจริต เราก็ต้องไม่ละเว้น ต้องดำเนินการให้ปรากฏผลแล้วก็ต้องให้มีประสิทธิภาพชี้ขาดข้อมูลให้ชัดเจน เพราะฉะนั้น การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐไม่ใช่เรื่องทุจริตอย่างเดียว ผมเห็นว่าเรื่องการกระทำร้ายของเจ้าหน้าที่ต่อสิทธิเสรีภาพต้องดำเนินการควบคู่ไปด้วย

สัมภาษณ์ นายอภิชาติ สุจริตตานนท์

ประธานกรรมการการเลือกตั้ง

โดย นายพงษ์เดช วานิชกิตติกูล

เลขาธิการศาลอุทธรณ์ ช่วยทำงานชั่วคราวในตำแหน่ง

ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลประจำสำนักประธานศาลฎีกา

“ผมและกรรมการการเลือกตั้งทั้ง ๕ ท่าน รวมทั้งเลขาธิการ กตต. ซึ่งเข้ามาทำหน้าที่ต่อ จึงต้องช่วยกันเร่งรัดการทำงานเพื่อ ภูมิภาคพลักษณ์ และสร้างศรัทธาของสังคมให้กลับคืนมา ด้วยหลัก การทำงานตามคำขวัญของสำนักงาน กตต. ที่มีอยู่แต่เดิมว่า “ซื่อสัตย์ สุจริต โปร่งใส และตรวจสอบได้”

ผู้สัมภาษณ์

: ขอให้ท่านเล่าประวัติส่วนตัวและประวัติการทำงาน

นายอภิชาติ สุจริตานนท์

: ผมเป็นลูกผู้พิพากษา คุณปู่ คุณตา เป็นนายอำเภอป่าโมกและนายอำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง มีบรรดาศักดิ์เป็นขุน ทั้งคู่ ทราบจากหลักฐานการพระราชทานนามสกุลว่า คุณพ่อของคุณปู่ชื่อ หลวงจางนงภักดี สรุปรว่าอยู่ในตระกูลข้าราชการ เข้าเรียนหลายโรงเรียน ตั้งแต่อนุบาลกิตติคุณวิทยา อำนวยศิลป์พระนคร อยุธาวิทยาลัย มัชฌมวัดเบญจมบพิตร เบญจมราชูทิศราชบุรี ย้ายตามคุณพ่อไปเรื่อย ๆ เข้าเรียนธรรมศาสตร์ ศิลปศาสตร์ รุ่นแรก รับปริญญานิติศาสตรบัณฑิตเกียรตินิยมดี ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน พระราชวังดุสิต เมื่อต้นปี ๒๕๑๐ แล้วในเดือนเดียวกันบรรจุเข้าเป็นเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตรี กระทรวงยุติธรรม สอบชั้นโทได้ สอบเนติบัณฑิตได้ แล้วรออยู่ ๓ ปีกว่า อายุครบ ๒๕ ปี สอบเข้ามาเป็นผู้พิพากษาแล้วย้ายไปทั่ว ตั้งแต่ภูเก็ตราชบุรี นนทบุรี ออกไปเป็นหัวหน้าศาลที่สงขลา ๓ ปี เข้ามาอยู่ศาลอาญา ศาลแพ่ง ชั้นศาลอุทธรณ์ ปี ๒๕๓๒ สอบชิงทุนรัฐบาลญี่ปุ่นไปฝึกอบรมที่สถาบันยูนาเฟ กรุงโตเกียว ๓ เดือน ออกไปเป็นรองอธิบดีผู้พิพากษภาค ๕ ที่เชียงใหม่ แล้วขึ้นเป็นอธิบดีผู้พิพากษภาค ๕ ที่นั่นเลย อยู่เชียงใหม่ ๔ ปี ย้ายไปเป็นอธิบดีผู้พิพากษภาค ๒ ที่ชลบุรี อีก ๒ ปี จึงย้ายเข้าศาลฎีกาในปี ๒๕๔๑ อยู่ศาลฎีกาจนเป็นผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลฎีกา อยู่แผนกคดีปกครองมาตลอด จนปี ๒๕๔๖ ย้ายออกไปเป็นประธานศาลอุทธรณ์ภาค ๕ รับผิดชอบเขตพื้นที่ภาคใต้ตอนล่างอยู่ ๒ ปี ปลายปี ๒๕๔๘ ย้ายกลับมาเป็นประธานแผนกคดีสิ่งแวดล้อมในศาลฎีกา แผนกนี้เพิ่งตั้งใหม่ ได้เป็นประธานแผนกนี้เป็นคนแรก ตำแหน่งเทียบเท่ารองประธานศาลฎีกา แล้วในเดือนสิงหาคม ๒๕๔๙ ได้รับคัดเลือกจากที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาอยู่ในกลุ่ม ๑๐ คน

ที่ส่งให้วุฒิสภาคัดเลือกเหลือ ๕ คน เพื่อเป็นกรรมการการเลือกตั้ง หรือที่เรียกสั้นๆ ว่า “กกต.” โดยในกลุ่มเดียวกันเลือกกันเอง เป็นประธาน ระหว่างลาออกรอโปรดเกล้าอยู่เกิดการปฏิรูปการ ปกครองแผ่นดินเมื่อวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๔๕ ก็คิดว่าคงต้อง กลับไปอยู่ศาลฎีกา แต่หัวหน้าคณะปฏิรูปมีคำสั่งให้พวกเราทั้ง ๕ คน ที่คัดเลือกไว้แล้วเข้าเป็น กกต. โดยให้ผมเป็นประธาน กกต. อย่างเดิม ก็ทำหน้าที่นี้มาตั้งแต่วันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๔๕ จนบัดนี้

ผู้สัมภาษณ์

: ท่านคิดว่าประเทศชาติประสบปัญหาที่ถือเป็นภาวะวิกฤติของ ชาติอย่างไรบ้าง

นายอภิชาต สุขัคคานนท์

: นับแต่ปลายปี ๒๕๔๘ เรื่อยมาจนถึงกลางปี ๒๕๔๙ ประเทศชาติ ประสบภาวะวิกฤติทางการเมืองการปกครองอย่างที่ไม่เคยประสบ มาก่อน ประชาชนเกิดความขัดแย้งและแตกแยกทางความคิด แบ่งเป็นฝักฝ่าย ขยายวงกว้างไปทุกภูมิภาคของประเทศ สถานการณ์ ดังกล่าวเริ่มรุนแรงขึ้นเรื่อยๆ ถึงขั้นมีอบชนมีอบ ซึ่งความไม่มั่นคง ทางการเมืองส่งผลต่อสภาวะเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศอยู่ใน ภาวะชะลอตัว นักลงทุนจากต่างประเทศต่างก็รอดูการจัดตั้ง และนโยบายของรัฐบาลใหม่ ส่งผลให้การพัฒนาประเทศโดยรวม หยุดชะงักไปด้วย

ในช่วงหลังการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการ ทัวไป เมื่อวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๙ อันมีเหตุเนื่องมาจากการ ยุบสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๙ ภาวะ การเมืองการปกครองของประเทศ ต้องประสบกับสถานการณ์ที่ไม่เคย ปรากฏมาก่อน และมีแนวโน้มเข้าสู่ทางตันมากยิ่งขึ้น เพราะมีผู้ได้รับ เลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ทั้งแบบบัญชีรายชื่อและ แบบแบ่งเขตไม่ครบ ๕๐๐ คน ซึ่งจะทำให้ไม่สามารถเปิดประชุม รัฐสภาครั้งแรกภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันเลือกตั้ง ตามรัฐธรรมนูญ

มาตรา ๑๕๕ ได้ การเกิดวิกฤติการณ์ทางการเมืองครั้งนี้ ยังปรากฏว่าองค์กรอิสระต่างๆ ถูกแทรกแซง จนไม่สามารถทำหน้าที่ตรวจสอบและบังคับใช้กฎหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ สถาบันที่ใช้อำนาจหลัก ๒ อำนาจแรก คือ อำนาจนิติบัญญัติของรัฐสภา และอำนาจบริหารของรัฐบาล ไม่สามารถดำเนินบทบาทเพื่อเข้าไปคลี่คลายวิกฤติได้ คงเหลือเฉพาะอำนาจตุลาการของศาลยุติธรรมเท่านั้นที่ยังเป็นเสาหลักที่ได้รับความเชื่อถือ และเป็นความหวังของประชาชน

ข้าพเจ้าคิดว่าเมื่อวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๕๕ คนไทยทั้งประเทศได้ประจักษ์ถึงคำกล่าวข้างต้นเป็นอย่างดี เพราะเป็นวันที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงมีพระราชดำรัสพระราชทานแก่ประธานศาลฎีกา และคณะผู้พิพากษาประจำสำนักงานศาลยุติธรรม ที่เข้าเฝ้า ฯ ถวายสัตย์ปฏิญาณตนก่อนเข้ารับหน้าที่ ณ พระตำหนักเปี่ยมสุข วังไกลกังวล ความตอนหนึ่งว่า “...ในปัจจุบันนี้ มีปัญหาด้านกฎหมายที่สำคัญมากคือว่าถ้าไม่ได้ปฏิบัติ จะปฏิบัติตามที่ท่านได้ปฏิญาณว่าจะทำให้ประเทศชาติปกครองได้โดยแบบประชาธิปไตย คือ เวลานี้มีการเลือกตั้งเพื่อให้มีการปกครองแบบประชาธิปไตยนั่นเอง แต่ถ้าไม่มีสภาที่ครบถ้วน ก็ไม่ใช่การปกครองแบบประชาธิปไตย ฉะนั้น ขอให้ปรึกษากัน... ก็เลยต้องขอร้องฝ่ายศาลให้คิด ให้ช่วยกันคิด เดียวนี้ประชาชนประชาชนทั่วไป เขาหวังในศาล โดยเฉพาะศาลฎีกา ศาลอื่นๆ เขายังบอกว่าศาล ขึ้นชื่อว่าศาลดี ยังมีความซื่อสัตย์ สุจริต มีเหตุมีผลและมีความรู้ เพราะท่านได้เรียนรู้กฎหมายมาและพิจารณาเรื่องกฎหมายที่จะต้องศึกษาดีๆ ประเทศชาติจึงจะรอดพ้นได้ ถ้าไม่ทำตามหลักกฎหมาย หลักของการปกครองที่ถูกต้อง ประเทศชาติไปไม่รอดอย่างที่เป็นอย่างเดี๋ยวนี้ เพราะว่าไม่มี ไม่มีสมาชิกสภาถึง ๕๐๐ คน ทำงานไม่ได้ ก็ต้องพิจารณาดูว่าจะทำ

“ยังไฉ่ สำหรับให้ทำงานได้...”

จากพระราชดำรัสดังกล่าว จึงเป็นที่มาของการประชุมประมุขของศาลทั้งสามศาล ที่มีบทบาทในการช่วยให้สถานการณ์ทางการเมืองคลี่คลายขึ้นเป็นลำดับ

อย่างไรก็ตาม ต้องยอมรับว่าในขณะนี้ สถานการณ์การเมืองการปกครองของประเทศ ยังไม่นิ่ง ความสมานฉันท์ของคนในสังคม ยังไม่กลับมาประสานเป็นเนื้อเดียวกัน ด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยและประเทศอื่นๆ ถึงแม้จะยังคงเป็นเช่นเดิมและไม่มีการเปลี่ยนแปลงแต่ในทัศนคติของผู้นำต่างประเทศ อาจยังมีข้อสงสัยกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอยู่ รวมทั้งการลงทุนจากต่างประเทศ ก็ยังอยู่ในระหว่างรอดูทิศทางทางการเมืองและนโยบายของรัฐบาลใหม่ ฉะนั้น นับแต่นั้นไปจนถึงการประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ จึงถือได้ว่าเป็นช่วงของการเปลี่ยนผ่านทางการเมืองที่สำคัญ รัฐบาลใหม่ภายหลังการเลือกตั้งในครั้งต่อไป จึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ต่อการพัฒนาและความมั่นคงของประเทศโดยรวม

ผู้สัมภาษณ์

: ท่านคิดว่ามีวิธีในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างไรบ้าง

นายอภิชาติ สุจริตานนท์

: ภาวะวิกฤติทางการเมืองการปกครองที่ผ่านมา ได้ส่งผลกระทบต่อทั้งทางสังคม เศรษฐกิจและการเมืองของประเทศโดยรวม ซึ่งคงไม่ปฏิเสธว่าส่วนใหญ่เป็นผลกระทบในเชิงลบ และสถาบันศาลเองก็ได้มีส่วนเข้าไปแก้ไขวิกฤติที่เกิดขึ้นหลายอย่าง จนทำให้คนในสังคมบางส่วนเข้าใจผิดว่ามีศาลแทรกเข้าไปเกือบทุกองค์กร เป็นการกระทำที่นอกเหนืออำนาจศาลหรือไม่ เรื่องนี้ ข้าพเจ้าอยากให้สังคมทุกภาคส่วนได้เข้าใจว่า การดำเนินบทบาทของศาลในการแก้ไขวิกฤติการณ์ต่างๆ ล้วนเป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมายทั้งสิ้น ในฐานะที่ข้าพเจ้าเป็นประธานกรรมการ

การเลือกตั้ง ที่เคยดำรงตำแหน่งประธานแผนกคดีสิ่งแวดล้อมในศาลฎีกา แนวคิดในการแก้ไขปัญหาบางส่วนจึงอาจจะเข้าไปเกี่ยวข้องกับบทบาทอำนาจหน้าที่ของศาลบ้าง ดังนี้

๑. ประเด็นแรกที่ยากเสนอคือการทำหน้าที่ของตนไม่ว่าท่านจะเป็นใคร มาจากไหน มีตำแหน่งใดในสังคม ทุกคนล้วนมีส่วนสำคัญที่จะช่วยกันแก้ไขปัญหาวิกฤติของบ้านเมืองและฟื้นฟูสังคม โดยเฉพาะในปีนี้เป็นปีที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระชนมายุครบ ๘๐ พรรษา นับเป็นโอกาสที่ดีที่คนไทยทุกคนจะได้แสดงความกตัญญูตเวทีและความจงรักภักดีให้เป็นที่ยอมรับ เพื่อสนองพระมหากรุณาธิคุณและพระเมตตาคุณ ด้วยการทำงานตามรอยพระยุคลบาท น้อมนำพระราชดำรัสและพระราชกระแสที่ทรงให้ไว้ในโอกาสต่างๆ มาเป็นหลักในการดำเนินชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งพระราชดำรัส เมื่อวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๔๕ และพระราชกระแสแนบท้ายพระราชกฤษฎีกาแก้ไขเพิ่มเติมกำหนดวันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ผมเชื่อมั่นเป็นอย่างยิ่งว่า หากคนไทยทุกคนหวนกลับไปนึกถึงผลกระทบที่ได้รับจากสถานการณ์ทางการเมืองที่ผ่านมาพร้อมกับน้อมนำพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และแนวเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นหลักในการดำเนินชีวิต ความวิกฤติวุ่นวายและความแตกแยกทางความคิดที่ยังคงอยู่ในสังคมก็จะค่อยๆ ลดลงจนกลับเข้าสู่ภาวะปกติในที่สุด

๒. การทำหน้าที่ของผู้มีอำนาจหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมาย ต้องยึดหลักการปฏิบัติงานตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด รวมทั้งต้องมีความเป็นกลางทางการเมืองและไม่เลือกปฏิบัติ เพื่อให้ประชาชนทุกคนได้มีสิทธิและมีความเสมอภาค จากการใช้กฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน ซึ่งจะช่วยลดความแตกแยกในสังคมได้มาก

สำหรับการทำงานในตำแหน่งประธานกรรมการการเลือกตั้งนี้ นับว่าเป็นที่จับตามองของทุกภาคส่วนในสังคมอย่างต่อเนื่อง ในช่วงที่ผมเข้าไปทำงานใหม่ๆ ต้องยอมรับว่าองค์กรนี้ไม่อยู่ในสถานะที่ได้รับความเชื่อมั่นจากสังคมเหมือนในช่วงจัดตั้งองค์กรสมัยแรกๆ ในช่วงต้นปี ๒๕๔๘ นี้ ผู้จัดการเลือกตั้งและกลั่นกรองบุคคลเข้าไปทำหน้าที่ที่บริหารบ้านเมืองถูกกล่าวหาว่ามีส่วนทำให้บ้านเมืองเข้าสู่ภาวะวิกฤติ ผมและกรรมการการเลือกตั้งทั้ง ๕ ท่าน รวมทั้งเลขาธิการ กกต. ซึ่งเข้ามาทำหน้าที่ต่อ จึงต้องช่วยกันเร่งรัดการทำงานเพื่อกู้ภาพลักษณ์ และสร้างศรัทธาของสังคมให้กลับคืนมา ด้วยหลักการทำงานตามคำขวัญของสำนักงาน กกต. ที่มีอยู่แต่เดิมว่า “ซื่อสัตย์ สุจริต โปร่งใส และตรวจสอบได้” โดยการเป็นแบบอย่างให้กับบุคลากรในองค์กร เพราะถ้าหากสังคมไม่ให้ความเชื่อมั่นต่อองค์กรและบุคคลที่มีหน้าที่จัดการเลือกตั้งว่ามีฐานะเป็นกรรมการในการเลือกตั้งแล้ว ผู้ที่ได้รับการเลือกตั้งเข้ามาก็คงไม่ได้รับการยอมรับเช่นเดียวกัน และเนื่องจากการเลือกตั้งเป็นกลไกสำคัญของประเทศที่เป็นประชาธิปไตย กระบวนการเลือกตั้งที่สุจริตและเที่ยงธรรมเท่านั้น จึงจะนำพาประเทศไปสู่ประชาธิปไตยที่ถูกต้อง และเป็นที่ยอมรับของนานาอารยประเทศทั้งหลายได้

“ประกาศใช้ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิก เมื่อวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ ...ผู้ร้องเรียนการเลือกตั้งท้องถิ่นหลายแห่งได้ยกอนเรื่องคืน จึงนับได้ว่าการดำเนินการในรูปแบบนี้ช่วยลดการบาดหมางในท้องถิ่นได้มากและปรากฏเป็นรูปธรรมที่จับต้องได้...”

๓. การสร้างความสมานฉันท์ของคนในชาติ ไม่ควรปล่อยให้เป็นการของรัฐบาลเท่านั้น ทุกภาคส่วนในสังคมต้องช่วยกัน คณะกรรมการการเลือกตั้งได้เริ่มต้นจากจุดเล็กๆ ในส่วนที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งเองโดยตรง โดยการประกาศใช้ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการเลือกตั้งสมานฉันท์ เมื่อวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ จากการเข้าไปปฏิบัติหน้าที่ในฐานะประธานกรรมการการเลือกตั้ง ได้เห็นว่าสาเหตุหลักๆ ที่ทำให้ประชาชนในท้องถิ่นเกิดความแตกแยก แบ่งเป็นฝักฝ่ายเมื่อมีการเลือกตั้งท้องถิ่น ทั้งที่เป็นชุมชนเล็กๆ หรือบางครั้งก็เป็นคนในตระกูลเดียวกัน ก็เนื่องมาจากมีการร้องเรียนหรือร้องคัดค้านการเลือกตั้ง แล้วก็นำไปสู่การทะเลาะเบาะแว้งแตกแยกกัน ซึ่งหลังจากที่ประกาศใช้ระเบียบดังกล่าว ก็ได้ผลเป็นที่น่าพอใจ หลังผ่านกระบวนการสมานฉันท์แล้ว ผู้ร้องเรียนการเลือกตั้งท้องถิ่นหลายแห่งได้ขอลถอนเรื่องคืน จึงนับได้ว่าการดำเนินการในรูปแบบนี้ช่วยลดการบาดหมางในท้องถิ่นได้มาก และปรากฏเป็นรูปธรรมที่จับต้องได้ ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งเองก็มีแนวความคิดที่จะขยายระเบียบนี้ไปสู่การเลือกตั้งระดับชาติด้วย เนื่องจากไม่อยากเห็นคนในสังคมต้องแตกแยกกันด้วยสาเหตุจากการที่มีความเห็นแตกต่างกันในทางการเมือง เพราะการเข้าไปร่วมกิจกรรมทางการเมือง ตั้งแต่ฟังการหาเสียง ช่วยหาเสียง หรือสนับสนุนเงินในการเลือกตั้งอย่างเปิดเผย ควรถือว่าการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นเรื่องที่ทุกคนสามารถทำได้ และหลังการเลือกตั้ง ความบาดหมางที่เกิดขึ้นในช่วงที่มีการเลือกตั้งต้องสลายไปด้วย ไม่ใช่นำมาเป็นสาเหตุของการแบ่งฝักแบ่งฝ่าย และขยายผลจนกลายเป็นปัญหาของประเทศเหมือนที่ผ่านมา

๔. การให้ความรู้และการศึกษาเกี่ยวกับการเมือง การปกครองในระบอบประชาธิปไตย ผมคิดว่าสาเหตุสำคัญ

อีกประการหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญหาทางการเมืองการปกครองในช่วงที่ผ่านมาคือ ประชาชนยังขาดความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง ฯ ถึงแม้เราจะมี การเปลี่ยนแปลงการปกครองมาแล้วกว่า ๗๕ ปี มีรัฐธรรมนูญมาแล้ว ๑๗ ฉบับ แต่การพัฒนาประชาธิปไตยและการปฏิรูปการเมืองใน ส่วนของการเลือกตั้งยังเหมือนกับอยู่ในช่วงของการเปลี่ยนผ่านโครงสร้างตามกฎหมายเกี่ยวกับองค์กรที่มาทำหน้าที่จัดการเลือกตั้ง และที่มาของนักการเมืองแต่ละระดับเท่านั้น องค์ประกอบสำคัญอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการเลือกตั้ง ยังมีการเปลี่ยนแปลงหรือมีแนวโน้มที่พัฒนาเข้าสู่การปฏิรูปการเมืองค่อนข้างน้อย อาทิเช่น ผู้ใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้งยังขาดความรู้เท่าทันกับกลไกการเลือกตั้ง ผู้สมัครรับเลือกตั้งยังใช้วิธีการหาเสียงด้วยการเอาประโยชน์เข้าแลก ส่งผลให้การลงคะแนนเลือกตั้งยังขาดจิตสำนึกที่เป็นอิสระ

นักการเมืองระดับชาติและระดับท้องถิ่นบางส่วน นอกจากจะไม่เห็นความสำคัญของการปฏิรูปการเมืองแล้ว ยังพยายามใช้ช่องว่างของกฎหมายเพื่อประโยชน์ส่วนตนและพวกพ้อง จนนำไปสู่ภาวะวิกฤติดังกล่าว

ในฐานะที่คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นองค์กรหนึ่งที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินการให้ความรู้และการศึกษาแก่ประชาชนเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ผมจึงให้ความสำคัญในเรื่องนี้มาก เพราะหากประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้อง ประชาชนก็สามารถที่จะแยกแยะได้ว่า คนดีที่เขาจะเลือกเข้าไปเป็นผู้บริหารบ้านเมืองในแต่ละระดับควรเป็นเช่นใด ทั้งนี้ ต้องทำความเข้าใจให้ตรงกันว่า การให้ความรู้และการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ ไม่ใช่หน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งแต่เพียงองค์กรเดียว ยังมีสถาบันการศึกษา หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรปกครองส่วน

ท้องถิ่นอีกหลายหน่วยงานที่มีหน้าที่โดยตรง ทั้งบทบาทตามที่กฎหมายกำหนด และบทบาทในการเป็นหน่วยงานสนับสนุน ทุกองค์กรจะต้องผนึกกำลังและร่วมมือกัน เพื่อพัฒนาประชาธิปไตยของคนในประเทศของเราให้ก้าวไปพร้อมๆ กับการพัฒนาประเทศในด้านอื่นๆ

ผู้สัมภาษณ์

: ท่านคิดว่าศาลยุติธรรมควรมีบทบาทในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวหรือไม่ อย่างไร

นายอภิชาติ สุจริตานนท์

: ตามที่ผมได้กล่าวมาข้างต้นแล้ว หลังจากที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงมีพระราชดำรัสพระราชทานแก่ประธานศาลฎีกา และคณะผู้พิพากษาสำนักงานศาลยุติธรรม รวมทั้งประธานศาลปกครองสูงสุด ที่เข้าเฝ้าฯ เมื่อวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๔๕ สังคมก็ได้รับทราบมาโดยตลอดว่าสถาบันศาลมีบทบาทที่สำคัญและชัดเจนในการเข้ามาคลี่คลายวิกฤติของประเทศชาติในขณะที่กำลังเข้าสู่ทางตัน ซึ่งผมก็ขอย้ำอีกครั้งว่าการดำเนินการทุกอย่าง เป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมายทั้งสิ้น อาทิ การสรรหากรรมการการเลือกตั้งทุกท่านที่ติดตามข่าวสารทางการเมืองมาอย่างต่อเนื่อง คงจะจำได้ว่าหลังจากศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ ๘/๒๕๔๕ ลงวันที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๔๕ ว่าการดำเนินการเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๕ เป็นการเลือกตั้งที่ทำให้เกิดผลของการเลือกตั้งที่ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒ มาตรา ๓ มาตรา ๑๐๔ วรรคสาม และได้มีกรรมการการเลือกตั้งลาออก ๑ ตำแหน่ง ประธานวุฒิสภาได้มีหนังสือถึงประธานศาลฎีกา ขอให้ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาพิจารณาสรรหาผู้สมควรเป็นกรรมการการเลือกตั้งแทนตำแหน่งที่ว่าง ๒ ตำแหน่งโดยให้สรรหารวมไปถึงกรณีแทนกรรมการการเลือกตั้งที่ถึงแก่อนิจกรรมเมื่อเดือนพฤศจิกายน ๒๕๔๘ อีกตำแหน่งหนึ่ง

“แม้ภารกิจหลักของสถาบันศาลจะอยู่ที่การพิจารณาพิพากษาอรรถคดีตามกฎหมาย ด้วยความบริสุทธิ์ยุติธรรม แต่ศาลก็ยังมีหน้าที่ตามที่ได้ถวายสัตย์ปฏิญาณต่อพระมหากษัตริย์ในการรักษาไว้และปฏิบัติตามซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ดังพิสูจน์ได้จากบทบาทของศาลในช่วงวิกฤติของชาติในปี ๒๕๔๙ ที่ผ่านมา ซึ่งได้รับความชื่นชมและการยอมรับจากสังคมเป็นอย่างยิ่ง”

ด้วย ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาได้ประชุมพิจารณาเมื่อวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๔๙ มีความเห็นว่าการเสนอชื่อผู้สมควรเป็นกรรมการการเลือกตั้ง เข้าไปเป็นกรรมการการเลือกตั้งร่วมกับกรรมการการเลือกตั้งที่เหลืออยู่ จะทำให้ไม่สามารถดำรงไว้ซึ่งระบอบประชาธิปไตยตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนุญ และจะกระทบถึงหน้าที่ของศาลยุติธรรมในการรักษาไว้และปฏิบัติตาม ซึ่งระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาโดยคะแนนเสียงข้างมาก ๗๒ เสียง ต่อ ๔ เสียง และงดออกเสียง ๖ เสียง จึงมีมติไม่ดำเนินการเสนอชื่อผู้สมควรเป็นกรรมการการเลือกตั้งแทนตำแหน่งที่ว่างทั้งสองคน ซึ่งเป็นตัวอย่างที่สำคัญที่สถาบันศาลเข้ามามีบทบาทแก้ไขปัญหาวิกฤติของบ้านเมืองในสถานการณ์ดังกล่าว

นอกจากการแก้ไขวิกฤติในการสรรหากรรมการการเลือกตั้งแล้ว ในปัจจุบันข้าราชการตุลาการได้เข้าไปมีบทบาทในการแก้ไขปัญหาวิกฤติของบ้านเมืองในด้านการเมืองการปกครองรวมทั้ง

ตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐอยู่ในองค์กรอิสระต่างๆ มากมาย อาทิ เช่น คตส. และ ป.ป.ช. รวมทั้งบทบาทในการวางรากฐานประเทศให้แข็งแกร่ง เช่น ทำหน้าที่เป็น สสร. และกรรมาธิการยกร่างรัฐธรรมนูญ เป็นต้น และเมื่อการยกร่างรัฐธรรมนูญแล้วเสร็จ ศาลฎีกาก็มีส่วนที่จะพิจารณาและเสนอความเห็นเกี่ยวกับร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่นี้ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๙ มาตรา ๒๖ ผมมั่นใจว่าทุกท่านคงเห็นชัดอยู่แล้วว่า ข้าราชการตุลาการที่เข้าไปดำรงตำแหน่งในองค์กรต่างๆ เหล่านั้น ล้วนเป็นบุคคลที่มีประวัติการทำงานที่ดีงาม มีความซื่อสัตย์สุจริต และได้รับการยอมรับจากสังคม และมีผลงานปรากฏให้สังคมได้รับรู้อย่างต่อเนื่อง

จึงอาจกล่าวได้ว่าแม้ภารกิจหลักของสถาบันศาลจะอยู่ที่การพิจารณาพิพากษาอรรถคดีตามกฎหมาย ด้วยความบริสุทธิ์ ยุติธรรม แต่ศาลก็ยังมีหน้าที่ตามที่ได้ถวายสัตย์ปฏิญาณต่อพระมหากษัตริย์ในการรักษาไว้และปฏิบัติตามซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ดังพิสูจน์ได้จากบทบาทของศาลในช่วงวิกฤติของชาติในปี ๒๕๔๙ ที่ผ่านมา ซึ่งได้รับความชื่นชมและการยอมรับจากสังคมเป็นอย่างยิ่ง

สัมภาษณ์ นางสาว สัตยธรรม

กรรมการการเลือกตั้ง

โดย นายสมบัติ พงศ์พิงศักดิ์

ผู้พิพากษาศาลชั้นต้นประจำสำนักประธานศาลฎีกา

“อำนาจอริปไตยอันได้แก่ อำนาจบริหาร อำนาจนิติบัญญัติ และอำนาจตุลาการเป็นอำนาจที่แยกกันโดยเด็ดขาด และสามารถตรวจสอบกันได้อย่างชัดเจน”

ผู้สัมภาษณ์

: ขอให้ท่านเล่าประวัติส่วนตัวและประสบการณ์ทำงาน

นางสดศรี สัตยธรรม

: ประวัติการศึกษา

- นิติศาสตรบัณฑิต (น.บ.) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- เนติบัณฑิตไทย (น.บ.ท.) สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา
- นิติศาสตรมหาบัณฑิต (น.ม.) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ประกาศนียบัตรกฎหมายมหาชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ศึกษาปริญญาเอก แผนกวิชานิติศาสตร์ดุสิตบัณฑิตมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ประวัติการรับราชการ

- ผู้ช่วยผู้พิพากษา พ.ศ. ๒๕๑๓
- ผู้พิพากษาประจำกระทรวง ผู้พิพากษาศาลชั้นต้น
- ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล
- ผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์
- รองอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง
- ผู้พิพากษาหัวหน้าแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวในศาลอุทธรณ์ภาค ๕
- ผู้พิพากษาศาลฎีกา
- ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลฎีกา

ตำแหน่งปัจจุบัน

- กรรมการการเลือกตั้ง
- คณะกรรมาธิการยกร่างรัฐธรรมนูญ
- คณะกรรมาธิการวิचारตรวจร่างรัฐธรรมนูญและร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ
- คณะกรรมาธิการยกร่างหลักเกณฑ์วิธีการออกเสียงประชามติและการออกเสียงประชามติ

“ขณะนี้ประเทศไทยประสบปัญหาทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ และปัญหาทางด้านสังคม”

ผู้สัมภาษณ์

: ท่านคิดว่าประเทศไทยประสบปัญหาที่ถือเป็นภาวะวิกฤติของชาติ อย่างไรบ้าง

นางสดศรี สัตยธรรม

: ขณะนี้ประเทศไทยประสบปัญหาทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ และปัญหาทางด้านสังคม คงทราบดีว่าเรามีรัฐบาลที่มาจากการแต่งตั้ง ภายหลังจากการมีปฏิวัติรัฐประหาร โดยการเปลี่ยนแปลงครั้งนี้ส่งผลให้มีการยกเลิกรัฐธรรมนูญ ปี ๒๕๔๐ และพรรคการเมืองต่างๆ ไม่สามารถจะดำเนินการทางการเมืองได้ เนื่องจากมีประกาศของคณะปฏิรูปการปกครอง (คปค.) ที่ต้องถือปฏิบัติอยู่ตามประกาศฉบับที่ ๑๕ และ ๒๗ ที่ห้ามไม่ให้พรรคการเมืองมีการเคลื่อนไหวทางการเมือง

อย่างไรก็ตาม ขณะนี้ก็จะมีการร่างรัฐธรรมนูญ ปี ๒๕๕๐ โดยสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ (สสร.) ซึ่งทิศทางของรัฐธรรมนูญ จะออกมาอย่างไรนั้นยังไม่เป็นที่แน่ชัดว่าจะเป็นแนวทางเดียวกับรัฐธรรมนูญปี ๒๕๔๐ หรือไม่ และเมื่อมีการร่างรัฐธรรมนูญ เสร็จสิ้นแล้วก็ต้องมีการทำประชามติเพื่อรับรองรัฐธรรมนูญ จากนั้นหากรัฐธรรมนูญดังกล่าวได้รับการรับรองจึงจะมีการเลือกตั้งต่อไป ซึ่งถ้ามีการเลือกตั้งทั่วไปก็จะช่วยคลี่คลายปัญหาจากภาวะอึมครึมที่ประเทศไทยกำลังประสบอยู่ในปัจจุบัน ดังเช่นปัญหาทางเศรษฐกิจ ถ้าหากต่างชาติเห็นว่าประเทศไทยยังไม่เข้าสู่ระบบประชาธิปไตยที่แท้จริงแล้วก็คงไม่มีใครกล้าลงทุนในประเทศไทย เมื่อถึงภาวะนั้นแล้วเศรษฐกิจในประเทศไทยจะตกต่ำลง ซึ่งและเมื่อมีปัญหาทาง

ด้านเศรษฐกิจแล้ว ปัญหาทางด้านสังคมก็จะตามมา เช่น เกิดภาวะการว่างงาน การเพิ่มขึ้นของอาชญากรรม ตลอดจนคนที่จนอยู่แล้วก็จะจนยิ่งขึ้น และความเหลื่อมล้ำต่ำสูงในสังคมก็จะมีผลกระทบขึ้นมาทันที หากปล่อยให้ปัญหาเกิดขึ้นยาวนานกว่านี้ก็เป็นเรื่องที่น่าวิตกอย่างยิ่ง

ผู้สัมภาษณ์

: ท่านคิดว่ามีวิธีในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างไรบ้าง

นางสดศรี สัตยธรรม

: ปัญหาที่จะต้องรีบแก้ไขในขณะนี้ ก็คือ จะต้องเร่งให้มีรัฐธรรมนูญปี ๒๕๕๐ และจะต้องให้มีการเลือกตั้งเร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพื่อให้สภาวะสูญญากาศในขณะนี้หมดไป โดยต้องดำเนินการให้ต่างชาติมีความเชื่อมั่นในความมั่นคงของประเทศ แล้วก็เข้ามาร่วมลงทุนกับประเทศไทยหรือมีการค้าขายกันเหมือนกับในภาวะปกติ จึงเป็นหน้าที่ของรัฐบาลที่จะต้องเร่งรีบแก้ปัญหานี้ให้เร็วที่สุด นอกจากนี้ประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาด้วย คือ ต้องร่วมมือกันออกมาใช้สิทธิใช้เสียงในการร่วมคิด ร่วมสร้าง ร่วมร่างรัฐธรรมนูญ และออกเสียงประชามติว่าจะรับร่างรัฐธรรมนูญหรือไม่ ประชาชนจะต้องเข้ามามีส่วนแก้ปัญหาลำนี้ด้วยตัวเอง ต้องมาใช้สิทธิใช้เสียงในการเลือกตั้งผู้แทนราษฎร ตลอดจนในการตั้งรัฐบาล และร่วมสร้างรัฐธรรมนูญที่จะมีผลบังคับใช้ต่อไป จึงเป็นโอกาสที่ประชาชนจะได้เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาเหล่านี้โดยการออกเสียงประชามติพิจารณาว่าจะรับร่างรัฐธรรมนูญ ปี ๒๕๕๐ นี้หรือไม่ ถ้าเป็นรัฐธรรมนูญที่ประชาชนสามารถรับได้ก็จะถือว่ารัฐธรรมนูญ ปี ๒๕๕๐ เป็นรัฐธรรมนูญที่ดีฉบับหนึ่งที่จะแก้ปัญหาวิกฤติของชาติได้เป็นอย่างดี

ผู้สัมภาษณ์

: ท่านคิดว่าศาลยุติธรรมควรมีบทบาทในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวหรือไม่ อย่างไร

“ในวันข้างหน้าถ้าตุลาการเข้ามามีบทบาทมากยิ่งขึ้น
ทั้งในด้านบริหารและด้านนิติบัญญัติ ย่อมจะทำให้เกิด
ปัญหาขึ้นมาว่าบทบาทของศาลควรจะอยู่ในจุดใด”

นางสดศรี สัตยธรรม

: แต่เดิมตามกฎหมายรัฐธรรมนูญในปี ๒๕๕๐ กำหนดให้ศาลฎีกา
ได้มีบทบาทในการเลือกตั้ง ส.ส. โดยกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับ
ผู้สมัครรับเลือกตั้งมีคุณสมบัติไม่ครบถ้วน ศาลฎีกาก็มีอำนาจ
ในการพิจารณาพิพากษาคดีดังกล่าว นอกจากนี้ ศาลฎีกายังมีบทบาท
ในการคัดสรรบุคคลผู้ที่จะเข้ามาเป็นคณะกรรมการการเลือกตั้ง
อีกด้วย และแม้ว่าเหตุการณ์และสถานการณ์บ้านเมืองที่ผ่านมาเกิด
ความไม่สงบ ประชาชนแบ่งขั้วทางการเมืองอย่างชัดเจน โดยศาล
ยุติธรรมได้เข้ามามีส่วนช่วยเหลือคลายปัญหาดังกล่าวจนประชาชน
เกิดความศรัทธา และไว้วางใจในศาลยุติธรรมและอำนาจตุลาการ จน
เรียกกันว่า “ตุลาการภิวัตน์” ก็ตาม แต่ตราบไคที่ศาลเข้ามา “ลึก”
จนแทบจะเรียกได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของอำนาจนิติบัญญัติและบริหาร
แล้วไซ้ร้ เมื่อนั้นศาลจะอยู่ในจุดเสื่อมแห่งอำนาจจนไม่สามารถผดุง
ซึ่งความยุติธรรมได้อีกต่อไป

การที่อำนาจอธิปไตยอันได้แก่ อำนาจบริหาร อำนาจนิติบัญญัติ
และอำนาจตุลาการ เป็นอำนาจที่แยกกันโดยเด็ดขาด และสามารถ
ตรวจสอบกันได้อย่างชัดเจน ปัจจุบันคงจะเห็นได้ว่าท่านตุลาการ
หลายท่านได้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของฝ่ายบริหารและเข้ามาในส่วนที่
เกี่ยวข้องกับระบบการตรวจสอบทางด้านการเมือง จากจุดนี้เองเรา
ก็ต้องศึกษาว่ามีความสมควรหรือไม่ที่ให้ตุลาการได้เข้ามามีส่วน
ร่วมในการดำเนินการทางด้านบริหารและด้านนิติบัญญัติ ซึ่งในวัน
ข้างหน้าถ้าตุลาการเข้ามามีบทบาทมากยิ่งขึ้นทั้งในด้านบริหารและ

ด้านนิติบัญญัติ ย่อมจะทำให้เกิดปัญหาขึ้นมาว่าบทบาทของศาล
ควรอยู่ในจุดใด เพราะว่าศาลควรมีหน้าที่ตรวจสอบและถ่วงดุล
อำนาจ ทั้งทางด้านนิติบัญญัติและทางด้านบริหาร แต่หากศาล
เข้ามามีส่วนร่วมในระบบทั้งสองนี้แล้ว ก็คิดว่าบทบาทหน้าที่และ
อำนาจของศาลที่ตั้งมั่นดำรงรักษาความเป็นธรรมในบ้านเมืองก็อาจ
จะต้องเปลี่ยนแปลงไปและอาจจะทำให้เกิดคำถามต่อสังคมว่า
อำนาจที่ถือว่าเป็นอำนาจอธิปไตยยังคงเหลืออยู่ที่อำนาจ

สัมภาษณ์ นายพินิจ สุเสารัง

เลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรม

โดย นายนิติธร วงศ์ยัย

ผู้พิพากษาศาลชั้นต้นประจำสำนักประธานศาลฎีกา

“ทุกวันนี้เมื่อคนทั่วไปพูดถึงศาล ก็มักจะเข้าใจรวมกันไป หมายถึง ทั้งสถาบันศาลยุติธรรมและตัวผู้พิพากษา ครั้นพอผู้พิพากษา ท่านแสดงความคิดเห็นในเรื่องใดออกไป ก็เข้าใจว่า ศาลยุติธรรม เองคงจะตัดสินชี้ขาดไปในทางนั้น ซึ่งความเข้าใจอย่างนั้นก็คงไม่ใช่ เรื่องแปลกสักเท่าใดนัก เพราะมีฉะนั้นก็คงไม่มีคำกล่าวที่ว่า คำพูด ของผู้พิพากษานั้นเป็นกฎหมาย”

ผู้สัมภาษณ์

: ก่อนอื่น ใครขอเรียนถามถึงประวัติการศึกษาและประวัติการทำงานของท่านเลขาธิการฯ

นายพินิจ สุเสาร์จ

: คร่าว ๆ คือ ผมสำเร็จการศึกษานิติศาสตรบัณฑิตจากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เนติบัณฑิตไทย เริ่มรับราชการครั้งแรกเมื่อปี ๒๕๑๖ ที่กรมสามัญศึกษา อยู่ที่นั่นประมาณ ๗ ปี จากนั้นโอนย้ายไปอยู่สำนักงานโยบายและแผน กระทรวงมหาดไทย ผมบรรจุเป็นข้าราชการตุลาการในตำแหน่งผู้ช่วยผู้พิพากษาเมื่อปี ๒๕๒๔ เคยเป็นผู้พิพากษาในต่างจังหวัด เช่น ผู้พิพากษาศาลจังหวัดทุ่งสง ผู้พิพากษาศาลจังหวัดสมุทรปราการ จากนั้นเป็นผู้พิพากษาประจำกระทรวงช่วยทำงานในตำแหน่งผู้อำนวยการกองจัดการทรัพย์สินกรมบังคับคดี กระทรวงยุติธรรม รองเลขาธิการส่งเสริมงานตุลาการ ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลประจำกระทรวง รักษาการในตำแหน่งผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดเชียงราย ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลประจำกระทรวง ช่วยทำงานในตำแหน่งผู้ช่วยปลัดกระทรวงยุติธรรม ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดมีนบุรี ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดมีนบุรีช่วยทำงานในตำแหน่งรองปลัดกระทรวงยุติธรรม ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลแพ่ง ผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค ๒ รองอธิบดีผู้พิพากษภาค ๑ ผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ประจำสำนักประธานศาลฎีกา และผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลอุทธรณ์ประจำสำนักประธานศาลฎีกาตามลำดับ จนกระทั่งมารับตำแหน่งเลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรมเมื่อตุลาคม ๒๕๔๕ จนถึงปัจจุบัน

ผู้สัมภาษณ์

: ในทัศนะของท่านเลขาธิการฯ ท่านเลขาธิการฯ คิดว่าภายใต้สภาวะการณ์บ้านเมืองในปัจจุบัน ศาลยุติธรรมควรมีบทบาทอย่างไร

นายพินิจ สุเสาร์จ

: ผมเห็นว่า ในเบื้องต้นเราคงต้องแยกให้ชัดเจนก่อนว่าที่ถามหมายถึงศาลยุติธรรมในฐานะสถาบัน หรือ ศาลที่หมายถึงตัวผู้พิพากษา

หากจะหมายถึงศาลยุติธรรมก็แน่นอนว่า ไม่ว่าจะสภาวะการณ์จะเป็น
เช่นไร ภารกิจหลักของศาลยุติธรรมนั้นก็คือการอำนวยความยุติธรรม
แก่ประชาชน ซึ่งศาลยุติธรรมจะมีอำนาจในการตัดสินชี้ขาด
เรื่องใดๆ จะต้องมีกฎหมายบัญญัติให้อำนาจไว้ว่ากรณีพิพาทหรือ
การใช้สิทธิทางศาลในเรื่องนั้นๆ อยู่ในเขตอำนาจของศาลยุติธรรม
หรือไม่ หากไม่ใช่ ศาลยุติธรรมก็คงจะเข้าไปชี้ขาดตัดสินในเรื่อง
ต่างๆ เหล่านั้นไม่ได้ นั่นคือบทบาทของศาลยุติธรรมในฐานะ
สถาบันที่ใช้อำนาจอธิปไตยทางศาล

แต่หากคำถามที่ถามหมายถึงตัวผู้พิพากษาแล้ว เราก็คง
ต้องพิจารณาว่า บทบาทหน้าที่หลักในฐานะผู้พิพากษาก็คือ
การพิจารณาพิพากษาอรรถคดี เว้นแต่กฎหมายจะกำหนดให้มี
ผู้พิพากษาไปทำหน้าที่อื่นๆ ซึ่งเรื่องนี้โดยส่วนตัวผมเห็นว่าเป็น
เรื่องละเอียดอ่อนอย่างยิ่ง เพราะทุกวันนี้เมื่อคนทั่วไปพูดถึงศาล
ก็มักจะเข้าใจรวมกันไป หมายถึง ทั้งสถาบันศาลยุติธรรมและ
ตัวผู้พิพากษา ครั้นพอผู้พิพากษาท่านแสดงความคิดเห็นใน
เรื่องใดออกไป ก็เข้าใจว่า ศาลยุติธรรมเองคงจะตัดสินชี้ขาดไป
ในทางนั้น ซึ่งความเข้าใจอย่างนั้นก็คงไม่ใช่เรื่องแปลกสักเท่าใดนัก
เพราะมีฉะนั้นก็คงไม่มีคำกล่าวที่ว่า “คำพูดของผู้พิพากษานั้น
เป็นกฎหมาย” คือเมื่อพูดอะไรไปแล้วคนฟังไม่ได้รู้สึกว่าเป็นความ
เห็นส่วนตัวของผู้พูด แต่คิดว่านั้นมาจากความเห็นของผู้ที่มีหน้าที่
ตัดสินคดีความซึ่งก็จะต้องมีการชี้ขาดตัดสินคดีความไปเช่นนั้น
หรือแนวทางนั้นทั้งที่ผู้พูดเองมิได้เป็นผู้ที่จะพิจารณาพิพากษา
ในเรื่องดังกล่าวแต่อย่างใด

เมื่อพูดถึงตรงนี้ผมก็อยากขอย้อนกลับไปถึงเหตุการณ์ที่
ผ่านมา ผมคิดว่าในช่วงเวลานั้น บทบาทของผู้พิพากษาแม้จะปรากฏ
เด่นชัดต่อสาธารณชน จนมีบางเสียงกล่าวกันเป็นทำนองว่า ผู้พิพากษา
มีบทบาทเกินเลยไปกว่าที่ควรจะเป็นหรือไม่ แต่ผมเองมองว่าใน

สภาวะการณ์เช่นนั้นเราก็คงกล่าวไม่ได้แน่นอนกว่าผู้พิพากษาทำ
เกินเลยหน้าที่ เพราะการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ขณะนั้นส่วนหนึ่งเป็นการ
แสวงหาแนวทางในการดำเนินการระหว่างศาลซึ่งมิได้ก้าวล่วงไปยัง
เนื้อหาของคดีอีกส่วนหนึ่ง เช่น ภารกิจของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา
ขณะนั้นก็เป็นไปตามขั้นตอนหรือช่องทางของกฎหมาย ส่วนเรื่อง
อื่นๆ ด้านคดีความก็ผ่านกระบวนการทางการศาลตามปกติที่ให้
โอกาสคู่ความทั้งสองฝ่ายได้นำสืบหักล้างแล้วจึงพิจารณาพิพากษาคดี
ไปตามพยานหลักฐานที่ปรากฏในสำนวน แต่สิ่งหนึ่งที่สังเกตเห็นได้
ก็คือ หากผู้พิพากษาแสดงความคิดเห็นสื่อไปยังสาธารณะโดย
อาศัยข้อเท็จจริงใดๆ ที่เรียกว่ายังมีได้เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายได้แก้ไข
ข้อกล่าวหา หรือแม้กระทั่งแสดงความคิดเห็นในปัญหาข้อกฎหมาย
ซึ่งจะเป็นการกระทบต่อเรื่องที่เป็นคดีความในศาลแล้ว แน่แน่นอน
โอกาสที่ผู้อื่นจะสงสัยในความเป็นกลางของศาลก็ย่อมเกิดขึ้นได้เสมอ

ผู้สัมภาษณ์

: แสดงว่าท่านเลขาธิการฯ มองบทบาทศาลยุติธรรมกับบทบาท
ของผู้พิพากษาเป็นคนละส่วนกัน

นายพินิจ สุเสารัจ

: ก็ไม่เชิง ผมมองว่า สถาบันศาลยุติธรรมกับผู้พิพากษานั้นแม้จะ
เป็นคนละเรื่อง แต่ก็เป็นคนละเรื่องเดียวกัน เพราะบทบาทของ
ศาลยุติธรรมย่อมขับเคลื่อนโดยผู้พิพากษา ท่านผู้พิพากษาแสดง
บทบาทหรือทำทีอย่างไร สังคมก็มองว่าศาลยุติธรรมจะมีบทบาท
ไปในทางนั้น ผมถึงได้เรียนในตอนต้นว่าที่เรากำลังคุยอยู่นี้เป็นเรื่อง
ละเอียดอ่อน นอกจากนี้ คงต้องพิจารณาข้อปลีกย่อยอื่นๆ อีก เช่น
การที่ท่านผู้พิพากษาเข้าไปเป็นกรรมการในหน่วยงาน หรือองค์กร
ต่างๆ เพราะหากท่านไปดำรงตำแหน่งใดๆ โดยผลของกฎหมาย
หรือไปดำรงตำแหน่งอื่น เช่น ไปเป็นกรรมการการเลือกตั้ง ป.ป.ช.
หรือโอนไปเป็นข้าราชการฝ่ายอื่น นั้นหมายถึงท่านได้เสียสละเพื่อ
ประโยชน์ส่วนรวม เพื่อประเทศชาติ ไปปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว

ประชาชนทั่วไปก็เข้าใจได้ว่าท่านปฏิบัติในสถานะอื่น มิใช่ในสถานะของผู้พิพากษา แต่หากข้อเท็จจริงเปลี่ยนไปว่า ท่านผู้พิพากษาได้รับเชิญไปเป็นกรรมการ หรือที่ปรึกษาควบคู่ไปกับการทำงานในตำแหน่งหน้าที่ หากเป็นเช่นนั้น ก.ต. ก็คงจะต้องพิจารณาว่าหากให้ท่านไปเป็นที่ปรึกษาหรือกรรมการดังกล่าวแล้ว อาจส่งผลให้ท่านถูกฟ้องร้องหรือเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือไม่ หรือหากท่านผู้พิพากษาเข้าไปเป็นกรรมการแล้ว เกิดไปวินิจฉัยหรือให้ความเห็นทางกฎหมายใดๆ ซึ่งแน่นอนว่าผู้ที่แต่งตั้งก็ประสงค์จะให้เป็นอย่างนั้น เพราะท่านเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในด้านกฎหมาย แต่เมื่อจะต้องมีการนำคดีมาสู่ศาล ก็เท่ากับว่าท่านมีข้อขัดแย้งทางสถานะ คือ เป็นทั้งผู้วินิจฉัยเบื้องต้นและผู้พิพากษาชี้ขาดคดีเองในคราวเดียวกัน หากเป็นเช่นนั้นแล้ว ก็น่าคิดว่าความยุติธรรมตามความรู้สึกของประชาชนจะเกิดขึ้นได้อย่างไร

แต่สิ่งหนึ่งที่ผมอยากจะฝากเป็นข้อสังเกตก็คือ อันที่จริงแล้ว การดำรงตนของผู้พิพากษานั้นเรายังดมั่นอยู่ในกรอบระเบียบแบบแผนที่ดีงามเสมอ แม้จะมีการเปลี่ยนแปลงแต่ถือว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงไปอย่างช้าๆ ซึ่งเราจะเห็นว่าผู้พิพากษาแม้จะไม่ได้เก็บเนื้อเก็บตัวเช่นสมัย ๕๐-๖๐ ปีก่อน แต่ท่านก็ไม่ได้ชอบทำตัวเป็นข่าวดังแต่อย่างใด ความเปลี่ยนแปลงอย่างช้าๆ ที่ว่าก็คือ ผู้พิพากษา

“ในฐานะผู้มีความรู้ความสามารถและมีหน้าที่พลเมือง หากอะไรที่พอจะกระทำเพื่อประโยชน์ของประเทศชาติได้แล้ว ทุกท่านน่าจะสามรถกระทำได้เสมอ... แต่อยากจะขอให้ทุกท่านช่วยกันระมัดระวังว่าเมื่อจะกระทำการใดๆ แล้ว ต้องไม่กระทบต่อความเชื่อมั่นศรัทธาของประชาชนที่มีต่อความศักดิ์สิทธิ์ของศาลยุติธรรม”

เริ่มมีสังคมมากขึ้นกว่าเดิม เริ่มออกไปให้ความรู้แก่ประชาชน ไปบรรยายกฎหมายในที่ต่างๆ แต่ท่านก็จะระมัดระวังตัวอยู่เสมอ ไม่ให้ความเห็นต่อสิ่งที่เป็นคดีความกันอยู่และผมเห็นว่าในปัจจุบันนี้ ผู้พิพากษาส่วนใหญ่ก็ยังถือประพฤติกันอยู่อย่างนั้น ประมวลจริยธรรมของผู้พิพากษายังเป็นแนวทางที่ผู้พิพากษายึดถือปฏิบัติกันตลอดมา

ผู้สัมภาษณ์

: เมื่อเป็นเช่นนี้แล้ว ท่านเลขาธิการฯ คิดว่าเราควรมีบทบาทในการแก้ไขปัญหาประการใดหรือไม่

นายพินิจ สุเสารัจ

: ประการแรก ขอเรียนว่าในฐานะผู้มีความรู้ความสามารถและมีหน้าที่พลเมือง หากอะไรที่พอจะกระทำเพื่อประโยชน์ของประเทศชาติได้แล้ว ทุกท่านน่าจะสามารถกระทำได้เสมอ เช่น การได้รับแต่งตั้งให้ไปช่วยยกร่างกฎหมาย ให้ข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย และการให้ความรู้ในด้านกฎหมายแก่นักศึกษา เป็นต้น แต่อยากจะขอให้ทุกท่านช่วยกันระมัดระวังว่าเมื่อจะกระทำการใดๆ แล้วต้องไม่กระทบต่อความเชื่อมั่นศรัทธาของประชาชนที่มีต่อความศักดิ์สิทธิ์ของศาลยุติธรรม

ประการที่สอง ในฐานะของศาลยุติธรรม เราคงพอจะคาดการณ์ได้แล้วว่า อีกไม่นานคดีความต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นที่เกี่ยวข้องกับการเมือง นักการเมือง ข้าราชการ คดีเลือกตั้ง ความเคลื่อนไหวภาคพลเมือง หรือกรณีพิพาทใดๆ ที่ปรากฏอยู่ในขณะนี้ และที่จะมีขึ้นในอนาคตอันใกล้ จะเริ่มไหลเข้ามาสู่กระบวนการศาล สิ่งที่ศาลยุติธรรมน่าจะกระทำได้ คือ เราคงต้องเตรียมการเพื่อรองรับปริมาณคดีต่างๆ ดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นในด้านอัตรากำลังข้าราชการ ตุลาการ ชุกรการ และการพัฒนาศักยภาพบุคลากรของศาลยุติธรรมให้พร้อมอยู่เสมอ

ประการที่สำคัญ คือ เมื่อคดีที่กล่าวถึงเข้ามาสู่กระบวนการยุติธรรมแล้ว บทบาทของศาลยุติธรรมจะเริ่มต้นอย่างแท้จริงตั้งแต่นั้น นั่นคือ ท่านผู้พิพากษาย่อมจะต้องพิจารณาพิพากษาคดีด้วยความเป็นกลาง ปราศจากอคติสี่ คือ ฉันทาคติ ลำเอียงเพราะรัก โทษาคติ ลำเอียงเพราะโกรธ ภัยาคติ ลำเอียงเพราะกลัว และโมหาคติ ลำเอียงเพราะเขลา ต้องมีความสุจริต มโนธรรม ศีลธรรม ตลอดจนความกล้าหาญอย่างมั่นคงเด็ดเดี่ยวในการชี้ขาดตัดสินคดีโดยไม่หวั่นไหวต่อสิ่งใดๆ และต้องให้สาธารณชนมั่นใจได้ว่าการพิจารณาพิพากษาคดีของศาลนั้นมีได้เป็นไปตามกระแส หรือถูกชี้นำแต่อย่างใด หากแต่เป็นไปตามพยานหลักฐาน โดยให้ความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่ายด้วยความสะดวก รวดเร็ว และถูกต้อง เมื่อเป็นเช่นนี้แล้ว ไม่ว่าผลจะออกมาเป็นประการใด ก็จะเป็นธรรมที่ยุติข้อขัดแย้งของบุคคลในสังคมได้

ผู้สัมภาษณ์

: ท่านเลขาธิการฯ คิดว่า สำนักงานศาลยุติธรรมจะสามารถสนับสนุนภารกิจของศาลยุติธรรมตามที่ท่านเลขาธิการฯ คาดการณ์ข้างต้นได้ประการใดบ้าง

นายพินิจ สุเสารัจ

: สิ่งหนึ่งที่ผมเห็นว่าสำนักงานศาลยุติธรรมควรจะมีส่วนอยู่ด้วยก็คือ การเพิ่มพูนวิสัยทัศน์ เช่น หากเราเล็งเห็นได้ว่าศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองจะต้องมีงานหนักขึ้น ผมก็คิดว่าสำนักงานศาลยุติธรรมควรที่จะมาประมวลและวิเคราะห์ว่าการพิจารณาของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่ผ่านมามีปัญหาข้อขัดข้องอะไรบ้างหรือไม่ ปัญหาที่คาดว่าจะเกิดครั้งต่อไปมีหรือไม่ แล้วก็ให้การสนับสนุนเพื่อป้องกันมิให้ปัญหาเหล่านั้นเกิดขึ้น อาจจะเป็นวิธีการจัดประชุมสัมมนาหาจุดอ่อน จุดแข็ง ให้ความรู้แก่ผู้พิพากษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

สำหรับปัญหาเรื่องกฎหมายว่ามีสิ่งใดที่ควรที่จะแก้ไขนั้น ขณะนี้สำนักงานศาลยุติธรรมได้เร่งประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ในการพิจารณาปัญหากฎหมายบางฉบับที่ล่าช้า รวมทั้งกฎหมายที่ไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ในบางฉบับซึ่งควรที่จะปรับปรุงแก้ไข ที่ได้ทำการเสนอปรับปรุงไปแล้วก็มีเช่นเรื่องของการเกษียณอายุของข้าราชการตุลาการ การเสนอแก้ไขปัญหาของบทเฉพาะกาล เรื่อง ช่วงเวลาในการดำรงตำแหน่งของผู้พิพากษาประจำศาล แล้วนำไปบัญญัติไว้ในกฎหมายเป็นกรณีทั่วไป เพื่อให้อัตรากำลังข้าราชการตุลาการเพียงพอต่อการปฏิบัติหน้าที่ เรื่องสวัสดิการและเงินเดือนเงินประจำตำแหน่งของผู้พิพากษา เป็นต้น

ส่วนเรื่องนโยบายที่เกี่ยวข้องกับงบประมาณ เนื่องจากงบประมาณที่ได้มาเป็นไปตามสถานะเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งยังไม่สอดคล้องต่อภารกิจและการพัฒนาระบบศาลยุติธรรมเท่าที่ควร เพราะถึงแม้งบประมาณเราจะได้เพิ่มขึ้น แต่ศาลยุติธรรมก็ขยายตัวเพิ่มขึ้นด้วยเช่นกัน มีโครงการขนาดใหญ่ต่างๆ เช่น Excellent Legal Center ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อให้บริการประชาชน เป็นคลังข้อมูลกฎหมาย หรือโครงการวางระบบพัฒนางานให้เป็นมาตรฐานเดียวกันในศาลทั่วประเทศ ตลอดจนการลงทุนในโครงการสำคัญๆ เพื่อคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน นอกจากนี้ ยังมีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศ มาใช้เพื่อการปฏิรูปงานให้ครอบคลุมเชื่อมต่อทุกๆ ด้าน และโดยที่ระบบงานของสำนักงานศาลยุติธรรมเป็นแบบมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ จึงต้องบริหารจัดการงบประมาณให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดแก่ประชาชน โดยการกำหนดทิศทางการบริหารงานไว้อย่างชัดเจน ซึ่งจะมีการจัดทำแผนปฏิบัติการ ๓ ปี เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนางานของหน่วยงานในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรมให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน และจะเร่งดำเนินการให้แล้วเสร็จโดยเร็วเพื่อใช้ในปีงบประมาณ ๒๕๕๑

เป็นต้นไป

สำหรับเรื่องอื่นๆ ที่สำนักงานสาธิตยุติธรรมดำเนินการอยู่ในขณะนี้ก็คือสนับสนุนวิธีการในการเร่งรัด สะสางคดีที่ค้างอยู่ เปิดช่องทางในการหันเหคดีด้วยวิธีการระงับข้อพิพาททางเลือก รวมทั้งสนับสนุนผู้พิพากษาและบุคลากรในทุกๆ ด้านไม่ว่าจะเป็นเรื่อง การศึกษาต่อทั้งในและต่างประเทศ การศึกษาดูงาน การพัฒนาระบบ เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มศักยภาพของผู้พิพากษาในการปฏิบัติหน้าที่ การสนับสนุนวัสดุครุภัณฑ์ สวัสดิการบ้านพัก ตลอดจนสนับสนุน ให้สวัสดิการหรือเงินเดือนเหมาะสมกับฐานะและความเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์บ้านเมือง

ในขณะเดียวกัน สำนักงานสาธิตยุติธรรมก็ได้สอดส่องดูแล ให้ข้าราชการสาธิตยุติธรรมซึ่งเป็นบุคลากรในความรับผิดชอบของ สำนักงานสาธิตยุติธรรมคงไว้ซึ่งเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ เป็นข้าราชการที่ดี มีความซื่อสัตย์สุจริต ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน ยิ่งไปกว่าประโยชน์สาธารณะ เพราะหากสถาบันสาธิตยุติธรรมเข้มแข็ง และบุคลากรมีความสำนึกในตำแหน่งหน้าที่ดังที่กล่าวแล้ว ก็จะส่งผล โดยตรงต่อความเชื่อถือศรัทธาของประชาชนก่อให้เกิดความมั่นคง ในประเทศ แล้วเราก็จะสามารถช่วยแก้ไขปัญหาของประเทศชาติใน ส่วนที่เกี่ยวข้องกับเราได้ในระดับหนึ่ง

“ต้องยอมรับว่าอำนาจตุลาการโดยตัวเอง เป็นอำนาจที่อ่อนแอที่สุดใน ๓ อำนาจ เพราะไม่มีกองกำลัง หรือแนวร่วมภายนอกใดในการดำเนินการให้เป็นไปตาม อำนาจตุลาการได้ ดังนั้น หากทุกฝ่ายไม่ยอมรับ หลักประกันความเป็นอิสระของอำนาจตุลาการแล้ว อำนาจตุลาการก็จะดำเนินต่อไปได้โดยยาก”

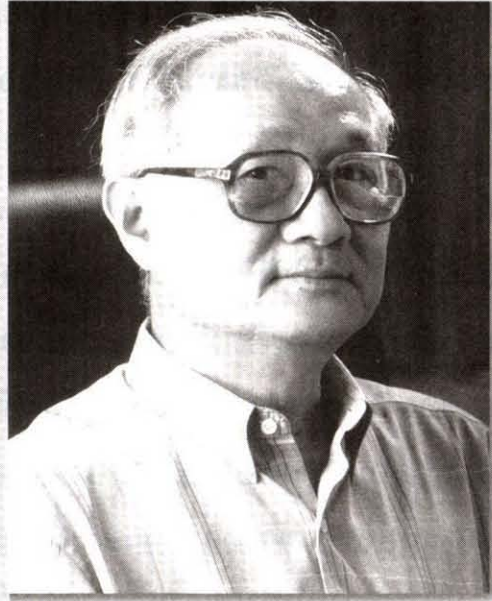
ผู้สัมภาษณ์

: สุดท้ายนี้ ท่านเลขาธิการฯ มีอะไรที่อยากจะฝากไปยังข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรมบ้าง

นายพินิจ สุเสารัจ

: ที่ผมจะขอแสดงความเห็นไว้ในช่วงเวลาของการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายสำคัญของประเทศขณะนี้ ก็คือเรื่องของอำนาจตุลาการ เพราะหากทฤษฎีการแบ่งแยกอำนาจจอชปีไตย ๓ ฝ่าย อันได้แก่ อำนาจบริหาร อำนาจนิติบัญญัติ และอำนาจตุลาการ ยังคงเป็นทฤษฎีที่เชื่อถืออยู่ในปัจจุบันแล้ว ก็ควรอย่างยิ่งที่จะต้องมีกฎหมายที่ชัดเจนในการรับรองฐานะของผู้ดำรงตำแหน่งประมุขของทั้ง ๓ ฝ่าย อย่างเท่าเทียมกัน และต้องคงไว้ซึ่งหลักประกันความเป็นอิสระของผู้พิพากษาตุลาการมิให้ถูกแทรกแซงไม่ว่าจะเป็นในรูปแบบใดๆ เพราะหลักนี้เท่านั้นที่จะทำให้ประเทศมีการปกครองโดยระบอบนิติรัฐ และเหตุที่ต้องมีหลักประกันความเป็นอิสระของอำนาจตุลาการนั้นก็ด้วยข้อความจริงที่สำคัญประการหนึ่งคือ เราต้องยอมรับว่าอำนาจตุลาการโดยตัวเอง เป็นอำนาจที่อ่อนแอที่สุดใน ๓ อำนาจ เพราะไม่มีกองกำลังหรือแนวร่วมภายนอกใดในการดำเนินการให้เป็นไปตามอำนาจตุลาการได้ ดังนั้น หากทุกฝ่ายไม่ยอมรับหลักประกันความเป็นอิสระของอำนาจตุลาการแล้ว อำนาจตุลาการก็จะดำเนินต่อไปได้โดยยาก และสุดท้ายคงเป็นหน้าที่ของพวกเราทุกคนที่จะรักษาไว้ซึ่งความเป็นอิสระของอำนาจตุลาการ ซึ่งผมขอฝากข้อคิดเห็นของผมไว้เพียงเท่านี้

สัมภาษณ์ ศาสตราจารย์เสน่ห์ จามริก

ประธานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

โดย ดร. สุนทรียา เหมือนพะวงศ์

ผู้พิพากษาศาลชั้นต้นประจำสำนักประธานศาลฎีกา

“ตุลาการภิวัตน์ตามความหมายของพระราชดำริสของ
พระเจ้าอยู่หัวจึงอาจจะไม่ใช่แค่เรื่องแก้ไขวิกฤติของรัฐบาล
ที่แล้ว แต่อาจจะหมายถึงสิ่งที่ตุลาการจักต้องปฏิรูปในเรื่องอื่นๆ
อีก มีใช่แค่เรื่องจัดการกับวิกฤติทักษิณ”

ผู้สัมภาษณ์

: ขออนุญาตกราบเรียนสัมภาษณ์ความเห็นท่านอาจารย์ต่อเรื่อง
บทบาทของศาลยุติธรรมกับวิกฤติของชาติ

ศ. เสนห์ จามริก

: ก่อนจะพูดเรื่องนี้คงต้องย้อนรอยสักนิดไปดูถึงที่มาที่ไปของเรื่องที่เกี่ยวข้อง ก่อนจะเป็นศาลยุติธรรมในวันนี้ ต้องดูพัฒนาการทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และประชาธิปไตยของบ้านเราเพราะมันเกี่ยวข้องกันโดยตรง เราจำเป็นต้องเข้าใจเสียก่อนว่าสังคมไทยเราเข้ามาสู่ระบบกฎหมายในแบบศาลปัจจุบันได้อย่างไร ก่อนหน้านี้เราอยู่ในระบบใด เรื่อง positivism เข้ามาเกี่ยวข้องอย่างไร ตุลาการภิวัตน์ตามความหมายของพระราชดำรัสของพระเจ้าอยู่หัวจึงอาจจะไม่ใช่แค่เรื่องแก้ไขวิกฤติของรัฐบาลที่แล้ว แต่อาจจะหมายถึงสิ่งที่ตุลาการจักต้องปฏิรูปในเรื่องอื่นๆ อีก มิใช่แค่เรื่องจัดการกับวิกฤติทักษิณ เราจัดการเรื่องวิกฤติตรงนี้เสร็จก็จะถือว่าจบอย่างนั้นหรือ เพราะที่สำคัญมากกว่านั้นคือปัญหาพื้นฐานของเรื่องคือตัวระบบกฎหมาย

พัฒนาการของระบบกฎหมายและศาลยุติธรรมโยงมากับพัฒนาการของสังคมไทยในด้านอื่นๆ ในขณะที่ ร. แลงกาด์ เน้นเรื่องกฎหมายประเพณีอันเป็นพื้นฐานที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการทำให้กฎหมายเกิดด้วย มิใช่แค่ผู้อยู่ได้บังคับ พระองค์เจ้ารพีพัฒนศักดิ์ ท่านก็มี statement ท่ามกลางระบบกฎหมายสมัยใหม่ภายใต้กระแสจักรวรรดินิยมว่า ความดีความชั่วไม่สำคัญ สำคัญคือกฎหมายว่าอย่างไร ในประเทศอังกฤษก็มีการเถียงกันอย่างรุนแรงในช่วงปฏิรูปประมาณปี ค.ศ. ๑๘๓๒ เกี่ยวกับเรื่องระบบอำนาจเบ็ดเสร็จของกฎหมายสมัยใหม่ Bentham เเถียงกับ Blackstone อย่างรุนแรงเหมือนกัน เพราะทางอังกฤษเน้นหลักสภาเป็นใหญ่ (parliamentary supremacy) ถือว่าอำนาจออกกฎหมายเป็นสิ่งสำคัญสูงสุด ซึ่งการพิจารณาเรื่องนี้ต้องมองให้รอบคอบ มองให้

“นิติรัฐ” ไม่เหมือนกับ “นิติธรรม” เพราะ “นิติธรรม”
 เน้นว่ากฎหมายต้องมีธรรมะ ให้ธรรมะกำกับกฎหมาย
 แต่ปัจจุบันไม่ใช่ เพราะ “นิติรัฐ” เน้นเฉพาะเรื่องกฎหมาย
 กับอำนาจรัฐ “นิติรัฐ” สึกแต่ว่ามีกฎหมาย

เห็นว่าใครมีอำนาจสูงสุด เพราะในยุคนั้น คนที่จะมาออกกฎหมาย
 ได้ก็คือพวกชนชั้นกลาง ต้องมองให้เห็นว่าระบบกฎหมายสูงสุดมา
 กับระบบทุนนิยม จักรวรรดินิยม โยงกับเรื่อง ideology ทาง
 เศรษฐกิจ ระบบกฎหมายแบบใหม่จึงเป็นเรื่องของการสืบทอดอำนาจ
 เด็ดขาด ทฤษฎีหนึ่งที่เวลาเขาอธิบายประชาธิปไตยหลักสำคัญ
 ที่สุดก็คือว่าเมื่อประชาชนเป็นพันธมิตรหรือเป็นหมื่นไปเลือกตั้ง เมื่อ
 เลือกไปแล้วก็มีอำนาจออกกฎหมาย เป็นอำนาจสุด ๆ ไปเลย
 เด็ดขาด ไม่สามารถจะโต้แย้งได้อีก

พัฒนาการของระบบกฎหมายไทยก็เดินตามรอยตะวันตก
 มาเช่นนั้น มันเกิดขึ้นโดยอำนาจกลุ่มคนชั้นกลาง ระบบทุนกับระบบ
 ทุนนิยม และเป็นทุนนิยมที่เป็นทุนจักรวรรดินิยม แล้วมันก็โยงกับ
 การเมืองที่เกิดขึ้น ก็น่าจะช่วยกันทำให้ใจความสว่างของเรื่องนี้กัน
 ด้วย ต้องดูว่าระบบที่เกิดขึ้นมันเป็นธรรมหรือไม่ สังเกตว่าสมัยผม
 เรียนหนังสือ เราใช้คำว่า “นิติธรรม” แต่สมัยนี้ใช้คำว่า “นิติรัฐ”
 อันนี้เป็นข้อสังเกตผมว่านักกฎหมายไม่ที่รุ่นย้อนหลังไป เริ่มไม่รู้จัก
 นิติธรรมแล้ว

ผู้สัมภาษณ์

: นิติรัฐต่างกับนิติธรรมหรือ

ศ. เสน่ห์ จามริก

: “นิติรัฐ” ไม่เหมือนกับ “นิติธรรม” เพราะ “นิติธรรม”
 เน้นว่ากฎหมายต้องมีธรรมะ ให้ธรรมะกำกับกฎหมาย แต่ปัจจุบัน

ไม่ใช่ เพราะ “นิติรัฐ” เน้นเฉพาะเรื่องกฎหมายกับอำนาจรัฐ “นิติรัฐ” สักแต่ว่ามีกฎหมาย “นิติรัฐ” ยังไม่สื่อถึงเรื่องความเป็นธรรม เราต้องมองให้เห็นว่าแนวคิด positivism ที่เชื่อว่ากฎหมายคือคำสั่งของรัฐาธิปัตย์นั้นเป็นเครื่องมือของทุนนิยม กระแสเศรษฐกิจเสรีนิยมเป็นอาวุธของอำนาจแบบไทย ซึ่งหมายความว่าระบบกฎหมาย ซึ่งรวมถึงระบบศาลด้วยได้ใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือของการขยายอำนาจ จะวิเคราะห์ศาลยุติธรรม ก็ต้องวิเคราะห์ระบบกฎหมายด้วย ปัจจัยสิ่งแวดล้อมในทางเศรษฐกิจการเมือง จะเห็นได้ว่า ระบบกฎหมาย ระบบศาล กับระบบเศรษฐกิจการเมือง สังคม เป็นเครื่องมือในการขยายการเปิดตลาดหรือการค้าเสรี ระบบกฎหมายเป็นเครื่องมือของอำนาจการเมือง ต้องเข้าใจเรื่องนี้ให้ดีจึงจะอธิบายเรื่องศาลยุติธรรมได้

คงจะต้องมาพิจารณาอย่างละเอียดว่าบทบาทของศาลกับเรื่องอำนาจและบทบาทของศาลกับสังคมเป็นอย่างไร ศาลต้องมองให้เห็นความเชื่อมโยงของเรื่องต่างๆ ต้องเห็นว่าอำนาจนิติบัญญัติห่างไกลจากชุมชนท้องถิ่นไทยอย่างไร ต้องเห็นว่ากฎหมายมีช่องว่างอย่างไร ชาวชนบทไทยเดือดร้อนเพราะกฎหมายอย่างไร เป็นอำนาจที่มีช่องว่างกับชุมชนท้องถิ่นมากเลยเพราะว่าชุมชนท้องถิ่นหันไปยึดในเรื่องของประเพณีจารีต อะไรพวกนี้ ภูมิปัญญาดั้งเดิมและทั้งหมดก็ทำให้เกิดช่องว่างมากมาย จนกระทั่งชนบทไทยชุมชนไทยถูกแบ่งแยกทรัพยากรโดยกฎหมาย ซึ่งการวิเคราะห์นี้คงต้องทำกันอย่างจริงจัง อาจจะต้องไปปฏิรูปกันถึงการเรียนวิชานิติศาสตร์เลยด้วยซ้ำ เพราะนักกฎหมายต้องเข้าใจถึงปรัชญาของกฎหมาย วิชานิติปรัชญาที่สอนกันยังไม่ติดดินเพียงพอ เรียนวิชานิติปรัชญาต้องเรียนให้เห็นความเชื่อมโยงของกฎหมาย กับเศรษฐกิจ กับประวัติศาสตร์ การเมือง และสังคม นิติปรัชญาที่ยกเอาคนเชื้อชาติต่างๆ ฝรั่งเศส โดยไม่แสดงให้เห็นว่าในแวดวงนิติศาสตร์มี

อะไรสัมพันธ์กับประวัติศาสตร์ เศรษฐกิจ สังคม การเมือง อะไรเลย
อันนั้นไม่ถูก

ผู้สัมภาษณ์

: “ระบบศาลเป็นเครื่องมือของอำนาจ” ข้อกล่าวหานี้ฟังดู
รุนแรงมาก

ศ. เสน่ห์ จามริก

: ที่กล่าวเช่นนั้นเพราะศาลตัดสินตามกฎหมายโดยไม่คำนึงถึงประเพณี
ความเป็นอยู่ของประชาชน หากกฎหมายไม่เป็นธรรม กฎหมาย
ไม่ดี ศาลยังต้องใช้อยู่ไหม ทฤษฎีแบ่งแยกอำนาจที่เรียนกันมา
ถูกต้องไหม เรื่องนี้ต้องทบทวนกัน

ผู้สัมภาษณ์

: แต่ศาลไทยก็เล่นบทไม่ยอมต่ออำนาจหลายครั้งหลายหน

ศ. เสน่ห์ จามริก

: ในสภาพบ้านเมืองที่ผ่านมาสังคมก็คาดหวังศาล ในสถานการณ์
เฉพาะหน้า ศาลจำเป็นมาก แต่เรื่องตุลาการภักดีนี้ศาลต้องคิด
ให้มากก็ถือเป็นช่วงเวลาที่ตีที่ต้องทำให้เกิดการทบทวน ในโอกาส
วันศาลยุติธรรมก็ยิ่งต้องสร้างเวทีในการทบทวนบทบาทของศาล
ต้องทำให้เกิดการปฏิรูปอย่างจริงจัง ต้องมองไปข้างหน้า มิใช่
improvise ไปตามสถานการณ์อย่างเดียว การอยู่ใต้กระแสของ
ประชาชนไม่เป็นผลดีแน่ๆ ในระยะยาว เพราะศาลอยู่ภายใต้กระแส
ของสังคมไม่ได้ ศาลต้องการความเป็นอิสระพอสมควร จะแก้ทำคดี
เลือกตั้ง ยุบพรรค เท่านั้นไม่เพียงพอ การปฏิรูปต้องเริ่มสำรวจจากจุด
ที่ว่าเราทำอะไรอยู่ เรื่องนี้จำเป็นต้องอาศัย wisdom จากผู้ใหญ่ใน
บ้านเมือง จากคนในสถาบัน

ผู้สัมภาษณ์

: ฟังดูเหมือนว่าวิกฤติชาติที่สำคัญในความหมายของท่าน จะไม่ใช่
เรื่องสถานการณ์การเมืองวุ่นวายที่ผ่านมา

ศ. เสน่ห์ จามริก

: อันนั้นก็เป็วิกฤติ แต่เป็นวิกฤติเฉพาะหน้า แต่ที่ผมรู้สึกเป็นห่วง
คือวิกฤติที่ยาวนานสะสม โดยเฉพาะเรื่องการขยายอำนาจของ

ฝ่ายราชการกับฝ่ายทุนดังที่กล่าวไปแล้ว ระบบอันนี้มันทำให้ชนชั้น
นำไทยกลายเป็นจักรวรรดิภายในสังคมไทย ในทางวิชาการก็พูดกัน
อันนี้อาจเรียกได้ว่าเป็น internal colonization ซึ่งสร้างโดยระบบ
กฎหมาย และระบบ Elite ตุลาการภิวัตน์คืออะไร มันหมายความว่า
อย่างไร คงไม่ได้หมายความว่าเพียงแก้ไขระบอบทักษิณ ผมว่าไม่ใช่
ตุลาการภิวัตน์ที่ทำได้ อาจจะไม่ได้อยู่ในความดำรงของในหลวงก็ได้
พระองค์ท่านเพียงแต่ทรงยกปัญหาเฉพาะหน้าขึ้นมา

ผู้สัมภาษณ์

: มีผลงานของศาลที่รู้สึกว่าจะสร้างความเป็นธรรมให้ชาวบ้าน สร้าง
ความหวังให้สังคมบ้างไหม

ศ. เสนห์ จามริก

: จริงๆ ก็มีมาก และเป็นเรื่องที่ต้องขอชมเชย ตัวอย่างที่ได้สัมผัส
ด้วยตนเองเลย คือ เรื่องคดีท้อแท้ที่สงขลา เป็นกรณีชาวบ้าน
ประท้วงการพบปะผู้นำไทย-มาเลเซียอย่างสงบ ภายหลังตำรวจใช้
ความรุนแรง ทางกรรมการสิทธิมนุษยชนขอให้รัฐมนตรีที่ดูแล
ตำรวจมาชี้แจง จึงมีการรีบฟ้องชาวบ้านเพื่อที่จะให้เป็นคดีที่ศาล
ตัดไม่ให้คณะกรรมการสิทธิฯ เข้าไปยุ่ง มีการร้องเรียนว่ากรรมการ
สิทธิฯ ทำเกินหน้าที่ แต่ในที่สุด ศาลรัฐธรรมนูญชี้ขาดว่ากรรมการ
สิทธิฯ มีอำนาจทำได้ เรื่องนี้ตำรวจฟ้องชาวบ้าน ชาวบ้านฟ้องตำรวจ
ก็ต้องขอชมที่ศาลสั่งไม่รับฟ้องของตำรวจ ก็นับเป็นสัญญาณที่ดีที่
ศาลเข้าใจถึงสิ่งที่เกิดขึ้น ก็มีการอำนวยความสะดวกกันเป็นคดีๆ
ไปในลักษณะนี้ แต่ทำอย่างไรให้เกิดการปฏิรูปการพัฒนาแบบเป็น
ระบบ ทั้งสถาบัน

ผมเจอท่านผู้พิพากษาหลายคนที่อ่อนน้อมถ่อมตน แต่
หลายคนก็มีได้เป็นเช่นนั้น ปกติ ถ้าศาลทำอะไรก้าวหน้า ผมก็จะ
โหม้ณาให้ตลอด การทำงานของผู้พิพากษามีอิสระมาก แต่ว่าใน
กรอบของความอิสระมันก็เรียกร้องให้ต้องมีความรู้ความเข้าใจ
อย่างแท้จริง มันถึงจะเกิดความเหมาะสม ผู้พิพากษาในยุคนี้เริ่ม

มองปัญหาสังคมมากขึ้น มองนอกตัวบทกฎหมายมากขึ้น ก็เป็นพัฒนาการในเชิงความเป็นมนุษยธรรม

ผู้สัมภาษณ์

: ผู้พิพากษาที่ดีจะสามารถสร้างความมั่นคงให้สังคมได้ถูกต้องหรือไม่

ศ. เสน่ห์ จามริก

: ผมอยากให้นักกฎหมายเห็นความสำคัญกับปัญหาความไม่เป็นธรรมในสังคม ไม่ใช่เห็นความสำคัญแค่การตีความกฎหมาย แต่ต้องเห็นความสำคัญต่อเรื่องความเปลี่ยนแปลง เรื่องเศรษฐกิจว่ามันมีผลกระทบต่อโครงสร้างสังคมความมั่นคงของสังคม เราต้องชั่งน้ำหนัก ระหว่างความมั่นคงของรัฐกับความมั่นคงของมนุษย์ ต้องไม่ปล่อยให้ความมั่นคงของรัฐไปทำลายความมั่นคงของมนุษย์ ผมคิดว่าตุลาการภิวัตน์เป็นเรื่องใหญ่มาก จะต้องมีการยกเครื่องกันเยอะเยอะ เรยกเครื่องเพื่อที่จะวางในเรื่องแผนพัฒนาซึ่งคงไม่ใช่เปลี่ยนปีนี้เป็นปีหน้า แต่ต้องรู้ลึกกว่า ตอนนี้อยู่จุดไหน มีปัญหาอะไร และต้องย้อนกลับไปดูประวัติศาสตร์ เหตุการณ์สังคมไทยอะไรต่างๆ แล้วเราจะทำอย่างไรที่จะให้รักษากันนี้ ทำอย่างไรให้ศาลช่วยคุ้มครองความมั่นคงของมนุษย์ ต้องคิดว่าเราจะประสานอำนาจอธิปไตยกับความมั่นคงของมนุษย์ได้อย่างไร เรื่องสองเรื่องนี้ไม่จำเป็นต้องขัดแย้งกัน การที่ชาวบ้านเขาจะมีจารีตประเพณีแนวทางของเขา มันไม่ใช่เรื่องการทรยศ เดียวนี้คำว่า เอกภาพ ความมั่นคง มันกำลังทำลายเอกภาพ มันต้องตั้งใจทบทวนใหม่ ต้องแสวงหาคำตอบใหม่

เมื่อพูดเรื่องกระบวนการยุติธรรม เราพูดกันแต่เรื่องตำรวจ อัยการ ศาล จริงๆ เรื่องความยุติธรรมเริ่มต้นที่ชาวบ้าน พอสร้างเขื่อนที ก็มีการทำลายความเป็นอยู่กฎประเพณีทุกอย่างของชุมชนอย่างที ดร. กิตติพงษ์ กิตยารักษ์ แห่งกระทรวงยุติธรรมท่านว่า ต้องสร้างความยุติธรรมจากชุมชน ให้ชุมชนสมานฉันท์ ทำอย่างไรเราถึงจะลดช่องว่างในสังคม ไม่ให้เกิดการแบ่งแยก แบ่งคนได้

โอกาสกับคนด้อยโอกาส ทำอย่างไรให้นักกฎหมายได้เห็นว่าระบบ
ทุนนิยมกระทบต่อโครงสร้างของสังคมอย่างไร ถ้าปล่อยให้ระบบ
เป็นแบบนี้ ความยุติธรรมก็มีไม่ได้ ศาลซึ่งมีบทบาทมากต่อสังคม
ต้องเข้าใจเรื่องนี้ ดังนั้น การเรียนเพื่อให้มาเป็นผู้พิพากษา จะเรียน
แค่ตัวบทกฎหมายไม่ได้ จะดูศาลแค่อาคารศาลไม่ได้ จะดูกฎหมาย
แค่ตัวบทไม่ได้ แต่ต้องเห็นว่ากฎหมายอยู่ในแวดล้อมอะไร
ในความจริงเราไม่ค่อยออกแรงดูว่า ในสถาบันแห่งนี้ ระบบ
กฎหมายมันอยู่ในวงแวดล้อมของอะไร ตุลาการภิวัตน์เป็น
เรื่องใหญ่ ศาลต้องวางทิศทางว่าเราอยู่ตรงไหน เรามีปัญหาอะไร
ศาลต้องปรับตัวให้เข้าใจสังคม ศาลต้อง recognize ธรรมเนียม
ประเพณีของชาวบ้าน ปัญหาคือกฎเกณฑ์ประเพณีของชาวบ้าน
หน้าตาเป็นอย่างไร จะค้นหาอย่างไร เรื่องการยอมรับสิทธิของชุมชน
ชุมชนท้องถิ่น ชนกลุ่มน้อย กลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ขณะนี้เขา
พัฒนากันไปไกลมากแล้วในระดับสากล แต่นักกฎหมายไทย
ยังไม่รู้จัก

เรื่องความเป็นธรรมเป็นเรื่องสำคัญมาก ชาวบ้านกรือเซะ
ตากใบ เขาไม่ได้ต้องการเงิน แต่เขาต้องการความยุติธรรม อยากให้
ศาลได้เข้าใจว่าชาวบ้านต้องการอะไร และจริงๆ แล้วชาวบ้านไม่ได้
ต้องการแค่ความยุติธรรมในศาล แต่ต้องการความยุติธรรมจาก
ทั้งระบบ หลายเรื่องก็อยู่นอกเหนืออำนาจศาล แต่เป็นเรื่องของ

“อยากให้ศาลไทยเป็นศาลแบบ common law ที่มี
อิสระในการสร้างความเป็นธรรมในแต่ละคดีได้อย่างแท้จริง
แต่แม้เราไม่เป็น common law เรายังน่าจะตีความตัวบท
กฎหมายแบบมีชีวิตจิตใจได้”

หน่วยงานอื่น ของฝ่ายปกครอง ก็อยากให้ศาลได้มีความคิดเรื่อง สิทธิมนุษยชน จะได้เข้าใจปัญหาในภาพรวม เพราะปัญหาในเมืองไทย มีทุกภูมิภาค มิใช่แค่ภาคใต้ ชุมชนที่มีประเพณี ความเป็นอยู่ มีภูมิปัญญา ถูกขบไล่ ไม่ให้สัญชาติเยอะแยะ เพียงแต่ภาคใต้มีปัญหา ที่มีลักษณะเฉพาะมาก

ผู้สัมภาษณ์

: การศึกษาจะช่วยอะไรได้บ้าง

ศ. เสน่ห์ จามริก

: เพิ่งสังเกตเห็นว่า นักศึกษาเดี๋ยวนี้จะเขียนทำนองเล่าเรื่องนิทาน เล่าเรื่องเหตุการณ์ไม่ค่อยให้ความเข้าใจว่าอะไรแท้จริง อะไรเป็น หลักการ อะไรเป็นเหตุการณ์ตัวอย่าง เป็นส่วนประกอบ จริงๆ คนเรา เป็นนักอะไรก็ได้ นักกฎหมาย นักรัฐศาสตร์ ที่สำคัญไปกว่านั้นคือ ต้องรู้จักดูมนุษย์ด้วยกัน หากดูร่วมเดียวกัน สาขาวิชาเป็นแค่ สมมติธรรม ทุกๆ สาขาวิชาต้องช่วยกันคิดเรื่องความเป็นธรรมใน สังคม หาวิธีทำงานร่วมกัน

สำหรับนักกฎหมาย อาจต้องคิดปฏิรูปไปถึงโรงเรียน กฎหมายที่เรียกว่าเนติบัณฑิตยสภา ต้องเพิ่มเนื้อหาให้นักศึกษาได้ เรียนเรื่องความเป็นไปในสังคม รู้จักความเชื่อมโยงกับประวัติศาสตร์ หากปฏิรูปตรงนี้ได้ก็จะเป็นบรรทัดฐานให้มหาวิทยาลัยต้องปฏิรูป ต้องให้เนติบัณฑิตยสภาเป็นจุดศูนย์กลางในการเปลี่ยนแปลง

อย่างการศึกษาเรื่องสิทธิมนุษยชนก็ไม่จำเป็นต้องไปท่อง ตามฝรั่ง แต่เราต้องมองให้เห็นสิทธิของบุคคลจริงๆ เรียนรู้ จากชีวิตจริง และอย่างขงตัวเองไว้ในตัวบทกฎหมาย ต้องเอาคนเป็น ตัวตั้ง อะไรเกิดขึ้นกับเขาก็คือสิทธิมนุษยชนของเขา ต้องมอง แบบ dynamic ซึ่งอาจจะเห็นประเด็นสิทธิมนุษยชนใหม่ๆ ก็ได้ ผู้พิพากษา เมื่อเข้าใจชีวิต ก็จะเข้าใจเรื่องสิทธิมนุษยชน อยากให้ ศาลไทยเป็นศาลแบบ common law ที่มีอิสระในการสร้าง ความเป็นธรรมในแต่ละคดีได้อย่างแท้จริง แต่แม้เราไม่เป็น

common law เราก็น่าจะตีความด้วยทฤษฎีแบบมีชีวิตจิตใจได้ ซึ่งมีใช้เรื่องเชี่ยวชาญจากการอ่านหนังสือ แต่เป็นเรื่องเชี่ยวชาญจากการเข้าใจชีวิต ความเป็นอยู่ วัฒนธรรมของมนุษย์ ถ้าทำได้อะไรก็จะเป็นการปฏิรูปที่ยิ่งใหญ่มาก เป็นการปรับสิ่งที่หมักหมมมานาน ทุกๆ วันรพีในแต่ละปี ทำอย่างไรที่จะได้มาพูดเรื่องนี้กันมากขึ้น

ผู้สัมภาษณ์

: รบกวนท่านช่วยเล่าประวัติให้ทราบสักนิด

ศ. เสน่ห์ จามริก

: ครอบครัวผมทำธุรกิจเล็กๆ พ่อเป็นคนจีน แม่ผมเป็นคนไทย แต่ที่บ้านจะสนิทกับครอบครัวชาวนา รักกันเหมือนญาติ เลยได้เรียนรู้อะไรมากในเรื่องชีวิตชนบท ผมจบธรรมศาสตร์บัณฑิต ก็ได้เรียนรัฐศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ แล้วก็เรียนกฎหมายด้วย ธรรมศาสตร์ได้ให้อะไรหลายๆ อย่าง พ่อเรียนจบก็ไปทำงานที่กระทรวงพาณิชย์ ไม่กี่เดือนก็ไปอยู่กระทรวงต่างประเทศ อยู่ถึง ๕ ปี ต่อมาได้ไปเรียนที่อังกฤษแล้วกลับมากระทรวงต่างประเทศ ได้ไปฝรั่งเศสในช่วงสั้นๆ แล้วก็กลับไปสอนที่ธรรมศาสตร์ ที่คณะรัฐศาสตร์ สอนหนังสือ เขียนและแปลหนังสือมาตลอด ตอนหลังก็รับเชิญไป

“ขอแสดงความยินดีไปยังสถาบันศาลยุติธรรมในงานฉลองวันศาลยุติธรรมในปีนี้ และหวังว่าท่านผู้พิพากษาจะได้ใช้โอกาสดีนี้ในการระดมสรรพกำลังในการพิจารณาเรื่อง “ตุลาการภิวัตน์” กันอย่างจริงจัง เพื่อที่จะปฏิรูปสถาบันอันทรงเกียรติแห่งนี้ให้เป็นสถาบันที่สามารถสร้างความยุติธรรมให้แก่ประชาชนคนไทย ชุมชนไทย และสังคมไทยได้อย่างแท้จริง”

บรรยายพวกองค์กรภาคเอกชน แล้วก็ออกไปทำงานในภาคองค์กร
เอกชนที่สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา ขอเจ้าของทุนซึ่งเป็น
ต่างชาติทำนโยบายของสถาบันให้เป็นแบบของไทยเราเอง สุดท้าย
ได้เข้ามาเป็นประธานกรรมการสิทธิมนุษยชน ก็ทำงานเรื่อง
สิทธิมนุษยชนมาจนถึงปัจจุบัน

ช่วงที่เป็นจุดเปลี่ยนแปลงของชีวิต คงจะเป็นตอนที่ผม
ยังงี้ก็ไม่รู้ คืออยากจะลงไปชนบท สิ่งแรกที่ผมพบก็คือว่าชนบท
ไม่มีคนเลย มีแต่เด็กเลยแล้วไปคนแก่เลย ก็เลยคิดถึงเรื่องสิทธิ
ของประชาชนอย่างจริงจังตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

ผู้สัมภาษณ์

: รบกวนท่านอาจารย์ฝากอะไรทิ้งท้ายไปยังศาลยุติธรรม

ศ. เสน่ห์ จามริก

: ผมขอแสดงความยินดีไปยังสถาบันศาลยุติธรรมในงานฉลอง
วันศาลยุติธรรมในปีนี้ และหวังว่าท่านผู้พิพากษาจะได้ใช้โอกาสที่ดีนี้
ในการระดมสรรพกำลังในการพิจารณาเรื่อง “ตุลาการภิวัตน์” กัน
อย่างจริงจัง เพื่อที่จะปฏิรูปสถาบันอันทรงเกียรติแห่งนี้ให้เป็น
สถาบันที่สามารถสร้างความยุติธรรมให้แก่ประชาชนคนไทย ชุมชน
ไทย และสังคมไทยได้อย่างแท้จริง ขอบขอบคุณครับ

ต้นฉบับเป็นหน้าว่าง

สัมภาษณ์ รศ.ศาสตราจารย์ธนิต เศรษฐบุตร

ประธานสภาวิจัยวัฒนธรรม

โดย ดร. ธรรมบุญ พิทยาภรณ์

ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลประจำสำนักประธานศาลฎีกา

“เมื่อเกิดปัญหาทางการเมืองจนดูเหมือนว่าหาทางออกไม่ได้
จึงต้องให้ตุลาการแก้ ผมคิดว่าดีเพราะว่าตุลาการเป็นที่ยอมรับว่า
ปราศจากการเมือง เพราะฉะนั้น เมื่อมีปัญหาจะสามารถเข้ามาแก้
ได้ในเวลาที่เกิดวิกฤติการณ์”

ผู้สัมภาษณ์

: ขอให้ท่านอาจารย์บรรณิณีให้ความเห็นว่าประเทศเราประสบปัญหาวิกฤติอย่างไรบ้าง

รศ. บรรณิณี เศรษฐบุตร

: วิกฤติการณ์ในทางการเมืองเกิดขึ้นเนื่องมาจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐ ซึ่งใช้มาเป็นระยะเวลาประมาณ ๘ ปีแล้ว และก่อให้เกิดความขัดแย้งกันทางการเมือง เมื่อปัญหาทางการเมืองไม่สามารถแก้ได้ในระยะเวลาพอสมควรจึงมีการเข้ามาแก้ปัญหาโดยทางศาลหรือตุลาการ แต่การแก้แล้วก็ไม่ลุล่วงไปด้วยดีทำให้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างฉับพลันโดยใช้กำลังและไม่เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ ผมคิดว่าวิกฤติการณ์ทางการเมืองจะนำไปสู่วิกฤติการณ์ในเรื่องอื่นค่อนข้างมาก จะเห็นว่าในหลายประเทศถ้าเกิดวิกฤติการณ์ทางการเมืองนานเกินไปและไม่มีวิธีการแก้ไขด้วยดีก็จะทำให้เศรษฐกิจและสังคมของประเทศชาติเสียหาย ปัญหาทางการเมืองของเรานี้เป็นตัวนำและส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศ

เมื่อเกิดปัญหาทางการเมืองจนดูเหมือนว่าหาทางออกไม่ได้จึงต้องให้ตุลาการแก้ ผมคิดว่าดีเพราะว่าตุลาการเป็นที่ยอมรับว่าปราศจากการเมือง เพราะฉะนั้น เมื่อมีปัญหาที่จะสามารถเข้ามาแก้ได้ในเวลาที่เกิดวิกฤติการณ์ การหันหน้าไปหาผู้แก้ไขเป็นไปค่อนข้างจะรอบตัว มีทั้งให้นักวิชาการแก้หรือเสนอให้มีการแก้ไขโดยวิธีพิเศษต่างๆ แสดงว่าหลายคนคงเห็นทางตันในการหาทางออกทางการเมืองที่มีอยู่ในตอนนั้น ซึ่งต่างจากผม ผมมองว่าถ้านักการเมืองพร้อมใจกันทุกฝ่ายที่จะแก้ไขน่าจะมีทางออก

เมื่อเกิดเหตุการณ์เดือนกันยายนแล้วกว่าภาวะทางการเมืองจะกลับเข้าสู่ภาวะปกติก็ต้องใช้เวลา การพยายามช่วยกันร่างรัฐธรรมนูญฉบับถาวรเป็นแค่เพียงการเริ่มต้นเข้าสู่ภาวะปกติทางการเมือง ซึ่งต้องใช้เวลาเหมือนกัน ในปี ๒๕๑๖ เกิดการเปลี่ยนแปลงโดยประชาชน ระบบเดิมที่ใช้อยู่ก็กระทบกระเทือนมาก

และการยึดอำนาจเปลี่ยนการปกครองไม่เป็นไปตามกติกาเดิมที่วางไว้มีผลกระทบ และเมื่อกลับสู่สภาพเดิมก็จะไม่กลับสู่ภาวะเดิมในทันที มันต้องใช้เวลา เพราะฉะนั้นในทัศนะของผม ผมคิดว่าวิกฤติการณ์ในทางการเมืองสำคัญและมั่นใจว่าถ้าเป็นอยู่นานมันจะกระทบถึงเศรษฐกิจและสังคม

“ศาลยุติธรรมควรมีบทบาทอย่างไรในอนาคต... ผมคิดว่าบทบาททั่วไปของศาลในอนาคตจะต้องเหมือนเดิม อำนาจตุลาการเป็นหนึ่งในอำนาจอธิปไตย ซึ่งมีอำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหารและอำนาจตุลาการ ปกตีพ่าย ตุลาการก็ไม่เข้ามายุ่งกับการเมืองอยู่แล้ว ผมเห็นด้วยมากที่ไม่ยุ่งกับการเมืองเพราะเวลาเข้ามาเล่นการเมืองจะมีการสาดโคลนกัน”

ผู้สัมภาษณ์

: ท่านอาจารย์มีความคิดเห็นอย่างไรในการที่จะแก้ไขปัญหาวิกฤติของชาติดังกล่าว

รศ. นรนิติ เศรษฐบุตร

: ที่จริงรัฐธรรมนูญก็เขียนให้ทางออกในการแก้ปัญหาทางการเมืองไว้มาก แต่ว่าคนที่จะทำจะต้องเป็นนักการเมือง คนอื่นเข้าไปทำไม่ได้ เมื่อเวลามีปัญหาเกิดขึ้นอาจจะหันไปหานักวิชาการในมหาวิทยาลัย ผมเรียนว่านักวิชาการนั้นไม่ใช่ผู้อาสาแก้ปัญหาทางการเมือง คนที่อาสาทำหน้าที่เป็นผู้ปกครองเพื่อที่จะนำสังคมไปในทางที่ดีก่อให้เกิดความสงบสุขแก่ประชาชน คือ ฝ่ายการเมือง ฝ่ายการเมืองประกาศตัวที่จะลงสู่สนามทางการเมือง ไม่ใช่บุคคลฝ่ายอื่นๆ แม้แต่ศาลเองก็ไม่ได้ประกาศว่าจะมาทำหน้าที่ปกครอง ศาลก็ทำหน้าที่ตุลาการ มีแต่ฝ่ายการเมืองที่เป็นฝ่ายเข้ามาปกครองดูแล

เข้ามาบริหารประเทศ เพราะฉะนั้น ผมจึงเห็นว่าในขั้นแรกฝ่าย
การเมืองต้องเป็นผู้แก้ไขปัญหา

ผู้สัมภาษณ์

: ท่านเห็นด้วยหรือไม่ ที่ทางศาลยุติธรรมเข้ามามีบทบาทในการ
แก้ไขปัญหาดังกล่าวในช่วงเวลาที่ผ่านมามาจนถึงขณะนี้ และท่าน
เห็นว่าศาลยุติธรรมควรมีบทบาทอย่างไรต่อไปในอนาคต

รศ. บรรณิณี เศรษฐบุตร์

: ผมคิดว่าบทบาททั่วไปของศาลในอนาคตจะต้องเหมือนเดิม อำนาจ
ตุลาการเป็นหนึ่งในอำนาจอธิปไตยซึ่งมีอำนาจนิติบัญญัติ อำนาจ
บริหารและอำนาจตุลาการ ปกติฝ่ายตุลาการก็ไม่เข้ามายุ่งกับการเมือง
อยู่แล้ว ผมเห็นด้วยมากที่ไม่ยุ่งกับการเมือง เพราะเวลาเข้ามาเล่น
การเมืองจะมีการสาดโคลนกัน ในหลายประเทศพยายามที่จะลดการ
สาดโคลนกัน แม้แต่ประเทศที่มีการพัฒนาประชาธิปไตยสูง ๆ
อย่างสหรัฐอเมริกา การสาดโคลนก็ยังมีอยู่ในการเลือกตั้ง ถ้าผู้ลง
สมัครในตำแหน่งสำคัญมีข้อเสียจริงก็จะปรากฏในตอนนั้นแสดงว่า
มีการจับผิดค่อนข้างสูง ในระบบศาลยุติธรรมนั้นกรรมการตุลาการ
ดูแลในเรื่องของบุคลากรแยกเป็นของตัวเอง การเลื่อนตำแหน่ง
ความดีความชอบ ก็เป็นอิสระ ถึงแม้ว่าในปัจจุบันจะมีผู้แทนซึ่งเป็น
บุคคลภายนอกที่สภาเลือกไปนั่งสองคน ก็เพียงแค่ติดตามดูไม่
สามารถเป็นตัวหลักในการแทรกแซงหรือไปชี้นำในการที่จะให้
ความดีความชอบออกไปจากแนวทางของกรรมการที่เป็นสาย
ตุลาการได้ การดำเนินงานของศาลเองในภาวะปกติก็ไม่เกี่ยวข้อง
กับการเมือง ผมว่าการดำรงอยู่ของศาลในลักษณะนี้เป็นสิ่งที่ดี
ถ้าเข้ามาเล่นการเมืองหมด เมื่อถึงเวลาเกิดวิกฤติการณ์แล้วก็ไม่
สามารถจะเป็นองค์กรที่ใครจะไปหวังพึ่งหรือเข้ามาช่วยแก้ไขได้
เพราะการเมืองเข้าไปเกี่ยวข้องไปหมด ที่พูดอย่างนี้ไม่ได้
หมายความว่าการเมืองเป็นสิ่งที่เลวร้าย ในแง่องค์กรศาล ผมมี
ความเห็นว่าการดำรงตนอิสระแยกอยู่อย่างเดิมก็เป็นสิ่งที่ดีแล้ว ใน

ภาวะที่คับขันมีวิกฤติการณ์ก็เข้ามาแก้ไขชั่วคราวเป็นสิ่งที่ดี แก้ไขเสร็จแล้วก็ถอนกลับไป

ผู้สัมภาษณ์

: ท่านอาจารย์มีความเห็นอย่างไรบ้างในกรณีศาลยุติธรรมเข้าไปมีบทบาทเกี่ยวข้องกับ กกต.

รศ. นรนิติ เศรษฐบุตร

: กรณีที่ศาลเข้ามาเกี่ยวข้องกับ กกต. โดยความรู้สึทของคนทั่วไปถือว่า เป็นภาวะชั่วคราวในทางการเมือง การยอมรับของคนเป็นสิ่งที่สำคัญ ผมคิดว่าเมื่อเกิดวิกฤติการณ์ขึ้นมาคนยังยอมรับศาล การที่ไปเอาบุคลากรจากศาลยุติธรรมมาทำงานในหน่วยงานต่างๆ ในภาวะชั่วคราวอาจเป็นเรื่องที่ถูกต้องและเหมาะสมในสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ในกรณี กกต. ผมยังคิดว่าเป็นเรื่องภาวะชั่วคราว เพราะฉะนั้นจะต้องหาคนที่สังคมศรัทธาเข้ามาทำหน้าที่ กกต.

ผู้สัมภาษณ์

: การที่ศาลยุติธรรมเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และการร่างรัฐธรรมนูญ ท่านมีความเห็นอย่างไรบ้าง

รศ. นรนิติ เศรษฐบุตร

: สภานิติบัญญัติผมไม่แน่ใจว่าจะมีจำนวนมากไหม แต่ถือว่าเป็นภาวะชั่วคราว ผมคิดว่าภาวะทางการเมืองของประเทศไทยถือว่าไม่ปกติ เมื่อการเมืองไม่ปกติ การเข้ามาทำหน้าที่ก็ต้องถือว่าชั่วคราวต้องรีบแก้ไขปัญหาให้รวดเร็วเพราะว่าภาวะไม่ปกติอยู่นานก็กระทบไปถึงภาวะทางเศรษฐกิจและสังคม เมื่อเสร็จแล้วก็ต้องกลับคืนสู่ที่ตั้งคือกลับไปทำงานตามภาวะปกติ ถ้าในภาวะไม่ปกติจะเอาศาลมาอยู่องค์กรต่างๆ ในความเห็นของผมไม่น่าจะเป็นไร ถือเป็นเรื่องชั่วคราว การที่มามากอาจเป็นเพราะคนยังเชื่อมั่นในศาล แต่ศาลไม่ควรจะอยู่นาน ศาลอาจจะไม่อยากจะอยู่นานก็ได้ มันขึ้นอยู่กับภาวะไม่ปกติ แต่ถ้าช่วยกันเร็วๆ ก็อาจถอนกลับที่ตั้งได้เร็ว

ผู้สัมภาษณ์

: ท่านมีความเห็นอย่างไรเกี่ยวกับการทำงานของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในช่วงเวลาที่ผ่านมา

รศ. บรรณิณี เศรษฐบุตร : ดูจากรัฐธรรมนูญฉบับที่แล้ว ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นที่ยอมรับกันมาก น่าจะดำรงอยู่ต่อไป คดีทางการเมืองที่ผ่านมานั้นมีการตัดสินไม่มากนัก แต่คดีสำคัญก็ปรากฏให้เห็นแล้ว ผมว่าคดีการเมืองอาจจะจำเป็นต้องแยกจากคดีอื่นๆ เพราะจะทำให้เกิดความรวดเร็ว ผมเข้าใจว่าคดีการเมืองกติกาสรางไว้ให้ศาลเดียวตัดสิน คือ ไปศาลฎีกาเลย ตอนที่ออกกฎหมายมีข้อโต้แย้งกันมากในเรื่องนี้ โดยปกติต้องพิจารณา ๓ ศาลช่วยกันกรอง คดีทางการเมืองมองได้ ๒ ด้าน อาจจะลงโทษเร็วหรืออาจจะปล่อยเร็วก็ได้ แต่สำหรับผม ผมมองว่าถ้าคดีการเมืองยืดเยื้อยาวนาน คนอาจเข้าใจผิดว่า ทุจริตในทางการเมืองแล้วไม่เป็นไร หากพิจารณากันหลายศาล กว่าจะรู้ว่าอะไรเป็นอะไร คนก็ลืมเรื่องไปแล้ว พอตัดสินเร็ว คนยังไม่ทันลืมก็เห็นผล

ผู้สัมภาษณ์ : ในช่วงหลังๆ มีหลายฝ่ายเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการจัดตั้งศาลเพื่อพิจารณาคดีเลือกตั้ง ท่านอาจารย์มีความเห็นอย่างไร

รศ. บรรณิณี เศรษฐบุตร : เดิมการเลือกตั้งกระทรวงมหาดไทยเป็นคนทำอยู่ เขาก็มีคนอยู่ทั่วประเทศ ผมเห็นว่า ควรให้ กกต. เข้าไปเป็นผู้ตัดสินเข้าไปเป็นผู้ดำเนินการที่ให้หยุดนับบัตรให้นับบัตรใหม่ ยุติการเลือกตั้งเพื่อในวันเลือกตั้งใหม่ มีอะไรไม่สุจริตก็สามารถไปตัดสินเองได้ กกต. ทำหน้าที่เหมือนเป็นศาลอยู่ในตัว แต่ปรากฏว่ามีการวางระบบไปไกลกว่านั้น คือ ให้ กกต. ไปดำเนินการจัดการเลือกตั้งเองแล้วตัดสินเองได้ พอมาถึงขณะนี้ก็มีผู้เสนอให้ตั้งอำนาจการตัดสินไปที่ศาล ก็ต้องไปคิดว่าดีหรือไม่ดี ศาลยุติธรรมถือหลักว่าปล่อยคนผิดร้ายคนดีกว่าเอาคนถูกหนึ่งคนเข้าคุก แต่ในกรณีของคดีเลือกตั้งมีผู้เห็นว่าการปล่อยคนผิดเข้าสภาคนหนึ่งมันเป็นอันตราย เพราะฉะนั้น เป็นการกันคนที่ไม่ได้ผิดเรื่องเลือกตั้งไม่ให้เข้าสภาร้ายคนก็ยังไม่เสียหาย แต่ถ้าปล่อยคนที่ไม่สุจริตในการเลือกตั้ง

หรือโงงเลือกตั้งเข้าไปอยู่ในสภาได้ กระบวนการทางการเมืองเสียหาย เพราะในสภามีคนอยู่น้อย คนหนึ่งก็มีส่วนสำคัญ เพราะฉะนั้น วิธีคิดอาจจะแตกต่างกัน การลงโทษทางตุลาการใช้หลักว่า ถ้าหลักฐานไม่เป็นที่พอใจศาลจะยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้จำเลย ศาลก็ปล่อยตัวไป แต่ในการเลือกตั้งมีแนวคิดจะให้สงสัยไว้ก่อนเพียงแค่ว่า เชื่อก็ไม่ให้เข้าสภาแล้ว เพราะฉะนั้น มันก็เลยต่างกัน

ผู้สัมภาษณ์

: หาก กกต. มีทั้งอำนาจในการจัดการเลือกตั้ง และมีอำนาจตัดสินชี้ขาดเกี่ยวกับการเลือกตั้งเองจะเป็นการขัดแย้งในตัวเองหรือไม่

รศ. นรนิติ เศรษฐบุตร

: ผมเชื่อว่าการจัดการเลือกตั้งควรอยู่ที่กระทรวงมหาดไทย แต่การตัดสินว่าใครผิดใครทุจริตเลือกตั้ง การตัดสินไม่ให้ลงเลือกตั้ง กกต. จะเป็นผู้ตัดสิน กกต. ทำหน้าที่คล้ายศาล คือ ตัดสินการเลือกตั้งตัดสินเสร็จแล้วก็จบ แต่ตอนที่จัดการเลือกตั้ง กกต. ควรจะให้คนอื่นทำ พอเอามาไว้ด้วยกันก็เป็นปัญหาที่ท่านว่าจัดการเลือกตั้งเองและตัดสินชี้ขาดเองด้วย ตรงนี้เป็นจุดที่ต้องแก้ ฝ่ายยกร่างก็ต้องคิดแก้ไข ที่จริงเลือกตั้งไม่ได้เลือกทั้งปี เมื่อก่อนเป็นงานฝากที่กระทรวงมหาดไทย ถ้าเราเปลี่ยนเป็นว่าให้กระทรวงมหาดไทยจัดการเลือกตั้งก็จะเป็นปัญหา

ผู้สัมภาษณ์

: ท่านอาจารย์มองว่าไม่ควรให้หน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งมีอำนาจสองอย่างในตัวเอง แต่จะต้องให้มีหน่วยงานที่รับผิดชอบงานดังกล่าวแยกจากกัน

รศ. นรนิติ เศรษฐบุตร

: น่าจะพยายามแยก คือ การตัดสินการเลือกตั้งผมคิดว่าควรอยู่ที่ กกต. แต่ว่าถ้าหน้าที่นี้อยู่กับ กกต. ควรจะเอาหน้าที่อันอื่นให้คนอื่น วิธีตัดสินการเลือกตั้งถ้ามีเพียงหลักฐานพอจะเชื่อได้ คุณก็เสียสิทธิที่จะเข้าไปนั่งในสภาแล้ว แต่ที่ต่างกับศาลยุติธรรม ศาลก็ยกประโยชน์ให้ต้องปล่อย

ผู้สัมภาษณ์

: ในทางกฎหมายเรียกว่าเป็นภาระการพิสูจน์ ในคดีแพ่งหากฝ่ายใด สืบพยานมีน้ำหนักเหนือกว่าอีกฝ่ายก็จะชนะคดี ถ้าเป็นคดี อาญาหากมีการนำสืบตามสมควรว่าจำเลยกระทำผิดหรือไม่ ให้ ยกประโยชน์ให้จำเลย หากมีแนวคิดว่าคุณดีเลือกตั้งควรมี มาตรฐานของภาระการพิสูจน์ที่ต่างออกไป คือ มีหลักการ โดยเฉพาะจะเขียนให้ชัดเจนในกฎหมายได้หรือไม่

รศ. นวนิ ตี เศรษฐบุต

: ผมก็ไม่ทราบ เพราะเป็นวิธีคิดของนักกฎหมายต้องช่วยกันคิดเพราะว่า ตอนที่เรารู้การเลือกตั้ง คิดเรื่องเลือกตั้งแบบนี้นี้เพราะเรารู้ว่า มันจะไปทางเดียวกัน ถ้าสามารถแยกได้และทำได้อาจเป็นอีก ประเด็นหนึ่งที่กรรมการยกวางนำไปพิจารณา ในขณะที่กรรมการ ยกวางมีคนที่มีประสบการณ์อยู่มาก

ผู้สัมภาษณ์

: ในขณะนี้ มีผู้เสนอแนวคิดในการจัดตั้งศาลซารีอะฮ์เพื่อพิจารณา พิพากษาคดีที่คนมุสลิมเป็นคู่ความเช่นในต่างประเทศบาง ประเทศ เช่น ประเทศมาเลเซีย ท่านมีความเห็นอย่างไร

รศ. นวนิ ตี เศรษฐบุต

: ผมไม่สามารถตอบว่าได้หรือไม่ได้ เพราะเป็นเรื่องที่ต้องใช้ความรู้ ต้อง เข้าใจให้ชัดเจนถึงจะให้คำตอบได้ แต่มีข้อสังเกตว่า เราน่าจะดู ประเทศที่คล้ายๆ กับประเทศไทยคือคนส่วนใหญ่ของประเทศไม่ใช่ มุสลิม เขาให้โอกาสกับคนมุสลิมในเรื่องศาลอย่างไรบ้างแต่หลัก อันหนึ่งที่สำคัญคือต้องเสมอภาคเท่าเทียมกัน ถ้าบางเรื่องเป็นเพียง แนวปฏิบัติก็สามารถที่จะแตกต่างกันได้ แต่ถ้าการตัดสินอะไรที่ ต่างกัน ถามว่ามีความเสมอภาคเท่าเทียมกันหรือไม่

สัมภานนท์ อาจารย์โคทม อาริยา
ประธานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
โดย **นายนิติธร วงศ์ยืน**
ผู้พิพากษาศาลชั้นต้นประจำสำนักประธานศาลฎีกา

“กำลังคิดอยู่เหมือนกันว่า จะร่วมมือกับทางกระทรวงยุติธรรม หรือทางศาลยุติธรรมได้อย่างไรหรือไม่ เพราะทางกระบวนการยุติธรรมหรือศาลยุติธรรมก็เพิ่งเล็งไปถึงเรื่อง การไกล่เกลี่ย การประนีประนอมยอมความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์อะไรต่างๆ เหล่านี้”

ผู้สัมภาษณ์

: ขอความกรุณาอาจารย์เล่าถึงประวัติส่วนตัวและการทำงาน

อาจารย์โคทม อาริยา

: ผมเรียนชั้นประถมถึงมัธยมปลายที่โรงเรียนอัสสัมชัญบางรัก พอจบ ม. ๘ รัฐบาลฝรั่งเศสให้ทุนการศึกษาไปเรียนต่อที่ฝรั่งเศสทางด้านวิศวกรรมไฟฟ้า เมื่อจบวิศวกรรมไฟฟ้าก็ไปต่อมหาวิทยาลัยทางด้านปริญญาเอก แต่ว่าปริญญาเอกสำหรับคนที่มีพื้นฐานทางวิศวกรรมเขาก็เรียกว่าเป็น Doctor engineering แต่หัวข้อวิทยานิพนธ์ที่ทำเป็นเรื่อง molecular laser เรียนอยู่ทั้งหมด ๕ ปี จบในปี พ.ศ. ๒๕๑๒ ก็กลับมาเมืองไทย เพราะรัฐบาลฝรั่งเศสเขาไม่มีเงินเดือนคือจะทำงานอะไรก็ได้ แต่ผมสนใจที่จะสอนหนังสือจึงมาสมัครที่คณะวิศวกรรมศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทำงานสอนหนังสือเป็นเวลา ๒๘ ปี ในระหว่างนั้นก็มีความสนใจในเรื่องปัญหาสังคมและปัญหาการเมือง ซึ่งผมคิดว่าเกี่ยวข้องกับโดยเฉพาะ คือ ผมสนใจเรื่องของสิทธิมนุษยชน สันติวิธี และประชาธิปไตย สนใจตั้งแต่ครั้งเรียนหนังสืออยู่ที่ฝรั่งเศสพอกลับมาได้มีโอกาสทำกิจกรรมหลายอย่าง เช่น องค์กรพัฒนาเอกชน มีส่วนช่วยก่อตั้งองค์กรพัฒนาเอกชนจำนวนหนึ่ง เรื่อยมาจนกระทั่งปี ๒๕๓๔ เกิดรัฐประหาร รสช. ผมพยายามฟื้นฟูคณะกรรมการณรงค์เพื่อประชาธิปไตย ผมเป็นรองประธานได้ทำกิจกรรมเพื่อเรียกร้องรัฐธรรมนูญที่เป็นประชาธิปไตยใน พ.ศ. ๒๕๓๔ ในที่สุดตอนปลายปีได้ข้อสรุปที่พอจะยอมกันได้ระดับหนึ่งก็ประกาศใช้รัฐธรรมนูญ เมื่อประกาศใช้รัฐธรรมนูญตอนนั้น คุณอนันต์ ปันยารชุน ซึ่งเป็นนายกรัฐมนตรีเรียกใช้ผมให้ไปทำหน้าที่เป็นกรรมการและเลขานุการ องค์กรกลางการเลือกตั้ง ก็ช่วยรณรงค์การสอดส่องดูแลการเลือกตั้ง หลังจากนั้นเกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง คือ พลเอกสุจินดา รับเป็นนายกรัฐมนตรี ทำให้เกิดกระแสความรู้สึกว่าเป็นการสืบทอด

อำนาจ รสช. ขณะนั้นคณะกรรมการรณรงค์เพื่อประชาธิปไตย มีส่วนที่จะคัดค้านการสืบทอดอำนาจดังกล่าวจนเกิดเหตุการณ์ พฤษภา ๒๕๓๕ แต่ก่อนเกิดเหตุการณ์ พ.ศ. ๒๕๓๕ นิดหนึ่ง มีกลุ่มองค์กรที่รวมกันใช้ชื่อว่า สมาพันธ์ประชาธิปไตยรับช่วง การจัดการชุมนุมต่อจนถึง ครป. หรือคณะกรรมการรณรงค์ เพื่อประชาธิปไตย จนนำไปสู่เหตุการณ์เดือนพฤษภาที่ทราบกัน หลังจากนั้นผมก็ไม่ได้ไปมีส่วนร่วมโดยตรงในการผลักดันให้เกิด รัฐธรรมนูญในปี ๒๕๕๐ ยกเว้นตอนที่คุณบรรหาร แต่ก็เข้าไป มีส่วนร่วมโดยอ้อม พอคุณบรรหารเป็นนายกรัฐมนตรีก็แต่งตั้ง คณะกรรมการ เข้าใจว่าใช้ชื่อว่าคณะกรรมการปฏิรูปทางการเมือง มีคุณชุมพล ศิลปอาชา ซึ่งตอนนั้นเป็นรัฐมนตรีอยู่ด้วยเป็นประธาน ก็เสนอให้มีการแก้มาตรา ๒๑๑ ของรัฐธรรมนูญจนเป็นที่มาของ การตั้งสภาร่างรัฐธรรมนูญ เข้าใจว่าจะเป็นตอนปลายปี ๒๕๓๕ พวกองค์กรเอกชนที่อยู่วงนอกก็พยายามที่จะเสนอความคิด บางอย่าง เช่น การมีคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ หรือการมีคณะกรรมการการเลือกตั้ง พวกเราก็ช่วยกันเสนอ จนประกาศใช้รัฐธรรมนูญปี ๒๕๕๐ ผมเองได้รับสรรหาและ โปรดเกล้าแต่งตั้งเป็นกรรมการการเลือกตั้ง ๑ ใน ๕ คนของ คณะกรรมการ ตอนนั้นทำงานที่จุฬาลงกรณ์มาครบ ๒๘ ปี จำเป็น จะต้องเปลี่ยนสภาพเป็นข้าราชการบำนาญมารับตำแหน่งกรรมการ การเลือกตั้งวาระจริงๆ ๓ ปีครึ่ง ในทางนิตินัยแต่รอให้ชุดใหม่ มาแทนที่สุดท้ายแล้วก็ประมาณ ๔ ปี ที่เป็นกรรมการการเลือกตั้ง หลังจากนั้นผมมาทำหน้าที่เป็นเลขาธิการองค์กรสิทธิมนุษยชน ของภูมิภาคเอเชียที่เรียกกันว่า ฟอรัมเอเชีย อยู่ได้ไม่กี่เดือนก็มี ปัญหาขัดแย้งภายในองค์กรผมก็ลาออกมา ระหว่างนั้นในเดือน พฤศจิกายน ๒๕๔๗ ผมได้รับแต่งตั้งจากศาสตราจารย์เกียรติคุณ ดร. พรชัย มาตังคสมบัติ อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหิดลตั้งผมเป็น

ผู้อำนวยการศูนย์ศึกษาและพัฒนาสันติวิธีของมหาวิทยาลัยมหิดล รวมทั้งจัดตั้งศูนย์ฯ ขึ้น ศูนย์ฯ นี้มีวัตถุประสงค์หลักที่จะช่วยศึกษาวิจัยทำความเข้าใจปัญหาที่เกิดขึ้นในภาคใต้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งว่าทำอะไรให้เกิดความไว้วางใจกันซึ่งถือเป็นก้าวแรก แล้วนำไปสู่การยอมรับ การเคารพความหลากหลาย และนำไปสู่การเปิดพื้นที่ทางความคิดในทำนองที่จะสร้างนโยบายสาธารณะใหม่ๆ ที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการเสนอแนะนโยบายเหล่านั้น จากนั้นผมทำงานที่ศูนย์ศึกษาและพัฒนาสันติวิธีมหาวิทยาลัยมหิดล มาจนถึงปัจจุบันและจะอยู่ในวาระต่อไปถึงประมาณปลายปี ๒๕๕๐ เมื่อหมดวาระก็สุดแต่ต่ออธิการบดีที่จะตัดสินใจต่อไป ในระหว่างนี้ เดือนสิงหาคม ๒๕๔๘ ก็ได้รับการสรรหาเลือกเป็นสมาชิกสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติต่อมาสมาชิกของสภา ก็เลือกผมเป็นประธานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ มีวาระ ๓ ปี ก็คงจะอยู่ต่ออีกประมาณปลายปี ๒๕๕๑ ในตำแหน่งนี้ และหลังจากเกิดรัฐประหารเมื่อเดือนกันยายน ๒๕๔๙ ผมก็ได้รับแต่งตั้งกรุณาโปรดเกล้าฯ เป็นสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ตั้งแต่เดือนตุลาคมจนถึงปัจจุบัน ก็คงวาระจนกว่าจะมีสภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญฉบับที่กำลังยกร่างต่อไป นี่คือการประสพการณ์ทางด้านการงาน แต่ขณะเดียวกันผมก็อยู่ในภาคประชาชน ภาคสังคมก็อยู่ในมูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็ก อยู่ในสมาคมเทคโนโลยีแล้วก็อยู่ในองค์กรเอกชนอีกจำนวนหนึ่ง

ผู้สัมภาษณ์

: เรียนถามถึงศูนย์ศึกษาและพัฒนาสันติวิธี การทำงานของศูนย์ศึกษาและพัฒนาสันติวิธีนอกจากในเรื่องของงานวิจัยแล้ว การลงไปทำกิจกรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ไม่ทราบว่ามีกิจกรรมอะไรและเป็นอย่างไรบ้าง

อาจารย์โคทม อาริยา

: คร่าวๆ ก็คือเรามีโครงการวิจัยซึ่งเป็นโครงการเล็กบ้างใหญ่บ้าง อยู่ประมาณ ๒๐ โครงการ แบ่งออกเป็นสามกลุ่ม คือ การลดความ

หวาดระแวง สร้างความเข้ออกเข้าใจกัน สร้างความไว้นือเชื่อใจ
 อีกกลุ่มหนึ่งก็พยายามที่จะทำให้เกิดการสื่อสารการยอมรับ
 ความแตกต่างดังกล่าว และก็สร้างความร่วมมือกัน แล้ว
 อีกวัตถุประสงค์หนึ่งก็คือ เปิดพื้นที่ทางความคิด เช่น เรามี
 จินตนาการใหม่ความเป็นไทย เรื่องการปกครองท้องถิ่นที่มี
 หลายชาติพันธุ์อันจะมีลักษณะพิเศษ หรือกำลังทำเรื่องเกี่ยวกับ
 ภาษามลายูถิ่น ขณะนี้เป็นภาษาพูดแต่อย่างไม่มีภาษาเขียน
 จริงยังมีตัวเขียนคือตัวอักษรยาวี แต่นั้นใช้สำหรับเขียนภาษาที่
 ไม่ตรงกับภาษาพูดคือเป็นภาษากลางที่เคยใช้โดยผู้รู้หรือนักปราชญ์
 เมื่อร้อยปีก่อนแล้ว ซึ่งไม่ตรงกับภาษาพูดในปัจจุบัน ภาษาพูด
 ในปัจจุบันก็ไม่มีตัวเขียนซะทีเดียวที่กำลังศึกษาตรงนี้ รวมตลอด
 ถึงนโยบายการศึกษาที่เน้นความสำคัญของนักเรียนซึ่งภาษาพูด
 กับพ่อแม่ไม่ใช่ภาษาไทยแต่เป็นภาษามลายูถิ่น ในกรณีนี้ต่อไปก็
 อาจจะใช้กับคนที่ใช้ภาษาเขมรกับพ่อแม่แต่ต้องมาเรียนภาษาไทย
 ปัญหาที่จะคล้ายคลึงกันว่าทำอย่างไรถึงจะให้เด็กนักเรียนเหล่านี้
 สามารถเรียนภาษาท้องถิ่นของตนเองควบคู่ไปกับภาษาไทยโดย
 หวังว่าผลการเรียนในทั้งสองภาษาจะเป็นผลการเรียนที่ใช้ได้ดี
 ไม่เหมือนปัจจุบันที่เราอยู่แล้วว่าบางครั้งเด็กนักเรียนจบการ
 ศึกษาชั้นประถมก็อ่านก็ไม่ค่อยได้ เขียนก็ไม่ค่อยได้ มีปัญหา
 ในเรื่องของความเข้าใจในภาษาไทย เป็นต้น เราอยากให้เรียนภาษา
 ไทยให้ดีขึ้น จึงต้องตั้งคำถามว่าจะจัดการเรียนการสอนอย่างไร
 โดยคำนึงถึงกลุ่มเป้าหมายเฉพาะกลุ่มนี้ เป็นต้น ส่วนที่ถามนอก
 เหนือจากโครงการวิจัยซึ่งผมยกตัวอย่างไปบางตัวอย่างเราถือว่า
 ศูนย์เป็นหน่วยงานหนึ่งในมหาวิทยาลัย ซึ่งมีภาระหน้าที่อยู่สาม
 หน้าที่ สร้างองค์ความรู้ ศึกษาวิจัย เสนอแนะในเชิงนโยบายอะไร
 ต่างๆ ก็เป็นหน้าที่ที่หนึ่ง หน้าที่ที่สอง ให้บริการทางด้านวิชาการ
 แก่สังคม ซึ่งเราก็ดำเนินการโดยมีการจัดอบรม มีการจัดประชุม

การจัดมหกรรมสันติวิธี มีกระบวนการสานเสวนา (Dialogue) เก็บเกี่ยวสิ่งเหล่านี้พิมพ์เป็นเอกสารเพื่อเผยแพร่อันนี้ก็ทำอยู่ได้ ประมาณ ๑๐ กว่าเรื่องเห็นจะได้ ก็มีเอกสารออกมา ๑๐ เล่ม นอกจากนี้ ก็ทำหน้าที่ในแง่ของการเรียนการสอนก็คิดว่าสิ่งที่เราไป เก็บข้อมูลมาได้ศึกษามา เราเผยแพร่สื่อสารกับสังคม แต่อาจจะ เอาส่วนหนึ่งมาใช้ในการพัฒนาคนคือจัดการเรียนการสอน โดยขณะนี้ก็พยายามจะเสนอให้มีรายวิชา เป็นวิชาเลือก ก็จะเริ่ม หนึ่งรายวิชาก่อนในเดือนมิถุนายน ๒๕๕๐ ขณะเดียวกัน ในปีนี้คือ ๒๕๕๐ เราเสนอให้มหาวิทยาลัยแต่งตั้งคณะกรรมการ พัฒนาหลักสูตรสันติภาพและสันติวิธีศึกษา ก็กำลังคิดอยู่เหมือนกันว่า จะร่วมมือกับทางกระทรวงยุติธรรมหรือทางศาลยุติธรรม ได้อย่างไรหรือไม่ เพราะทางกระบวนการยุติธรรมหรือศาลยุติธรรม ก็เพิ่งไปถึงเรื่อง การไกล่เกลี่ยการประนีประนอมยอมความ ยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ อะไรต่างๆ เหล่านี้ เราก็กำลังพัฒนาขั้นสูง ในภาษาไทยระดับปริญญาโท ก็คิดว่าภายในหนึ่งปี อาจจะยังไม่เสร็จ เพราะต้องพัฒนาทั้งหลักสูตร ทั้งหากคนมาสอน ทดลองสอน มีคู่มือ ตำราเอกสารประกอบการเรียนการสอน คงใช้เวลาประมาณ อย่างน้อยปีครึ่งหรือสองปี กว่าที่จะเปิดหลักสูตรนี้ได้ ก็ค่อยๆ พัฒนาไป

ผู้สัมภาษณ์

: ในฐานะที่อาจารย์เป็นผู้เชี่ยวชาญทั้งในทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม รวมทั้งกฎหมายด้วย ขอเรียนถามว่า ในมุมมองของ อาจารย์คิดว่าประเทศของเราขณะนี้ประสบปัญหาที่เรียกว่าเป็น ภาวะวิกฤติของชาติแล้วหรือยัง อย่างไรบ้าง

อาจารย์โคทม อาริยา

: คือบางคนบอกว่าวิกฤติ บางคนบอกเป็นวาระต่อมิอะไรผมก็เข้าใจ แต่ผมก็มองทั้งสองด้าน ประเทศไทยก็ดีก้าวไปข้างหน้าบ้างสะดุด บ้าง ยกตัวอย่างชัดเจนในเรื่องเศรษฐกิจขยายตัวประมาณ ๗%

ต่อปี พอปี ๒๕๔๐ ก็ไม่ขยาย หดตัวอยู่ประมาณสองปี ก็ค่อยๆ
 พ้นขึ้นมา ตอนนั้นก็ขยายประมาณปีละ ๕% ที่นี้ผมนี่อยู่ในใจว่าเรา
 ขยาย ๕% มาตลอด แล้วไม่มีฟองสบู่แตก ปัจจุบันนี้อาจจะได้
 ผลกระทบมวลรวมเท่ากับกรณีที่ขึ้นไป ๑๐% แล้วตกลงมาเป็น
 ลบแล้วก็ค่อยๆ ขึ้นมา ผลก็เท่ากันแต่อาจจะไม่มีวิกฤติเกิดขึ้น
 ระหว่างทาง ซึ่งพอเกิดวิกฤติก็เห็นชัดเจนว่ามีการผลักระกันไป
 เรื่อยๆ คนที่มีศักยภาพเหนือกว่าก็ผลักระไปให้คนที่อยู่ใน
 ระดับชั้นสังคมที่ต้องดิ้นรนต่อสู้ อยู่วันๆ หนึ่ง มีคนศึกษา
 ไม่ทราบว่าจะจริงหรือเปล่า ว่าพอมีวิกฤติเศรษฐกิจในปี ๒๕๔๐ อายุขัย
 ของคนไทยลดลงไปสองปี น่าสนใจนะ ที่นี้ถามว่าการเมืองมีวิกฤติ
 ใหม่ ถ้าว่ากันตามจริง ๑๕ ปี ของการพัฒนาการเมืองก็เป็น
 สุดยอดของสถิติของจำนวนรัฐประหารที่สำเร็จและไม่สำเร็จ
 เรียกชื่อต่างๆ กันด้วยเหตุผลต่างๆ กัน และถ้านับปี ๔๘ ย้อนหลัง
 ไป ๑๕ ปี ก็เป็นปีประมาณ ๓๔ ย้อนกลับไปอีกประมาณ ๑๐,
 ๑๕ ปี ก็จะมีในปี ๒๕๑๖ และปี ๒๕๑๘ คือมีวิกฤติทางการเมือง
 ทุก ๑๐ ปี ๑๕ ปี แล้วเราก็พยายามที่จะแก้ไขปัญหาทางการเมือง
 ผมสังเกตอยู่นิดหนึ่งก็คือการแก้ไขปัญหาทางการเมืองโดยการ
 รัฐประหารและการร่างรัฐธรรมนูญใหม่แทบทุกครั้งภาษาอังกฤษ
 เรียกว่า Reactive เป็นปฏิกิริยาตอบเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก่อนหน้า
 นั้น แล้วก็คิดว่าจะร่างรัฐธรรมนูญมาแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นมาแล้ว
 ในอดีต เช่น ธุรกิจขายเสียง นักการเมืองขายตัว ปัญหารัฐบาล
 ไม่มีเสถียรภาพต่างๆ ก็คิดอยู่อย่างนี้ทุกที ก็วันๆ กันอยู่ตรงนี้
 ได้รัฐบาลไม่ได้ตั้งใจ ก็มีปัญหาเดิมๆ มีการฉ้อราษฎร์บังหลวง
 อะไรต่างๆ เริ่มต้นกันใหม่ คิดใหม่ แก้ปัญหาใหม่ ปัญหาก็ตีเลื่อนไป
 เลื่อนมาเหมือนกับวิ่งไล่ตามเงาหรือเปล่าไม่ทราบ แต่ถ้าดูใน
 แง่หนึ่งไม่ว่าจะเป็นเรื่องเศรษฐกิจหรือการเมือง เรามีความคืบหน้า
 พอสมควร ๑๕ ปี ผ่านมา เรื่องสิทธิเสรีภาพก็เป็นที่ยอมรับกัน

มากขึ้น ความเสมอภาคเป็นที่ยอมรับกันมากขึ้น ถามว่ายังมีปัญหาอะไรหลักๆ ที่ยังคงอยู่อย่างเช่น ด้านเศรษฐกิจ ผมรู้สึกว่ามีคนที่มีรายได้สูง ๒๐% ของคนไทยทั้งหมด กับคนที่มีรายได้ต่ำ ๒๐% มีอัตราส่วนรายได้ต่างกันประมาณ ๑๒-๑๓ เท่า ซึ่งเรียกได้ว่าสูงสุดในภูมิภาคเอเชียและเป็นเช่นนี้มา ๑๐ กว่าปีแล้ว แสดงว่ารายได้ที่เพิ่มขึ้นมาตลอด ๑๐ กว่าปีนี้ คนมีรายได้มากก็เพิ่ม คนมีรายได้น้อยก็เพิ่มเหมือนกัน แต่ความแตกต่างไม่เปลี่ยน ช่องว่างก็ไม่เปลี่ยน อันนี้ยังไม่มีการคิดอย่างจริงจังเท่าที่ควร เรื่องการกระจายรายได้ เรื่องการถือครองทรัพยากรโดยเฉพาะอย่างยิ่งที่ดิน ป่า ประมง ซึ่งเป็นทรัพยากรหลักๆ รวมถึงแร่ธาตุในดินด้วย เป็นต้น รวมถึงระบบการศึกษาที่เราหวังว่าจะเป็นตัวช่วยลดช่องว่าง เพราะเราคิดว่าคนจนคนรายน่าจะไม่แตกต่างกันนักในแง่ของระดับสติปัญญา เพียงแต่แตกต่างกันในแง่โอกาส โอกาสดีขึ้นแต่ว่าคนที่มีโอกาสมากกว่าก็ดีขึ้นมากกว่า คนที่มีโอกาสน้อยกว่าก็ดีขึ้นเหมือนกัน แต่ก็ยังสู้ไม่ได้อยู่ดี อันนี้คือปัญหาข้อหนึ่ง ทางด้านเศรษฐกิจแล้ว ก็อีกข้อหนึ่ง แน่นอโนโยงไปถึงเรื่องทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ปัญหาสังคมก็เยอะในขณะนี้ สังคมของเราเป็นวัฒนธรรมอ่อนๆ มีจุดแข็ง คือ เราสามารถต้อนรับขับสู้จากธุรกิจภาคบริการต่างๆ ได้ดี มีวัฒนธรรมที่หลากหลายน่าสนใจ แต่ภูมิคุ้มกันต่อกระแสวัฒนธรรมโลกาภิวัตน์มันไม่ค่อยจะชัดเจนนัก สักพักหนึ่งพวกวัฒนธรรมท้องถิ่นก็ดี วัฒนธรรมชาติก็ดี มันจะกร่อนเหมือนกับที่ผมพูดเมื่อสักครู่นี้เรื่องภาษาพูด ภาษาท้องถิ่น ถ้าเราไม่ระมัดระวัง ไม่มีมาตรฐาน ไม่มีตัวเขียน มาตรฐานต้องเขียนอย่างนี้ ออกเสียงอย่างนี้สักพักหนึ่งก็ไปยืมภาษาเพื่อนบ้าน ยืมภาษาอังกฤษ ยืมภาษาโน้นภาษานี้บ้าง ก็เลยเป็นภาษาจับฉ่ายไป วัฒนธรรมของเรา ก็เหมือนกัน ทางหนึ่งเราอนุรักษ์ ก็เหมือนกับวัฒนธรรมที่สูญไปแล้ว แต่เราทำเลียนแบบมันไม่ได้เป็นวิถีชีวิต กับวัฒนธรรมใหม่ที่ตาโถม

“ปัญหาของพุทที่จะแก้ แต่ไม่ได้ไปแก้ปัญหาของคนที
ประสบปัญหาเดือดร้อน คนเดือดร้อนไม่มีส่วนแก้
คนแก้ไม่มีความเดือดร้อนเท่าไร เดือดร้อนบ้าง ก็
มุ่งแก้ปัญหาความเดือดร้อนของตัวเองเป็นหลัก
เลยตัดขาดไปหมด”

เข้ามา เราก็ไม่ได้เลือกรักนัก แล้วเราก็ไม่ได้ริเริ่มสิ่งใหม่ๆ จากพื้นฐาน
ทางวัฒนธรรมเดิมของเรามันก็เลยดูด้อยไปบ้าง ทั้งๆ ที่
วัฒนธรรมเป็นจุดแข็งของสังคมมากที่สุด พูดถึงเรื่องการเมือง
ผมคิดว่า เราทดลองมา ๗๐ กว่าปี เป็นเรื่องประชาธิปไตย
ระดับชาติ และเราก็บอกว่าต้องกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น เราจึง
จำลองแบบระดับชาติไปสู่ระดับท้องถิ่น ผลปรากฏว่าระดับท้องถิ่น
ฉลาดเฉลียวมาก ไปเลียนแบบเฉพาะส่วนที่ไม่ค่อยดีจากระดับชาติไป
ระดับชาติมีความไม่โปร่งใส ระดับท้องถิ่นก็ไม่โปร่งใส ระดับชาติมี
ระบบราชการสนับสนุน บางระดับท้องถิ่นก็ต้องเริ่มสร้างระบบ
ราชการท้องถิ่นขึ้นมา มีช่องว่างระหว่างราชการกับประชาชน ก็ยัง
มีช่องว่างระหว่างราชการท้องถิ่นกับประชาชนอยู่บ้าง ทั้งๆ ที่
ไม่ควรจะมีความต่างเหล่านี้ แล้วราชการส่วนใหญ่ชอบอะไรที่สร้างขึ้น
มาใช้ได้ทุกตำบล ทุกหมู่บ้าน ทั้งๆ ตำบลนี้พูดภาษานี้ วัฒนธรรม
มันต่างออกไป มันไม่ค่อยเหมือนกันทั้งนั้น เพื่อความสะดวก
ในการปกครองหรือรูปแบบแผนเดียวกันต่างๆ ทำให้ประชาธิปไตย
ท้องถิ่นของเรายังไม่เป็นจริงเป็นจัง ซึ่งต่างจากพัฒนาการทาง
การเมืองของหลายประเทศ ยุโรปเขามีการแข็งข้อจากท้องถิ่น
ขึ้นมา จนในที่สุดเรียกว่า ปาล้อมเมือง พวกขุนนางมาล้อมไป

ล้อมมากษัตริย์ยอม ส่วนกลางก็ยอม คือ ตู๊กกันไปตูกันมา ของเรานี้ ไม่หрок ตู๊กกันไปตูกันมาก็สู้อยู่แถวนี้ แถวเมืองคนชั้นกลางในเมือง ตู๊กกับชนชั้นผู้มีอำนาจในเมือง ผมวิเคราะห์ไปวิเคราะห์มาพบว่า พบฐานไม่มั่นคง มันเป็นอย่างนี้ต้องซ่อมกันอยู่เรื่อย

ผู้สัมภาษณ์

: แล้วปัญหาต่างๆ ที่อาจารย์กรุณากล่าวถึงเมื่อสักครู่นี้ว่าจะเป็น เรื่องการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม กิติ ในทัศนคติของ อาจารย์ เราจะมีวิธีแก้ไขจัดการกับปัญหาดังกล่าวได้อย่างไรบ้าง

อาจารย์โคทม อารียา

: คือปัญหามันเชื่อมโยงกันไปหมด ปัญหาการศึกษาก็ต้องแก้ที่ การศึกษา ทำไม่แก้ไม่ได้ ก็คนแก้ไม่ใช่คนเดือดร้อนซะใหม่ จะแก้ ยังไง ตัวเองเป็นอภิสิทธิชนได้ประโยชน์จากระบบเกือบทั้งนั้น คนที่ จะแก้คือ คนที่ได้ประโยชน์จากระบบ มันเลยแก้ยาก ผมดูมัน อีรุงตุงนัง ระหว่างปัญหาของผู้ที่จะแก้ แต่ไม่ได้ไปแก้ปัญหาของ คนที่ประสบปัญหาเดือดร้อน คนเดือดร้อนไม่มีส่วนแก้ คนแก้ไม่มี ความเดือดร้อนเท่าไร เดือดร้อนบ้าง ก็จะมุ่งแก้ปัญหาความ เดือดร้อนของตัวเองเป็นหลักเลยติดขัดไปหมด ถามว่าจะแก้ยังไง ผมก็ยังไม่รู้สูตรแต่ใจผมกำลังคิดเรื่องประชาธิปไตยท้องถิ่น เราคิด ตรงนี้นิดหนึ่ง เพื่ออาจจะเป็นทางออกบ้าง เพราะมีคนพูดกับผม เล่นๆ ว่า สมมติเราจะแก้ปัญหาน้ำเสีย เพราะมีโรงงานปล่อยน้ำเสีย ทั้งๆ ที่มีการควบคุมน้ำเสีย แต่บางที่ไม่เดินเครื่องก็แอบปล่อยน้ำเสีย ชาวบ้านก็บ่นน้ำเสีย โรงงานบอกไม่เสีย ไม่เชื่อมาตรวจ ตอนที่ ตรวจ เราก็เปิดเครื่องไม่ได้ปล่อยน้ำเสีย คนมาตรวจก็เห็นว่า น้ำไม่เสีย หรือไม่ข้างบ้านผมเปิดดนตรีเสียงดัง ผมโทรไปบ่น นอนไม่หลับ ส่งคนมาตรวจ วันที่ตรวจดนตรีไม่ดังก็ไม่มีปัญหาอะไร วิธีแก้่างนิตเดียวให้เจ้าของโรงงานที่เราสงสัยว่าจะปล่อยน้ำเสีย ให้เอาน้ำในลำน้ำดื่มวันละแก้ว ถ้าเมื่อไรน้ำเสีย รับรองเจ้าของ โรงงานจะต้องรู้สี่รู้ห้าแน่ คนที่เป็นเจ้าของโรงงานก็ให้ไปอยู่ตรง

โรงเรียนที่กลืนมันเหม็นมากจนนักเรียนทนไม่ได้ต้องอยู่สัก ๓ วัน หรือปัญหาเครื่องบินขึ้นเสียงดังที่สนามบิน เอนายทำย้ายบ้านมา อยู่ตรงนี้จะรู้สึกถึงปัญหามั้ย ผมว่ารู้สึกเพราะปัญหามันเกิดขึ้นกับเรา เรารู้สึกมันใกล้ตัว อันนี้เป็นธรรมชาติของมนุษย์ และผมก็คิดว่า ประชาธิปไตยท้องถิ่นน่าจะเป็นเรื่องใกล้ตัว เพราะฉะนั้นเรื่อง บางเรื่องควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น หรือการบริหาร โรงเรียนที่ขาดคุณภาพก็ต้องมีส่วน ผมยังเห็นโรงเรียนต่างประเทศ เขาตั้งคณะกรรมการผู้ปกครองนักเรียนซึ่งมีเสียงมากพูดอะไร ครูกลับหมด ของเรามีเสียงอย่างเดียวก็คือจะไปหาเงินมาช่วย โรงเรียนได้อย่างไร เพราะถ้าเราทำดีนะครูจะเห็นออกเห็นใจจะดูแล ลูกเราดีขึ้น เราต้องไปเอาใจผู้บริหารโรงเรียนเยอะๆ หน่อย มันก็ดี ไปอย่างหนึ่ง ก็เลยคิดถึงเรื่องของประชาธิปไตยท้องถิ่นมากหน่อย ในช่วงนี้ ที่นี้เรื่องอื่นๆ เช่น เรื่องช่องว่างระหว่างรายได้ ผมก็คิดว่า ถ้าประชาชนมีส่วนร่วมมากขึ้น โดยเฉพาะประชาชนระดับฐานล่าง มีช่องทางในการเสนอนโยบาย ผมอยู่สภาพที่ปรึกษาผมเห็นทั้ง จุดอ่อนและจุดแข็งของสภาพที่ปรึกษา ผมคิดว่าเราต้องการช่องทาง ที่จะแสดงความคิดเห็นแล้วมีน้ำหนักในการแสดงความคิดเห็นโดยมี นักวิชาการไปช่วยบ้าง มีความรู้ไปประกอบ แล้วถ้าเป็นความเดือดร้อน จริงๆ ปัญหาจริงๆ เราก็จะสามารถแก้ได้อย่างเป็นรูปธรรม เพราะว่าเขาอยู่กับปัญหาเขารู้ว่าอยากให้อะไร ขอให้มีช่องทาง เหมือนสภาพที่ปรึกษาที่ประชาชนสะท้อนความเห็น สะท้อน ปัญหาขึ้นมาสู่ระดับนโยบายแล้วกลับเข้าไปแก้ปัญหา ถ้าระบบนี้ เคลื่อนตัวดีนักการเมืองก็จะฟังประชาชนจริงๆ ไม่ใช่เอาใจ ประชาชนเพื่อคะแนนเสียง และข้าราชการก็ทำหน้าที่อย่าง ที่กล่าวกันว่าเป็นผู้ให้บริการหรือเป็นผู้ส่งเสริมสนับสนุนเหมือนกับ ลูกค้าต้องการอะไร ผู้ให้บริการก็พยายามจะทำอย่างนั้น

ผู้สัมภาษณ์

: กลับมาถึงเรื่องของศาลยุติธรรม ในมุมมองของอาจารย์คิดว่า ศาลยุติธรรมควรมีบทบาทในการแก้ไขปัญหาบ้านเมือง หรือไม่ อย่างไรบ้าง ไม่ว่าจะเป็บทบาทที่ทางศาลยุติธรรมได้เข้าไปมีส่วนร่วมมาแล้ว ในรอบปีที่ผ่านมา และขณะนี้ตลอดจนในอนาคตข้างหน้า

อาจารย์โคทม อาริยา

: พูดถึง กกต. ผมคิดว่าเป็นจุดอ่อนในการสรรหา กกต. ครั้งที่แล้ว จุดอ่อนอย่างไร ผมไม่ได้โทษที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา เพราะว่ามันเป็นเช่นนั้นเอง คือ ท่านผู้พิพากษารู้จักแต่คนในแวดวงของศาล หรือ นักกฎหมาย บอกเลือกมาสิบคน แก้วคน ก็เป็นผู้พิพากษา อีกคนหนึ่งเป็นอัยการ แต่ก็จบนิติศาสตร์มาทั้งนั้น ไม่มีใครไม่จบนิติศาสตร์เลย ที่ท่านหามาเขาไม่ได้สรรหาไปเป็นผู้พิพากษาหรือไปเป็นผู้ใช้หลักกฎหมายอย่างเดียว เขาต้องการคนที่ไปทำหลายอย่าง ไปเป็นผู้บริหาร ไปจัดการการเลือกตั้ง ไปส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการเลือกตั้ง ไปบริหารพรรคการเมือง ไปดูแลพรรคการเมืองถ้าบอกว่าผู้พิพากษาทำได้หมดมันก็ฟังกระไรอยู่ แต่ว่าอันนี้เป็นเพราะระบบมันออกมาอย่างนี้คล้ายๆ ให้ผู้พิพากษาเลือกก็จะได้เลือกออกมาอย่างนี้ คงต้องไปดูที่ประเด็นอื่นๆ ถ้าตรงนี้บอกว่าเป็นผลงานของศาลผมก็ว่าเป็นผลงานส่วนหนึ่งแต่มันก็มีส่วนวิพากษ์วิจารณ์ได้ เรื่องที่บอกว่าตุลาการภิวัตน์ผมก็มีข้อวิจารณ์จริงอยู่เมื่ออำนาจสามอำนาจ สองอำนาจอยู่ในลักษณะ Winner take all ก็คือผู้ชนะเลือกตั้ง ก็ได้ทั้งอำนาจนิติบัญญัติและอำนาจบริหารแถมมาแทรกแซงอำนาจตรวจสอบ อย่างน้อยก็โชคดีที่การแทรกแซงอำนาจตุลาการยังมีน้อยไม่ถึงกับไม่มีก็พอจะค้ำคูลกันตรงนั้นได้ ผมคิดว่าการคิดที่จะแก้ปัญหของศาลยุติธรรมก็ต้องฝากคนในแวดวงศาลยุติธรรมช่วยกันคิดต่อ พร้อมทั้งจะให้เป็นที่ถกเถียงในแวดวงวิชาการและในหมู่ประชาชนมากขึ้นหรือไม่ จะเอา

“การเข้าไปเกี่ยวข้องในเชิงการเมืองนั้น เหมือนดาบสองคม แต่ถ้ามีวิกฤตจริงๆ ก็จำเป็นเหมือนกับกองทัพ ขัรบรถึงออกมาสู่สุดท้ายก็ต้องกลับสู่กรมกอง ระบบศาลก็เหมือนกัน คือ ความเชื่อถือนั้นมาแล้วมันก็ไป ทำอย่างไรที่จะพยายามให้มันอยู่นานๆ”

ลู่ทางกันอย่างไร ให้มีการศึกษาวิจัยในเรื่องเหล่านี้มากขึ้น ศึกษาเปรียบเทียบของเราเองของประเทศอื่นๆ แต่ก็ไม่ถึงกับจะเป็นวิกฤตที่รีบด่วนที่จะต้องแก้ไขนะครับ ผมไม่ได้บอกถึงขนาดนั้น แต่ผมว่าเราควรจะต้องคิดอยู่พอสมควรแต่ก็แก้ยากสามอำนาจของ ตำรวจ อัยการ กับศาล จะเอาอย่างไรดี ความเป็นอิสระก็ควรถูกวิพากษ์วิจารณ์ได้ในระดับหนึ่ง สามารถอธิบายเหตุและผลให้สังคมได้รับทราบมากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ขณะนี้

ผู้สัมภาษณ์

: การแก้ไขปัญหาศาลยุติธรรมจากภายในเพื่อให้คนภายนอกเชื่อถือ ศรัทธา และเป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับสถาบันศาลยุติธรรม เพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาของประเทศชาติ แล้วการแก้ไขปัญหามาจากภายนอก ศาลเราควรจะไปมีบทบาทต่อบุคคลภายนอกมากน้อยแค่ไหน

อาจารย์โคทม อาริยา

: คือก็ต้องทำในบางเรื่องแล้วก็แบ่งให้คนอื่นทำ ขณะนี้ก็มีเสียงบ่นว่ากระบวนการพิจารณาของศาลช้า มันช้าเพราะว่าต้องการคิดเยอะ มีสมาธิต่อคดีแต่ละคดีก็ไปอย่าง แต่ถ้าช้าเพราะว่ามันทำงานไม่ทันแต่ละคดีเนื่องจากช้าก็เลยต้องรีบๆ ให้มันเสร็จๆ ไปคุณภาพของการพิจารณาได้สอบสวนสอบสวนอะไรก็ไม่ทราบของศาลมันไม่ค่อยดี

นำวิกฤต และถามว่าจะอะไรมาก่อน แน่แน่นอนต้องพิจารณาคดีให้ดี ๆ ก่อน ส่วนเรื่องการให้ความรู้ทางกฎหมายเขาก็มีสภาพนายความ มี อัยการ มีมหาวิทยาลัยอะไรต่าง ๆ ช่วยกันทำอยู่ขณะนี้ แต่ศาลอาจ ให้ความรู้เกี่ยวกับระบบศาลอย่างนี้มันตรง หรือศาลก็พยายาม ใช้กลไกบางอย่าง เช่น การมีผู้พิพากษาสมทบ การมีการไต่ถามคดี ในระบบศาล ดึงให้ประชาชนเข้ามารับรู้วิธีพิจารณาวิธีทำงาน มีส่วนช่วยแบ่งเบาภาระของศาล ตรงนี้ก็ที่น่าสนใจ แล้วก็ใช้กระบวนการ อื่น ๆ เช่น พักโทษ เป็นระบบที่จะทำให้กลับเนื้อกลับตัวมาเป็น ผลเมืองที่ดีของสังคมต่อไป ไม่ใช่ให้อยู่ในคุกเสียเงินภาษีอากร เลี้ยงดูอีกต่างหาก โดยที่ไม่ได้มีผลผลิตอะไรในเชิงเศรษฐกิจหรือ ในเชิงสังคมอะไรต่าง ๆ คือจริงๆ ผมคิดว่าทางศาลทำกับคนอื่น ทำได้เยอะเหมือนกันกับราชทัณฑ์ กับระบบผู้พิพากษาสมทบ หรือ จะคิดถึงระบบอื่นๆ หรือแม้กระทั่งเพื่อการไต่ถามคดีหรืออนุญาต ตุลาการ ป้องกันบางอย่างซึ่งทำให้เรื่องขึ้นสู่ศาลน้อยลงหรือขึ้น แล้วก็สามารถจะพิจารณาได้รวดเร็วขึ้น สิ่งเหล่านี้ที่น่าสนใจแล้วก็จะ เป็นผลดีต่อระบบสังคม พุดง่าย ๆ ถ้าจะมีบทบาทต่อบุคคลภายนอก อาจจะอยู่ในสายงานของศาลซึ่งจะขยายบริการออกไป แต่ว่า การ เข้าไปเกี่ยวข้องในเชิงการเมืองนั้น เหมือนดาบสองคม แต่ถ้ามี วิกฤตจริงๆ ก็จำเป็นเหมือนกับกองทัพ ขั้วรถถังออกมาสู้ สุดท้าย ก็ต้องกลับสู่กรมกอง ระบบศาลก็เหมือนกัน คือ ความเชื่อถือนั้น มาแล้วมันก็ไป ทำอย่างไรที่จะพยายามให้มันอยู่นาน ๆ

สัมภาษณ์ นายพล ยุติธรรมดำรง

อัยการสูงสุด

โดย นายเกริกฤทธิ์ อัฐรัตน์

เลขานุการศาลแพ่ง ผู้ช่วยงานชั่วคราว

ในตำแหน่งผู้พิพากษาศาลชั้นต้นประจำสำนักประธานศาลฎีกา

“ในส่วนของกระบวนการยุติธรรมทางด้านศาลยุติธรรม
จะเป็นองค์กรที่มีความสำคัญที่สุดก็ว่าได้... พระบรมราโชวาทของ
ในหลวงองค์ปัจจุบันคือว่า ตัวยกกฎหมายนั้นเป็นเพียงเครื่องมือ
ในการอำนวยความสะดวกยุติธรรมเท่านั้น ความยุติธรรมที่แท้จริงอยู่ที่
ความยุติธรรมที่เราเห็นที่ทำให้สังคมสามารถที่จะอยู่ร่วมกันอย่าง
มีความสุขได้”

ผู้สัมภาษณ์

: ขอให้ท่านกล่าวถึงประวัติส่วนตัวและประวัติการทำงาน
พอสังเขป

นายเพชร ยุติธรรมดำรง

: ประวัติส่วนตัวเป็นคนจังหวัดนครราชสีมา เรียนจบมัธยมศึกษา
ตอนต้นและตอนปลายจากโรงเรียนนครราชสีมาราชวิทยาลัย จังหวัด
นครราชสีมา ในปี ๒๕๐๗ แล้วก็มาสอบเข้ามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ปี ๒๕๐๘ เรียนคณะนิติศาสตร์ ๔ ปี จบในปี ๒๕๑๑
ในปีนั้นสอบเนติบัณฑิตได้ในสมัยที่ ๒๑ จบเนติบัณฑิตอายุประมาณ
๒๐ ปีครึ่ง ก็ทำงานอะไรไม่ได้ ก็ตั้งใจเป็นข้าราชการอัยการเลยมา
สมัครเป็นเสมียนกองคดีของสำนักงานอัยการสูงสุด (กรมอัยการ)
อยู่ได้ ๓ ปี อายุ ๒๓ ปี สอบเข้ารับราชการอัยการและสอบได้และ
บรรจุเป็นข้าราชการอัยการ เมื่อปี ๒๕๑๔ วันที่ ๑๗ พฤษภาคม
๒๕๑๔ เป็นผู้ช่วยอยู่ ๑ ปี หลังจากนั้นย้ายไปรับราชการเป็น
อัยการผู้ช่วยจังหวัดสุรินทร์ และจังหวัดระยอง ขึ้นเป็นอัยการ
จังหวัดประจำศาลแขวงสงขลา ต่อมาเป็นอัยการจังหวัดสงขลา
อัยการจังหวัดน่าน จังหวัดศรีสะเกษ พอครบจากอัยการจังหวัด
แล้วเข้ามาอยู่กรุงเทพมหานคร ปี ๒๕๒๖ มาอยู่กองคดีแขวง
พระนครเหนืออยู่ ๔-๕ ปี หลังจากนั้นย้ายไปอยู่กองคดีอาญาและ
กองคดีภาษีอากรประมาณปี ๒๕๓๐-๒๕๓๑ อยู่กองคดีภาษีอากร
ประมาณ ๑๐ ปี ขึ้นเป็นรองอธิบดีภาษีอากรและเป็นรองอธิบดี
อัยการเขต ๑ และเป็นรองอธิบดีอัยการแผนกทรัพย์สินทางปัญญา
และการค้าระหว่างประเทศ และมาเป็นรองอธิบดีฝ่ายคณะกรรมการ
อัยการ ขึ้นเป็นอธิบดีฝ่ายคณะกรรมการอัยการ หลังจากขึ้นเป็น
รองอัยการสูงสุด เป็นอัยการสูงสุดปี ๒๕๔๕ ขณะนี้ดำรงตำแหน่ง
อัยการสูงสุด

ในระหว่างเป็นข้าราชการอัยการได้รับการแต่งตั้งเป็นสมาชิก
วุฒิสภา ๒ สมัย สมัยแรกปี ๒๕๓๕-๒๕๓๘ สมัยที่สอง
ปี ๒๕๓๘-๒๕๔๓ เป็น ๒ สมัยติดต่อกัน นอกจากนี้เมื่อ

ปี ๒๕๓๑ ได้เข้ารับการศึกษาอบรมที่วิทยาลัยการทัพเรือ
 วิชาการทหารเรือชั้นสูง หรือ วทร. รุ่นที่ ๒๑ หลังจากนั้น
 ปี พ.ศ. ๒๕๓๕-๒๕๔๐ เข้ารับการศึกษาอบรมที่วิทยาลัยป้องกัน
 ราชอาณาจักร รุ่นที่ ๓๕ โดยเรียนหลักสูตรภาครัฐร่วมเอกชนหรือ
 เรียกว่า วปรอ. ๓๕๕ ความภูมิใจในระหว่างที่ศึกษาที่วิทยาลัย
 การทัพเรือก็ดี ที่ วปรอ. ก็ดี ตอนที่เรียนอยู่ที่วิทยาลัยการทัพเรือได้
 ทำเอกสารการวิจัยและได้รับการคัดเลือกเป็นเอกสารวิจัยดีเด่น
 ประจำวิทยาลัยการทัพเรือในปี ๒๕๓๑ ซึ่งเขียนเรื่องของอำนาจ
 หน้าที่ของทหารเรือเกี่ยวกับทางกฎหมายในเรื่องการจับกุมผู้กระทำ
 ความผิดทางทะเล และต่อมาได้มาเรียนที่วิทยาลัยป้องกัน
 ราชอาณาจักรในปี ๒๕๓๕ ได้ทำเอกสารวิจัยและได้รับการคัดเลือก
 เอกสารวิจัยของผมให้เป็นเอกสารวิจัยดีเด่นประจำปี พ.ศ. ๒๕๓๕
 ของ วปรอ. โดยเขียนในเรื่องการจัดซื้อจัดหาอาวุธยุทธโศปกรณ์
 ทางทหารกับสภาวะการณ์ขาดดุลบัญชีเดินสะพัดของประเทศ
 ซึ่งเรียนจบปี ๒๕๔๐ ในปี ๒๕๔๑ เอกสารวิจัยที่ผมได้รับการ
 คัดเลือกเป็นเอกสารวิจัยดีเด่นนั้น ทางกระทรวงกลาโหมก็นำมากำหนด
 เป็นนโยบายของกระทรวงกลาโหม ซึ่งในสมัยนั้นรัฐบาล ฯพณฯ ชวน
 หลีกภัย เป็นนายกรัฐมนตรี จุดที่สำคัญที่เขียนในเรื่องการป้องกัน
 ประเทศ การจัดซื้อจัดหาอาวุธของทหาร ในสภาวะที่ประเทศชาติ
 ปี ๒๕๔๐ กำลังขาดดุลบัญชีเดินสะพัด เศรษฐกิจกำลังอยู่ในช่วงที่
 ฟองสบู่แตก แต่ว่าทางทหารมีความจำเป็นที่รักษาดุลกำลังทหาร
 ระหว่างประเทศภูมิภาคในเอเชีย นโยบายที่เขียนการจัดหาอาวุธใน
 ขณะนั้นต้องการซื้ออาวุธขึ้นมาเพื่อทดแทนอาวุธที่ขาดแคลนหรือ
 อาวุธที่ต้องซ่อม หรือในการซื้อปัจจัยต่างๆ ที่มีความจำเป็นทางทหาร
 จึงเห็นว่าหากอาวุธที่ต้องจัดหาซื้อใหม่นั้นควรเป็นอาวุธที่ใช้แทน
 กันได้ใน ๓ เหล่าทัพรวมทั้งตำรวจ ยกตัวอย่างในเรื่องของปืน
 เอ็ม ๑๖ กระสุนต่างๆ ขอให้ซื้อและสามารถทดแทนกันได้ เป็น

นโยบายที่กระทรวงกลาโหมได้นำไปใช้ ก็เป็นความภูมิใจอย่างหนึ่ง ที่เขียนแล้วได้รับการตอบสนอง อันนี้ก็เป็นภาระหน้าที่ของการทำงาน ในส่วนงานของอัยการและในส่วนของเราไปเล่าเรียนมา ศึกษา หาความรู้ประกอบ ซึ่งในระหว่างดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาก็มีการไปศึกษาดูงานที่ต่างประเทศหลายแห่ง ไม่ว่าจะเป็นกิจการด้านการปกครอง กิจการด้านการบริหารกระบวนการยุติธรรมของประเทศต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นอังกฤษ อเมริกา ยุโรปต่างๆ ดูงานของศาลปกครองที่ประเทศเยอรมัน และนิวซีแลนด์ เป็นการเสริมความรู้ในเรื่องของกระบวนการยุติธรรม

ผู้สัมภาษณ์

: ท่านคิดว่าประเทศชาติประสบกับปัญหาที่ถือเป็นภาวะวิกฤติของชาติ ทั้งในด้านสังคม การเมือง เศรษฐกิจ และกฎหมาย อย่างไรบ้าง

นายพชร ยุติธรรมดำรง

: ในขณะนี้ผมคิดว่าสิ่งหนึ่งที่ประเทศกำลังประสบภาวะวิกฤติ คงเป็นปัญหาพื้นฐานของประชาชนคนไทย เริ่มแรกก็เรื่องของสังคม ด้านสังคมผมคิดว่าขณะนี้ประเทศชาติมีปัญหาทางสังคม ในเรื่องของความสามัคคีของคนในชาติ ซึ่งอาจจะมีความขัดแย้งกันในเรื่องของทางความคิดเป็นเหตุปัจจัยไปสู่การประท้วง เป็นเหตุปัจจัยไปสู่การไม่เชื่อถือผู้นำประเทศ นอกจากนั้น ยังประสบปัญหาในเรื่องทางการเมือง ภาคการเมือง เมื่อมีความเห็นไม่เห็นลงรอยทางสังคม นำไปสู่ปัญหาทางการเมืองมีความเห็นขัดแย้งกันค่อนข้างมาก

ที่ผ่านมาทางการเมืองมีการเปลี่ยนแปลงหลายครั้ง โดยเฉพาะในส่วนองฝ่ายบริหารกับทางฝ่ายนิติบัญญัติมีการกลับไปกลับมา ไม่ว่าจะเป็น การเลือกตั้งที่ผ่านมาทุกครั้ง ที่ผ่านมา การเลือกตั้งมักจะมีปัญหาเรื่องการซื้อสิทธิขายเสียง ซึ่งตรงนั้นกลายเป็นประเพณีวัฒนธรรมทางการเมืองของประเทศไทยไปแล้ว ที่มอง

เห็นว่าการเข้าสู่ขบวนการทางการเมืองหรือการเข้าสู่อำนาจฝ่ายนิติบัญญัติได้มาโดยไม่สุจริตได้มาโดยไม่ชอบ เพราะฉะนั้น ความเชื่อถือของประชาชนที่มีต่อนักการเมือง ความเชื่อถือที่มีต่อผู้บริหารซึ่งมาจากทางการเมืองจึงไม่อยู่ในสภาวะเป็นที่ยอมรับเหมือนในต่างประเทศ ผมคิดว่าในทางการเมืองจึงมีการแก้ไขรัฐธรรมนูญหลายครั้ง มีการแก้มาตั้งแต่ปี ๒๕๓๗, ๒๕๔๐ มีสองครั้งใหญ่ที่มีการแก้ไขตรงนั้น หลังจากนั้นเป็นเรื่องการแก้ไขรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ ที่ดำเนินการอยู่ตอนนี้ แต่ในหลักการที่คิดค้นปี ๒๕๔๐ เป็นการคิดในเรื่องทางการเมืองที่บอกว่าทางฝ่ายบริหารไม่ควรมายุ่งทางการเมืองเป็นหลักการ (Concept) ซึ่งอยู่ในรัฐธรรมนูญปี ๒๕๔๐ ซึ่งเวลาประชุมสภาหรือฝ่ายนิติบัญญัติทางฝ่ายบริหารไม่ค่อยให้ความสำคัญต่อกระบวนการฝ่ายนิติบัญญัติมากนัก โดยถือว่าทางฝ่ายบริหารได้อำนาจในทางบริหารมา เป็นผลพวงมาจากรัฐธรรมนูญปี ๒๕๔๐ ซึ่งในทางการเมืองหรือในทางพรรคการเมืองในปี ๒๕๔๐ ได้เขียนบทบัญญัติในลักษณะที่ไม่ไว้ใจนักการเมือง ซึ่งในก่อนหน้าปี ๒๕๔๐ นั้น นักการเมืองค่อนข้างที่จะเข้าสู่กระบวนการไม่ชอบธรรม มีการซื้อสิทธิขายเสียง พรรคการเมืองมีการจ่ายค่าตอบแทนให้นักการเมือง รัฐธรรมนูญปี ๒๕๔๐ พยายามจะคิดในแบบของทัศนคติมองโลกในแง่ที่เราจะใช้คำว่าคาดหวังกับทางการเมืองว่ามันจะเจริญเหมือนกับในต่างประเทศ ยกตัวอย่าง ที่สหรัฐอเมริกา นักการเมืองเข้าสู่การเมืองแล้วควรที่จะดูแลในเรื่องของกฎหมายเท่านั้น ทางฝ่ายบริหารดำเนินการไปโดยที่เข้าซื้ออภิปรายไม่ไว้ใจนักการเมืองซึ่งในฝ่ายบริหารทำได้ยาก

อีกประการหนึ่ง คือ ต้องการสร้างพรรคการเมืองให้เข้มแข็งที่ผ่านมามี ๒๕๔๐ เคยบอกว่าทางพรรคการเมืองมีการตั้งพรรคเล็กพรรคน้อย มีการย้ายพรรคและยุบรวมพรรค คณะร่าง

รัฐธรรมนูญขณะนั้นต้องการที่จะเห็นภาพการเมืองใหม่เหมือนกับสหรัฐอเมริกาที่มีภาพพรรคการเมืองที่เข้มแข็ง ๒-๓ พรรคเท่านั้น ซึ่งตรงนั้นเป็นผลพวงทำให้เกิดภาพของการเมือง ซึ่งจริงๆ แล้วจริยธรรมทางการเมืองไม่เหมือนกัน เท่าที่ผ่านมาประเทศไทยไม่คิดว่าการเมืองไทยจะทำได้ตามนั้นหรือเมื่อทำได้แล้วจะมีการใช้อำนาจทางการเมือง นิติบัญญัติ โดยฝ่ายบริหารเข้าไปมีอำนาจมากมายได้ขนาดนั้น ฉะนั้น ก็เกิดความเสื่อมในเรื่องภาพของฝ่ายนิติบัญญัติ และภาพของทางฝ่ายบริหารปรากฏเด่นชัด ซึ่งประชาชนส่วนใหญ่ที่จะมองเห็นว่าอะไรที่ Full Power ขึ้นมาแล้วก็จะเข้าลักษณะคำพังเพยที่ว่า Absolute power Corrupt absolutely เป็นที่มาของความกระเพื่อมทางสังคมที่เกิดขึ้นในช่วงปี ๒๕๔๗-๒๕๔๘

ในขณะที่เดียวกันสถานะเศรษฐกิจในช่วงที่ผ่านมามันดูเหมือนจะดี ในขณะที่ภาพเศรษฐกิจเอง ตั้งแต่ในเรื่องของค่าเงินบาทแข็งตัวขึ้นมาเป็นด้วยเหตุปัจจัยของต่างประเทศ ซึ่งค่าเงินของสหรัฐอเมริกา ลดลงก็ดีหรือค่าเงินของเงินสกุลอื่นลดลงก็ดี แต่ว่าค่าเงินไทยไม่ได้ลด ทำให้เกิดภาพของเศรษฐกิจมีผลในเรื่องการส่งออกของประเทศไทยต้องยอมรับว่าเกิดการชะลอตัว จะมองเห็นว่าในเมื่อค่าเงินบาทแข็งตัว ในการส่งออกของเราซึ่งเป็นภาคของสินค้าทางด้านเกษตรเป็นหลัก โดยเฉพาะสินค้าในเรื่อง Hi End เป็นส่วนน้อย เราส่งสินค้าทางด้านเกษตรมากแต่จำนวนเงินที่เราได้รับเข้าประเทศได้น้อย มันเป็นปัจจัยที่ทำให้การขยับตัวทางเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งปกติการวางแผนทางด้านเศรษฐกิจก็ดี การกระตุ้นทางด้านเศรษฐกิจก็ดี ภาครัฐเป็นเพียงเป็นผู้กำหนดนโยบาย แต่ในทางความเป็นจริงภาคเอกชนไม่ว่าด้านสภาพอุตสาหกรรมก็ดีหรือสภาพการค้าอื่นๆ ก็ดี ถ้าเป็นผู้ผลิตและเป็นผู้ทำตลาดเอง เพราะฉะนั้น เกิดสิ่งที่น่าเป็นห่วงว่าในอนาคต ๑-๒ ปี จะมีความวิตกกังวลในเรื่องเศรษฐกิจของประเทศ

เมื่อรวมสามเรื่อง เรื่องสังคมซึ่งยังมีความขัดแย้งกันอยู่ ในเรื่องของการเมืองอยู่ระหว่างการร่างรัฐธรรมนูญใหม่ เรื่องเศรษฐกิจซึ่งเราเป็นห่วงมันจะไม่ค่อยจะดีนัก อีกประการหนึ่ง ในส่วนของปัญหาที่มีความไม่สงบในภาคใต้ อาจจะเป็นเพราะเรื่องความไม่เข้าใจของคนไทยในพื้นที่ หรืออาจจะมีเรื่องทางศาสนาเข้ามาเกี่ยวข้อง ซึ่งใน ๒-๓ ปีที่ผ่านมาในสภาวะการณ์ต่างๆ ไม่อยู่ในความสงบ ทุกคนก็รู้กันว่าอยากมีความสุขและมีความสมานฉันท์ อยากให้ไทยพุทธไทยอิสลามอยู่ด้วยกันอย่างมีความสุข ขณะนี้ทางรัฐบาลเอง โดยเฉพาะรัฐบาลชุดใหม่ก็พยายามใช้มาตรการเชิงสมานฉันท์ในทางที่จะทำความเข้าใจกับมุสลิมในภาคใต้ที่ยังไม่เข้าใจอะไรต่างๆ อยู่ เป็นสิ่งหนึ่งที่เราต้องใช้เวลา

เพราะฉะนั้นเมื่อรวมสี่เรื่องเข้าด้วยกันต้องกลับมาย้อนถึงเรื่องกฎหมาย คิดว่ากฎหมายที่ใช้อยู่ปัจจุบันจริงๆ แล้วมีความสมบูรณ์อยู่ในระดับดีทีเดียว กฎหมายในเรื่องของกฎหมายอาญาก็ดี กฎหมายแพ่งก็ดี รวมทั้งกฎหมายทางด้านมหาชนก็ดี ในสภาพปัจจุบันกฎหมายในประเทศไทยก็มีความสมบูรณ์ทันสมัยเมื่อเปรียบเทียบกับต่างประเทศค่อนข้างที่จะตามทันอยู่แล้ว สำหรับประเทศไทยมีปัญหาอยู่อย่างหนึ่ง คือ การบังคับใช้กฎหมาย การบังคับใช้กฎหมายในปัจจุบันผมคิดว่าค่อนข้างมีปัญหาอยู่ ผมเน้นทางอาญา ในกระบวนการยุติธรรมของเรา นอกจากศาล อัยการแล้ว ทางตำรวจเป็นสถาบันเริ่มต้นของกระบวนการยุติธรรม ความผิดในทางอาญาที่มีกฎหมายของประเทศไทยประมาณ ๔๐๐-๕๐๐ ฉบับให้อำนาจในทางตำรวจเป็นผู้ดูแล จับกุม ยกเว้นเรื่องกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค กฎหมายภาษีอากร ซึ่งขณะนี้ได้มอบหมายให้ส่วนราชการรับผิดชอบดำเนินการเองได้ ผมคิดว่ากฎหมายที่มีโทษอาญาที่กล่าวมาแล้วถ้ามันมากจนตำรวจเองดูแลไม่ทั่วถึง จนมองว่าตำรวจเองก็ไม่ว่าอำนาจหน้าที่ตัวเองมีอยู่ตามกฎหมายต่างๆ

มันมากมายขนาดนั้น ตรงนี้ก็เป็ผลในแง่ของการที่จะมีปัญหาทางด้านการบังคับใช้กฎหมาย ในเรื่องความมากมายของผู้รับผิดชอบซึ่งมากเกินไป

อีกอันก็คือ ปัญหาที่เกิดขึ้นในทางกฎหมายคือ เรื่องของผู้ปฏิบัติในกระบวนการยุติธรรมยังมีส่วนหนึ่งที่ยังไม่รู้หน้าที่ตัวเองในการที่ตัวเองต้องปฏิบัติตามกฎหมายอย่างไร ในการที่จะบังคับใช้กฎหมายอย่างไรให้เกิดมรรค เกิดผล เกิดผลดีแก่สังคม ประชาชนเป็นภาพรวม ผู้บังคับใช้กฎหมายไม่บังคับใช้กฎหมายนั้น ประการแรก ผมคิดว่าไม่ศึกษากฎหมายให้ครบถ้วนสมบูรณ์ ไม่ว่าจะเป็นการเรียนกฎหมายของผู้บังคับใช้ในที่ต่างๆ ในสถาบันต่างๆ พูดภาพรวม เมื่อเราศึกษากฎหมายไม่ถ่องแท้ ไม่ชัดเจนแล้วทำให้เกิดพื้นฐานของความรู้ของผู้บังคับใช้กฎหมายไม่ดีพอ เมื่อมีความรู้ไม่ดีพอ ทำให้เกิดความบกพร่องในการที่จะใช้กฎหมาย ประการที่สอง คือ เรื่องของการไม่ร่วมมือกันในกระบวนการยุติธรรม บุคลากรในกระบวนการยุติธรรมเท่าที่ผ่านมา ผมคิดว่าการประสานงานในเรื่องของการบังคับใช้กฎหมายยังไม่ดีเท่าที่ควร เริ่มตั้งแต่ผู้บังคับใช้กฎหมายหรือผู้พบเห็นการกระทำความผิด อาจจะเป็นหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายที่มีโทษอาญาเริ่มต้นรวมทั้งกระบวนการของตำรวจก็ดี กระบวนการอัยการก็ดี รวมทั้งกระบวนการที่อยู่ในศาลก็ดี บางครั้งในการร่วมมือกันไปยึดติดกับอำนาจหน้าที่ของแต่ละสถาบันมากเกินไป การใช้กฎหมายหรือการจับกุมไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ก็ไม่มีเพิ่มเติม หรือบางครั้งที่เข้าสู่กระบวนการไต่สวนของศาลต่างๆ แล้ว อัยการอาจจะมีข้อหาไม่ครบถ้วน พอเข้าสู่กระบวนการทางด้านตุลาการมองในมุมว่าส่งมาเท่าไรก็วินิจฉัยเท่านั้นจริงๆ แล้วน่าจะมีการปรับปรุงแก้ไขให้ส่วนกระบวนการไต่สวนเข้ามาช่วยเพิ่มเติมกันบ้างเหมือนกับที่ศาลปกครองใช้ ความสมบูรณ์ของการบังคับใช้กฎหมายก็จะดีมากขึ้น

นอกจากนี้ ปัญหาคือในเรื่องของคน คนไม่บังคับใช้กฎหมาย โดยจงใจ เรื่องของการคอร์รัปชัน การละเว้นที่จะไม่ปฏิบัติหน้าที่ โดยตรง โดยไม่ใส่ใจที่จะปฏิบัติหน้าที่ ไม่ว่าจะเป็นการต่อรองกันหรือ อาจจะเป็นการรู้ไม่บังคับใช้ รู้แต่ไม่พยายามที่จะจับกุม ไม่พยายามที่จะสอบสวน หรือไม่พยายามที่จะนำกระบวนการขึ้นสู่ศาลโดยเคร่งครัด ตรงนี้เป็นกระบวนการหนึ่งที่ต้องยอมรับว่าในทุกองค์กร มีช่องว่างตรงนี้อยู่

ผู้สัมภาษณ์

: ท่านคิดว่า ควรวิธีแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างไรบ้าง

นายพร ยุติธรรมดำรง

: ผมคิดว่า สำหรับการแก้ไขปัญหาประการแรก คือ การทำให้สังคม มีการตรวจสอบมากขึ้น เริ่มจากคนต้องยอมรับว่า ขณะนี้ถึงแม้เรา จะมีการสำรวจเป็นตัวเลขออกมาแล้ว ขณะนี้ประชาชนคนไทย รู้หนังสือแล้วประมาณ ๘๐-๕๐% ตรงนั้นผมบอกตรงๆ ว่า ผมไม่เชื่อว่าประชาชนจะรู้หนังสือหรือมีการเรียนรู้ในลักษณะของการ รู้เท่าทันอย่างที่สามารถที่จะดำรงในชีวิตหรือการตรวจสอบสภาพ ของสังคมได้เท่าที่ควรจะเป็นให้เท่าเทียมนานาอารยประเทศนั้นๆ ผมคิดว่ายังไม่ถึงขั้น เพราะฉะนั้น ผมคิดว่าในทางแก้ไขในขั้นต้น ก็คือ การให้การศึกษากับประชาชน เริ่มต้นให้รู้หนังสือมากขึ้น ให้เรียนรู้ในแง่ของการที่จะรับผิดชอบต่อสังคม การมีส่วนร่วมต่อ สังคมมากขึ้น เมื่อคนเรามีส่วนร่วมต่อสังคมมากขึ้น มีความรู้มากขึ้น กระบวนการตรวจสอบในสังคมมันจะทำได้โดยง่าย

ส่วนการแก้ไขอีกทางคือว่า เมื่อเราเห็นทุกอย่างเรื่องการเมือง เศรษฐกิจต่างๆ ทุกอย่างไม่ว่าจะเป็นทางสังคมก็ดี ภาคประชาชน ก็ดี ภาคเศรษฐกิจการเมืองก็ดี ทุกตัวจะมีตัวบทกฎหมายเป็นตัว บังคับใช้ไม่ว่าภาคการเมืองก็มีบทบัญญัติในเรื่องทางรัฐธรรมนูญ บทบัญญัติในภาคนิติบัญญัติอยู่ในรัฐธรรมนูญต่างๆ ในเรื่องพรรคการเมืองก็มีกฎหมายพรรคการเมือง กฎหมายเลือกตั้ง รวมทั้งในเรื่อง

“บางคนอาจจะมองว่าการที่ศาลยุติธรรมเข้ามา
แก้ไขปัญหานั้น เป็นการเกินบทบาทของศาลยุติธรรม
หรือเปล่า”

ทางเศรษฐกิจมีกฎหมายในเรื่องของการค้าระหว่างประเทศ กฎหมาย
ทางการค้าที่ทำให้ภาคการค้าเดินไปได้ หรือมีการประสานความร่วมมือ
ระหว่างประเทศไปได้ ไม่ว่าจะเป็น FTA หรือกระบวนการค้าอื่นๆ
รวมทั้งในภาคของสังคม จะมีกฎหมายอาญา กฎหมายแพ่ง ในการ
ที่จะดูแลเรื่องต่างๆ ผมคิดว่าบุคคลในกระบวนการยุติธรรมไม่ว่า
จะเป็นสาขาไหนต้องร่วมมือกัน ในการที่จะบังคับใช้กฎหมายให้
เป็นไปตามกฎหมาย เพราะประเทศเราเป็นประเทศใช้กฎหมายเป็น
ลายลักษณ์อักษร เพราะฉะนั้น ต้องเดินตาม Rule of Law คือใช้
หลักนิติธรรม ต้องใช้หลักกฎหมายเป็นตัวกำหนดทำให้สังคมดีขึ้น

ผู้สัมภาษณ์

: เมื่อประเทศชาติเกิดวิกฤติ มีปัญหามากมาย ประชาชนชาวไทย
ทุกคนทั้งในภาครัฐและภาคเอกชนต้องร่วมมือกันแก้
ปัญหา ในส่วนของศาลยุติธรรม ท่านคิดว่าศาลยุติธรรม ควรมี
บทบาทในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวหรือไม่ อย่างไรบ้าง

นายพชร ยุติธรรมดำรง : ผมคิดว่าในศาลยุติธรรมเอง เดิมศาลยุติธรรมอยู่ในกระทรวงยุติธรรม
แต่ตอนนี้เป็นองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญปี ๒๕๕๐ ทางศาล
ยุติธรรมเองก็มีความชัดเจนในกระบวนการมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นเรื่อง
ของการสอบคัดเลือกคนที่เข้ามาเป็นผู้พิพากษา มีส่วนที่ทำให้ได้
คนดีเข้ามาปฏิบัติหน้าที่ อีกอย่างหนึ่งขณะนี้ในศาลยุติธรรมของไทย
ผมในฐานะที่เป็นอัยการสูงสุดและทำงานร่วมกันติดตามเห็น
กระบวนการมาโดยตลอดเวลา ๕๐ ปีที่ผมรับราชการ คนในศาล
ยุติธรรมหรือในกระบวนการยุติธรรมก็มีการพัฒนาไม่ว่าจะเป็น

“ถ้าศาลยุติธรรมยังคงมีบทบาทในการรับรู้สังคมมากขึ้นในการที่จะรับรู้ในเรื่องของรักษาความยุติธรรมในประเทศ รักษาให้สภาพสังคมดีขึ้น สร้างความสมานฉันท์ให้เกิดขึ้นในชาติ โดยใช้ตัวกฎหมาย โดยใช้กระบวนการยุติธรรม ในการหน้าที่ที่มีอยู่ให้สอดคล้องกับสภาพของสังคม ผมคิดว่าตรงนั้น ศาลยุติธรรมจะเป็นที่ยอมรับของประชาชน”

พัฒนาเรื่องการศึกษา พัฒนาในเรื่องของการลงมาดูในภาคสังคมมากขึ้น แม้กระทั่งเรื่องการประพฤติปฏิบัติตัวก็อยู่ในสังคมเปิดมากขึ้น ก่อนข้างชัดเจน สมัยก่อนคนในศาลยุติธรรมหรือตุลาการจะได้รับการสั่งสอนอบรมต้องอยู่ในระเบียบของตุลาการจะคบคนก็น้อย อะไรต่างๆ ก็น้อย เล่นกีฬาอยู่ในวงจำกัด แต่ขณะนี้บุคคลในศาลยุติธรรมมีการลงมาสู่สังคมมากขึ้น เมื่อศาลยุติธรรมหรือคนผู้เป็นผู้พิพากษาลงมาสู่สังคมมากขึ้น จะทำให้เป็นการสร้างวิสัยทัศน์ของบุคคลที่เป็นตุลาการหรือผู้พิพากษามากขึ้นว่าโลกเป็นอย่างไร มีการพัฒนาเป็นอย่างไรและสังคมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างไร การปรับตัวหรือการใช้ดุลพินิจใช้ปรับบทกฎหมายก็มีความชัดเจนหรือยืดหยุ่นมีการตอบสนองต่อสังคมมากขึ้น

ผมคิดว่าในส่วนของกระบวนการยุติธรรมทางด้านศาลยุติธรรมจะเป็นองค์กรที่มีความสำคัญที่สุดก็ว่าได้ เพราะทุกสิ่งทุกอย่างหรือปัญหาต่างๆ นั้นมันจะสิ้นสุดที่ศาลยุติธรรม การที่จะสิ้นสุดนั้นมันก็อยู่ที่คนหรือที่จะใช้คำว่าตัวผู้พิพากษาจะบังคับใช้กฎหมายหรือตัดสินคดีให้ถูกต้องตามตัวบทกฎหมายหรือถูกต้อง

“ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่ผ่านมามีข้อที่คนพูดกัน ซึ่งถ้าแก้ไขได้ จะทำให้การมองภาพของศาลยุติธรรมดีขึ้นก็คือว่า ในส่วนของการคัดเลือกผู้พิพากษาเข้ามาทำหน้าที่องค์คณะในการดำเนินคดีในศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในชั้นต้นและในชั้นตัดสิน ถ้ามีการแยกองค์คณะได้ก็จะเป็นผลดี จะทำให้ประชาชนเห็นว่ากระบวนการยุติธรรมมีความโปร่งใส น่าเชื่อถือมากขึ้น”

ตามหลักยุติธรรมแค่ไหน อย่างน้อยก็ยังมีพระบรมราโชวาทของในหลวงองค์ปัจจุบันคือว่า ตัวบทกฎหมายนั้นเป็นเพียงเครื่องมือในการอำนวยความสะดวกยุติธรรมเท่านั้น ความยุติธรรมที่แท้จริงอยู่ที่ความยุติธรรมที่เราเห็นที่ทำให้สังคมสามารถที่จะอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขได้ ผมคิดว่าถ้าหากศาลยุติธรรมมีระบบเปิดมากขึ้น คิดว่าปัญหาต่างๆ ซึ่งจะเข้ามาสู่กระบวนการยุติธรรมซึ่งศาลเป็นผู้ตัดสินในปัจจุบันก็เริ่มที่จะเห็นแล้ว เราก็เห็นแล้วว่าศาลยุติธรรมเข้ามาแก้ไขปัญหของบ้านเมืองที่เกิดขึ้นในปีที่ผ่านมาได้ในระดับหนึ่ง บางคนอาจจะมองว่าการที่ศาลยุติธรรมเข้ามาแก้ไขปัญหานั้นเป็นการเกินบทบาทของศาลยุติธรรมหรือเปล่า แต่ในส่วนตัวผมเห็นว่าไม่ควรจะมองแบบนั้น ผมคิดว่าบทบาทของศาลยุติธรรมเข้ามาแก้ไขในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมโดยไม่ได้เข้าไปเกี่ยวข้องกับส่วนอื่นๆ เลย จะเกี่ยวข้องแต่ในเรื่องที่เข้ามาสู่กระบวนการในระบบของศาลยุติธรรมเท่านั้น ศาลยุติธรรมเองไม่ก้าวเข้าไปในกระบวนการทางฝ่ายบริหาร และไม่ได้เข้าไปก้าวทางด้านอื่นๆ ในช่วงก่อนที่จะเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมนั้น บทบาทของผู้พิพากษา

อาจจะมีการแสดงความคิดเห็น มีส่วนร่วมทางสังคมมากขึ้นนั้น เป็นบทบาทของแต่ละท่านแต่ละคนไป แต่ในภาพรวมแล้วทางศาลยุติธรรมอยู่ในบทบาทที่ชัดเจน สามารถที่จะดำเนินการได้ ผมคิดว่าถ้าศาลยุติธรรมยังคงมีบทบาทในการรับรู้สังคมมากขึ้นในการที่จะรับรู้ในเรื่องของรักษาความยุติธรรมในประเทศ รักษาให้สภาพสังคมดีขึ้น สร้างความสมานฉันท์ให้เกิดขึ้นในชาติ โดยใช้ตัวกฎหมาย โดยใช้กระบวนการยุติธรรม ในภาระหน้าที่ที่มีอยู่ให้สอดคล้องกับสภาพของสังคม ผมคิดว่าตรงนั้น ศาลยุติธรรมจะเป็นที่ยอมรับของประชาชน

ผู้สัมภาษณ์

: ท่านมีความคิดเห็นเช่นไรกับการที่ศาลเข้าไปมีบทบาทเกี่ยวข้องกับองค์กรทางการเมืองต่างๆ เช่น กกต. ป.ป.ช. คตส. สสร. ตลอดจนบทบาทของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง การจัดตั้งศาลเลือกตั้ง และศาลอิสลาม เป็นต้น

นายเพชร ยุติธรรมดำรง

: ในเรื่องที่ศาลยุติธรรมจะไปเกี่ยวข้องกับ กกต. ป.ป.ช. หรือศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือศาลเลือกตั้งต่างๆ นั้น ผมคิดว่าในส่วน กกต. กิติ ป.ป.ช. กิติ หรือศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองกิติ ก็เป็นเรื่องที่ต้องเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมของศาลตามบทกฎหมายขององค์กรอิสระนั้นๆ อยู่แล้ว ผมคิดว่าตรงนั้นศาลยุติธรรมได้ใช้ดุลพินิจในการดำเนินการถูกต้อง สำหรับศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่ผ่านมามีข้อที่คนพูดกัน ซึ่งถ้าแก้ไขได้ จะทำให้การมองภาพของศาลยุติธรรมดีขึ้นก็คือว่า ในส่วนของการคัดเลือกผู้พิพากษาเข้ามาทำหน้าที่องค์กรคณะในการดำเนินคดีในศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในชั้นต้น และในชั้นตัดสิน ถ้ามีการแยกองค์กรคณะได้ก็จะเป็นผลดี จะทำให้

“ถ้ามีการจัดตั้งศาลเลือกตั้งขึ้นมาแล้ว ตรงนั้นจะ
ทำให้ข้อครหาในเรื่องของ กกต. จะหมดไป ศาลเลือกตั้ง
เองจะเป็นที่น่าเชื่อถือ”

ประชาชนเห็นว่ากระบวนการยุติธรรมมีความโปร่งใส น่าเชื่อถือ
มากขึ้น เท่าที่ผ่านมามาตรงนั้นมันเป็นเรื่องของกฎหมายบัญญัติให้
เป็นเช่นนั้น ถ้าในโอกาสต่อไป ถ้าหากมีการเปลี่ยนแปลงได้ว่า
องค์คณะผู้วินิจฉัยในชั้นต้นว่าคดีจะส่งให้อัยการฟ้องหรือไม่ฟ้องนั้น
ถ้าวินิจฉัยไปแล้วองค์คณะชุดนั้นถ้าเปลี่ยนองค์คณะในการตัดสินได้
ก็เป็นสิ่งที่สังคมหรือใครก็ตามไม่อาจตั้งข้อสงสัยกับศาลยุติธรรม
ได้เลย ผมคิดว่าตรงนี้น่าจะมีการแก้ไข

ส่วนในเรื่องการให้มีตั้งศาลเลือกตั้งนั้น ผมเห็นด้วยเพราะว่า
ขณะนี้ กกต. มีงานเรื่องการรณรงค์การเลือกตั้ง ควบคุมการเลือกตั้ง
ไม่ว่าจะเป็นการเลือกตั้งของสภานิติบัญญัติ ไม่ว่าจะเป็น ส.ส. ส.ว.
ต้องคุมการเลือกตั้งในของภาคท้องถิ่นอีก งานจะเยอะมากเลย
ตอนที่เขียนกฎหมายไม่คิดว่า กกต. จะมีงานเยอะมากขนาดนั้น
ผมคิดว่าขณะนี้พอจะวินิจฉัยชี้ขาดในเรื่องของการรับรองเรื่อง
คุณสมบัติต่างๆ หรือมีข้อโต้แย้งขึ้นมาผมคิดว่า ถ้ามีการจัดตั้งศาล
เลือกตั้งขึ้นมาแล้ว ตรงนั้นจะทำให้ข้อครหาในเรื่องของ กกต. จะ
หมดไป ศาลเลือกตั้งเองจะเป็นที่น่าเชื่อถือมากกว่าในสังคมที่มอง
เห็นอยู่ ส่วนศาลอิสลาม ผมคิดว่าก็ควรมีการจัดตั้งขึ้นมาแต่ก็ต้อง
คุยกันเป็นที่ลึกลงหนึ่ง ในขณะที่การใช้กฎหมายอิสลามนั้นก็มีการ
ใช้กฎหมายใน ๔ จังหวัดภาคใต้อยู่แล้ว ให้พิจารณาคดีของศาลใน
เรื่องของกฎหมายครอบครัวในเรื่องอื่นๆ ไม่มีปัญหาเท่าไร แต่
หากไปตั้งศาลอิสลามขึ้นมาแล้วไปแยกแยะในเรื่องของวิธีพิจารณา

ขึ้นมาให้ต่างไปกับการปฏิบัติกับประชาชนคนไทยอื่นอีก ก็จะเกิดปัญหาเป็นข้อโต้แย้งขึ้นมาว่าเป็นการเลือกปฏิบัติหรือไม่ แต่คิดว่าขณะนี้ที่ปฏิบัติยังไม่ถูก ไม่ต้อง หรือยังไม่สอดคล้องกับศาสนาอิสลามในทางปฏิบัตินั้นก็สามารที่จะแก้ไขในกระบวนการพิจารณาได้อยู่แล้ว ก็ไม่จำเป็นที่จะต้องไปจัดตั้งศาลอิสลาม และในปัจจุบันผมคิดว่าการร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ทุกส่วนไม่ว่าจะเป็นศาลยุติธรรม กต. ป.ป.ช. สภานิติบัญญัติแห่งชาติหรือในเรื่องขององค์กรอิสระอื่นๆ อันไหนที่เห็นว่ารัฐธรรมนูญเดิมที่ยังไม่สอดคล้องกับการปฏิบัติหน้าที่ของแต่ละส่วน ก็สามารถที่จะเสนอให้มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญ และมีการบรรจุข้อขัดข้องต่างๆ นั้น หรือทำการแก้ไขในร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ให้ครบถ้วนมันก็จะเป็นการถูกต้อง

ท้ายที่สุดนี้ผมขอฝากไว้อย่างหนึ่ง ในเรื่องของการบังคับใช้กฎหมาย ต้องให้เป็นไปตามกฎหมาย และเป็นไปตามหลักของความยุติธรรม ผู้บังคับใช้กฎหมายจะต้องมีความโปร่งใส มีความกล้าหาญ และกล้าที่จะตัดสินใจ คือ กล้าที่จะบังคับใช้ในเรื่องกฎหมาย กฎระเบียบอีกด้วย ผมคิดว่าน่าจะมีเท่านี้

ผู้สัมภาษณ์

: นับได้ว่าท่านได้ให้ข้อคิดเห็นที่เป็นข้อคิดดี ๆ ฝากไว้ให้เราหลายประการ สำนักงานศาลยุติธรรมขอขอบคุณท่านเป็นอย่างสูง

ต้นฉบับเป็นหน้าว่าง

สัมภาษณ์ นายเสรี สุวรรณภานนท์

รองประธานสภาาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่หนึ่ง

โดย นางเยาวรัตน์ เตมีศรีสุข

ผู้พิพากษาศาลชั้นต้นประจำสำนักประธานศาลฎีกา

“จากการที่ศาลยุติธรรมใช้ความกล้าหาญในการเข้า
แก้ปัญหาวิกฤติของชาติที่ผ่านมานั้น ย่อมแสดงให้เห็นได้ว่า ใน
บรรดาอำนาจอริปไตยทั้งสามอำนาจนั้น ขณะนี้ศาลยุติธรรม
มีความพร้อมมากที่สุดในการรักษาหรือแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในบ้าน
ในเมืองทั้งหมด”

ผู้สัมภาษณ์

: ขอให้ท่านเล่าประวัติส่วนตัวและประวัติการทำงาน

นายเสรี สุวรรณภานนท์ : นับแต่ที่ได้เรียนจบคณะนิติศาสตร์ จากมหาวิทยาลัยรามคำแหง และจบการศึกษาจากเนติบัณฑิตยสภา ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๒๒-๒๕๒๓ ก็ได้ประกอบวิชาชีพทนายความตลอดมา ระหว่างนั้นก็เรียนกฎหมายต่อจนจบหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต ที่มหาวิทยาลัยรามคำแหง แห่งเดิม ซึ่งหลังจากที่เรียนจบนิติศาสตรบัณฑิต ก็ประกอบวิชาชีพเป็นทนายความตลอดมา จนบัดนี้ เป็นเวลากว่า ๒๘ ปีแล้ว และเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๔ ในระหว่างที่เป็นทนายความอยู่ ก็ได้รับเลือกเป็นกรรมการสภาทนายความ ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๓๘ ก็ได้ทำหน้าที่เป็นเลขาธิการสภาทนายความซึ่งในระหว่างที่ทำหน้าที่เป็นกรรมการสภาทนายความอยู่นั้น ก็ได้ให้ความช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมายให้กับประชาชนที่ยากไร้และไม่ได้รับความเป็นธรรมอย่างต่อเนื่องและทำอย่างจริงจัง จนกระทั่ง เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้มีโอกาสรับเลือกจากประชาชนชาวกรุงเทพมหานคร และจากรัฐสภาในสมัยนั้น ให้ได้รับตำแหน่งทำหน้าที่เป็นสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ เป็นหนึ่งคนจากจำนวนทั้งหมด ๕๕ คน ที่มีท่านอุทัย พิมพ์ใจชน เป็นประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ และมีท่านอานันท์ ปันยารชุน เป็นประธานคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ จนกระทั่งร่างรัฐธรรมนูญเสร็จภายใน ๘ เดือนตามที่รัฐธรรมนูญพุทธศักราช ๒๕๓๔ ในสมัยนั้นได้กำหนดเอาไว้ซึ่งรัฐธรรมนูญที่มีการยกร่างดังกล่าว สมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญจะต้องไปรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเป็นสำคัญ เพื่อนำความคิดเห็นของประชาชนมาบรรจุในการยกร่างรัฐธรรมนูญดังกล่าว

รัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าวได้ยกร่างเสร็จและได้ประกาศมีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๔๐ เป็นต้นมา ซึ่งรัฐธรรมนูญฉบับปีพุทธศักราช ๒๕๔๐ นี้ ถือได้ว่าเป็นรัฐธรรมนูญฉบับที่

ประชาชนมีส่วนร่วมร่างมากที่สุด จนได้ถูกขนานนามว่า เป็นรัฐธรรมนูญฉบับประชาชนบ้าง เป็นรัฐธรรมนูญฉบับชาวบ้านบ้าง เป็นรัฐธรรมนูญฉบับปฏิรูปการเมืองบ้าง หรือเป็นรัฐธรรมนูญฉบับธงเขียวบ้าง

ซึ่งหลังจากที่รัฐธรรมนูญ ฉบับปี พ.ศ. ๒๕๕๐ ได้มีผลใช้บังคับแล้ว ระบบและกระบวนการที่มีเป้าหมายในการปฏิรูปทางการเมืองได้เริ่มขับเคลื่อนองค์กรใหม่ๆ ที่เกิดขึ้นตามรัฐธรรมนูญ ฉบับปฏิรูปการเมืองได้เกิดขึ้นหลายองค์กร ซึ่งรวมถึงองค์กรวุฒิสภาที่กำหนดคุณสมบัติให้สมาชิกวุฒิสภาต้องมาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชนเป็นครั้งแรกที่ห้ามผู้สมัครสังกัดพรรคการเมือง ผู้สมัครต้องมีอายุ ๔๐ ปีขึ้นไป มีวาระการดำรงตำแหน่ง ๖ ปี เป็นสมาชิกวุฒิสภาได้สมัยเดียว เช่นนี้ เป็นต้น

ในขณะนั้น จึงได้ไปสมัครเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญใหม่ดังกล่าว จนพี่น้องประชาชนชาวกรุงเทพมหานคร ได้ลงคะแนนเลือกให้เป็นสมาชิกวุฒิสภากรุงเทพมหานคร ตั้งแต่วันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๕๓ เป็นต้นมา ซึ่งขณะที่ทำหน้าที่เป็นสมาชิกวุฒิสภานั้น ก็ได้รับเลือกจากสมาชิกวุฒิสภาให้เป็นประธานคณะกรรมการวิสามัญกิจการวุฒิสภา หรือที่เรียกว่า “วิปวุฒิสภา” และยังทำหน้าที่ในการร่วมร่างกฎหมายหลายฉบับ และทำหน้าที่ในการตรวจสอบประวัติและความประพฤติของคนที่ได้รับการเสนอชื่อมาเป็นกรรมการในองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ และยังได้ทำงานอื่นๆ อีกมากมาย และได้เห็นการทำงานการเมืองอีกหลายๆ เรื่องในสิ่งที่ไม่คาดคิดว่าจะได้เห็นก็ได้เห็น

จนกระทั่งได้ทำหน้าที่เป็นสมาชิกวุฒิสภา มาครบ ๖ ปี และรักษาการมาอีก ๗-๘ เดือน บ้านเมืองเกิดวิกฤติ ทหารมีการยึดอำนาจและยกเลิกรัฐธรรมนูญ ฉบับปีพุทธศักราช ๒๕๕๐ และประกาศใช้รัฐธรรมนูญ (ฉบับชั่วคราว) ปีพุทธศักราช ๒๕๕๕ และได้

ตั้งให้มีสภานิติบัญญัติแห่งชาติพร้อมกับให้มีสภาร่างรัฐธรรมนูญเกิดขึ้น จนกระทั่งได้มีโอกาสและรับเลือกเป็นสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญอีกครั้ง ในปี พ.ศ. ๒๕๕๐ นี้เอง และได้รับเลือกจากสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญให้ทำหน้าที่เป็นรองประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ คนที่หนึ่ง

ผู้สัมภาษณ์

: ท่านคิดว่าสาเหตุสำคัญที่ก่อให้เกิดวิกฤติในบ้านเมืองคืออะไร

นายเสรี สุวรรณภานนท์

: ช่วงเวลาที่ผ่านมา ได้เกิดหลายเหตุการณ์ที่ก่อให้เกิดวิกฤติและเป็นปัญหาสำคัญในบ้านเมืองหลายเรื่อง ไม่ว่าจะเป็นปัญหาทางการเมือง ปัญหาทางเศรษฐกิจ ปัญหาทางสังคม และปัญหาในทางกฎหมาย ล้วนเป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดวิกฤติของบ้านเมืองแทบทั้งสิ้น และที่พอจะแยกประเด็นปัญหาที่เป็นวิกฤติของชาติได้ ดังนี้

ปัญหาทางการเมือง

ปัญหาในทางการเมืองเกิดจากพฤติกรรมของนักการเมืองที่แสวงแต่อำนาจ และผลประโยชน์ จนกระทั่งกลายเป็นปัจจัยหรือกลายเป็นข้อกล่าวอ้างของฝ่ายทหารที่นำมาเป็นเหตุผลในการยึดอำนาจและได้ประกาศยกเลิกรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ และประกาศใช้รัฐธรรมนูญ (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ โดยมีเหตุผลที่กลุ่มทหารได้ทำการยึดอำนาจ และประกาศให้ยกเลิกรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยเสียนั้นก็เพื่อต้องการแก้ไขความเสื่อมศรัทธาในการบริหารราชการแผ่นดิน ความไร้ประสิทธิภาพในการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินและการตรวจสอบการใช้อำนาจอรัฐ ทำให้เกิดการทุจริตและประพฤติมิชอบขึ้นอย่างกว้างขวาง โดยไม่อาจหาตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้ อันเป็นวิกฤติการณ์ร้ายแรงทางการเมือง การปกครอง และปัญหาความขัดแย้งในมวลหมู่ประชาชนที่ถูกปลุกปั่นให้แบ่งแยกเป็นฝักเป็นฝ่าย จนเสื่อมสลายความรู้จักสามัคคีของชนในชาติ

อันเป็นวิกฤติการณ์ความรุนแรงทางสังคม แม้หลายภาคส่วนจะได้ใช้ความพยายามแก้ไขวิกฤติการณ์ดังกล่าวแล้ว แต่ก็ไม่เป็นผลกลับมีแนวโน้มว่าจะทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น จนถึงขั้นใช้กำลังเข้าปะทะกัน ซึ่งอาจมีการสูญเสียแก่ชีวิตและเลือดเนื้อได้ นับว่าเป็นภัยอันตรายใหญ่หลวงต่อระบบการปกครอง ระบบเศรษฐกิจ และความสงบเรียบร้อยของประเทศ จำเป็นต้องกำหนดกลไกการปกครองที่เหมาะสมแก่สถานการณ์เพื่อใช้ไปพลางก่อน โดยเหตุผลแห่งการยึดอำนาจข้างต้นนี้ ก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ ตามมา ตามตัวอย่างดังนี้

(๑) ปัญหาการแทรกแซงองค์กรการตรวจสอบ

ที่ผ่านมาวิกฤติของชาติได้เกิดจากนักการเมืองที่เข้าแทรกแซงในเชิงการทำลายองค์กรการตรวจสอบ ตั้งแต่การแทรกแซงวุฒิสภา การส่งคนของนักการเมืองเข้าไปแทรกอยู่ในองค์กรตามรัฐธรรมนูญหรือที่เรียกว่าองค์กรอิสระ ซึ่งล้วนแล้วทำให้องค์กรอิสระเหล่านั้นขาดความเป็นอิสระจนตรวจสอบหรือทำหน้าที่ไม่ได้

(๒) ปัญหาเรื่องการทุจริตคอร์รัปชัน

จากการที่องค์กรการตรวจสอบถูกแทรกแซงดังกล่าว ทำให้เกิดปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันอย่างกว้างขวาง งบประมาณที่จัดสรรในแต่ละโครงการ ถูกครหาว่ามีการคอร์รัปชันอย่างมโหฬาร ซึ่งดูเหมือนจะกลายเป็นสิ่งปกติในบ้านเมือง จนทำให้ยากแก่การเยียวยาหรือแก้ปัญหาได้

จึงถือได้ว่าการทุจริตคอร์รัปชันที่เกิดขึ้นในบ้านเมืองไทยเรานั้น เป็นสิ่งที่ทำให้ประเทศชาติประสบปัญหาสำคัญยิ่ง อันก่อให้เกิดภาวะวิกฤติของชาติ

(๓) ปัญหาที่เป็นความแตกแยกของคนในชาติ

สืบเนื่องจากมีกลุ่มประชาชนจำนวนมาก ได้รวมตัวกันเพื่อขับไล่รัฐบาลในขณะนั้น อันก่อให้เกิดประชาชนแบ่งออกเป็น

ฝักเป็นฝ้าย ต่างมีความคิดทางการเมืองที่แตกแยกและร้าวฉานกัน อย่างรุนแรง นักการเมืองที่บริหารประเทศอยู่ในขณะนั้นได้สร้าง ภาวะให้ประชาชนเกิดความแตกแยก ไม่ว่าจะอยู่ในพื้นที่ใด อันรวม ไปถึงคนในครอบครัวเดียวกันก็มีความคิดเห็นในทางการเมืองที่ แตกต่างกันอย่างรุนแรง อันถือได้ว่าเป็นช่วงเวลาที่เป็นวิกฤติ ของชาติที่รุนแรงที่สุดก็ว่าได้

(๔) ปัญหาในการบริหารงานในระบบราชการ

การสร้างฐานทางการเมืองในระบบราชการก็เป็นปัญหา ใหญ่ที่เอาแต่ข้าราชการกลุ่มหนึ่งในรุ่นเดียวกันข้ามรุ่นข้ามรับ ตำแหน่งสำคัญๆ จนก่อให้เกิดความไม่พึงพอใจในกลุ่มข้าราชการ ทั่วไป โดยลืมนึกไปว่าการสร้างความพึงพอใจให้กับข้าราชการ คนหนึ่งกลับกลายเป็นการสร้างความไม่พึงพอใจให้กับข้าราชการ อีกนับร้อยคนพันคน จึงทำให้ระบบราชการระส่ำระสาย ทำให้ บรรดาเจ้าหน้าที่ข้าราชการทั้งหลายเกิดความรู้สึกที่ไม่เป็นธรรมใน การโยกย้ายแต่งตั้งข้าราชการ จนทำให้เกิดความเฉื่อยในการปฏิบัติ หน้าที่ อันเป็นสาเหตุสำคัญที่สร้างปัญหาให้ระบบราชการเป็น อย่างยิ่ง

ปัญหาในทางเศรษฐกิจ

ที่ผ่านมามีความชัดเจนว่า ประชาชนในระดับรากหญ้าถูก มอมเมาด้วยนโยบายประชานิยม ที่เป็นการสร้างฐานความนิยม ชมชอบให้กับนักการเมือง จนดูเหมือนว่าประชาชนได้สิทธิต่างๆ มากมาย และได้ในสิ่งที่ไม่เคยได้รับมาก่อน จนทำให้ประชาชนส่วนหนึ่ง ที่ไม่เคยได้อะไรมาก่อนเกิดความพึงพอใจในสิ่งที่ตนเองได้รับ จนลืมนึกถึงไปว่าสิ่งที่ประชาชนได้รับนั้น เป็นเพียงเศษเสี้ยวน้อยนิด เท่านั้น ที่หากเปรียบกับสิ่งที่นักการเมืองได้รับแล้วแตกต่างกัน มากมายจนไม่อาจจะนำมาเปรียบเทียบได้ แต่ไม่ว่าอย่างไรก็ตาม ความพึงพอใจของประชาชนจำนวนมากกลุ่มนี้เกิดปรากฏการณ์ที่

ชัดเจนมากขึ้น เมื่อพบว่ามีการเมืองบางคนได้ประโยชน์จำนวนมหาศาลจากการใช้โอกาสในตำแหน่งหน้าที่ให้ตนเองได้ประโยชน์จำนวนมหาศาล จนทำให้นักธุรกิจและนักลงทุนเกิดความไม่เชื่อมั่นในการลงทุน อันเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้กิจการงานและกิจการค้าขายต้องเสื่อมลง

ด้วยสาเหตุสำคัญเหล่านี้ ทำให้ประชาชนที่เป็นพ่อค้านักธุรกิจ คนทำงานในเมือง รวมถึงนักวิชาการ นิสิตนักศึกษา และประชาชนอีกส่วนหนึ่ง แม้จะไม่ทั้งหมดแต่คนกลุ่มนี้มีจำนวนมากอยู่ทั่วประเทศกลับแสดงออกซึ่งการต่อต้านรัฐบาลและนักการเมือง และได้ขยายวงมากขึ้นเรื่อยๆ จนกลายเป็นภาพที่ปรากฏต่อสายตาชาวโลกว่า คนไทยไม่เอารัฐบาลและไม่เอานักการเมืองในยุคที่ผ่านมา และลามไปถึงคนไทยในประเทศต่างๆ ไม่เอารัฐบาลและนักการเมืองในยุคที่ผ่านมาไปด้วย

จากนั้น ได้เกิดฝูงชนหรือม็อบมาขับไล่่นักการเมือง ผู้นำประเทศ และมีจำนวนมากขึ้นๆ จนกลายเป็นประชาชนจำนวนมหาศาลออกมาขับไล่รัฐบาล และเกิดการต่อต้านพรรคการเมืองบางพรรคและต่อต้านนักการเมืองบางกลุ่มมากขึ้นเรื่อยๆ

จนเกิดการเผชิญหน้าของประชาชนสองฝ่ายอย่างรุนแรง และเกิดวิกฤติจากคนบางกลุ่มที่ฉวยโอกาสสร้างสถานการณ์ที่รุนแรง โดยการวางระเบิดสถานที่ต่างๆ จนลามมาถึงกรุงเทพมหานคร จนกลายเป็นวิกฤติเศรษฐกิจ และวิกฤติของชาติไปทั่วประเทศ

ผู้สัมภาษณ์

: ท่านคิดว่ามีวิธีการในการแก้ปัญหาดังกล่าวอย่างไรบ้าง

นายเสรี สุวรรณภานนท์

: ปัญหาทั้งหลายทั้งปวงที่กล่าวถึงข้างต้นนั้น เกิดจากบรรดานักการเมืองทั้งหลายที่แสวงอำนาจ แสวงประโยชน์อยู่ตลอดเวลาอย่างต่อเนื่อง และนักการเมืองเหล่านี้ได้หาช่องทางต่างๆ ในการที่จะทำลายระบบการตรวจสอบ อันเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้องค์กร

“ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองสามารถตัดสินคดีอาพิดนักการเมืองที่ทุจริตคอร์รัปชันได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการทำหน้าที่ของศาลฎีกา ที่ทำหน้าที่เป็นกรรมการสรรหาบุคคลที่จะเป็นกรรมการการเลือกตั้งได้เป็นอย่างดี จนเป็นที่ไว้วางใจของประชาชนทั้งประเทศ อันจะนำพาไปสู่การพัฒนาองค์กรศาลให้ทำหน้าที่ให้หนักขึ้น”

อิสระตามรัฐธรรมนูญทั้งหลายถูกทำลายโดยสิ้นเชิง จนเกิดวิกฤติของชาติ ยกเว้นองค์กรตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งได้แก่ ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ที่สามารถทำหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ดังนั้น การแก้ไขปัญหาดังกล่าว คงต้องมาทบทวนกระบวนการได้มาซึ่งองค์กรการตรวจสอบทั้งหลาย เพื่อขัดช่องทางการแทรกแซงการสรรหาบุคคลที่จะเข้าทำหน้าที่ในองค์กรอิสระเหล่านั้น รวมทั้งการกำหนดที่มาของคณะกรรมการสรรหาเหล่านั้นที่จะไม่ให้บุคคลที่มีความเกี่ยวพันหรือเกี่ยวข้องกับนักการเมืองเข้ามาทำหน้าที่เป็นกรรมการสรรหาดังกล่าว

อีกทั้งคงต้องกำหนดคุณสมบัติของบุคคลที่จะเข้ามาทำหน้าที่เป็นกรรมการสรรหา และกำหนดคุณสมบัติของบุคคลที่จะเข้ามาทำหน้าที่องค์กรอิสระทั้งหลายเหล่านั้นให้เข้มข้นขึ้น

ผู้สัมภาษณ์

: ท่านคิดว่าศาลยุติธรรมควรมีบทบาทในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวหรือไม่ อย่างไร

นายเสรี สุวรรณภานนท์ : ในบรรดาอำนาจอธิปไตยที่เป็นอำนาจสูงสุดของประเทศถือได้ว่า ตุลาการเป็นอำนาจอธิปไตยที่เข้มแข็งที่สุด และเป็นอำนาจอธิปไตยเพียงอำนาจเดียวที่ไม่ถูกแทรกแซง ทั้งนี้เพราะในอำนาจตุลาการเอง ได้ถูกหล่อหลอมด้วยความรับผิดชอบบนพื้นฐานของการทำหน้าที่ด้วยความสุจริตที่อิสระ จนเป็นที่น่าเชื่อถือของประชาชนมากที่สุด

และที่ผ่านมามีเกิดวิกฤติการณ์ของบ้านเมือง ในส่วนงานของตุลาการ โดยเฉพาะส่วนของศาลยุติธรรมเองได้มีบทบาทสำคัญต่อการแก้ไขปัญหาของบ้านเมือง จนสามารถจะกล่าวได้ว่า ศาลยุติธรรมเองสามารถเข้าแก้ปัญหาของสังคมและการเมืองได้อย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม จนกระทั่งเป็นที่ยอมรับแก่ประชาชนทั่วไป อันเป็นสิ่งที่สมควรอย่างยิ่ง เพราะหากศาลยุติธรรมไม่แสดงความรับผิดชอบต่อหรือไม่มีความกล้าหาญที่จะเข้าแก้ไขปัญหาความขัดแย้งของประชาชนและแก้ปัญหาคาการเผชิญหน้าของประชาชนดังที่เกิดขึ้นมาแล้วนั้น ในท้ายที่สุดก็จะเกิดความรุนแรงที่ไม่อาจจะคาดการณ์ถึงความเสียหายและความสูญเสียที่จะเกิดขึ้น

ดังนั้น จากการใช้ความกล้าหาญในการเข้าแก้ปัญหาวิกฤติของชาติที่ผ่านมานั้น ย่อมแสดงให้เห็นได้ว่า ในบรรดาอำนาจอธิปไตยทั้งสามอำนาจนั้น ขณะนี้ศาลยุติธรรมมีความพร้อมมากที่สุดในการรักษาหรือแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในบ้านในเมืองทั้งหมด

ศาลยุติธรรมเข้ามามีบทบาทในการให้ได้มาซึ่งบุคคลที่จะเข้าทำหน้าที่องค์กรอิสระทั้งหลาย และนอกจากนี้ศาลยุติธรรมจะต้องทำหน้าที่ในกระบวนการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐอย่างเข้มข้น อาทิเช่น

ปัจจุบัน ในส่วนงานของศาลยุติธรรมเองได้พิสูจน์ให้เห็นได้ว่า ในส่วนของผลงานของศาลยุติธรรมเอง ที่ทำหน้าที่ได้เป็นอย่างดีและมีประสิทธิภาพ ซึ่งได้แก่ เมื่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปราม

“ในปัจจุบันศาลยุติธรรมเป็นองค์กรที่เป็นอำนาจ อธิปไตยซึ่งเป็นอำนาจสูงสุดของประเทศ มีบทบาทอย่าง สำคัญยิ่งต่อการแก้ปัญหาที่เป็นวิกฤติของชาติ และเชื่อว่า ศาลยุติธรรมเองคงไม่ยอมที่จะถูกแทรกแซงไม่ว่า โดยตรงหรือโดยอ้อม เนื่องจากเชื่อว่า บุคคลที่เข้าทำ หน้าที่ในศาลยุติธรรมนั้น ได้ถูกประเมินและสิ่งแวดล้อมได้ หล่อหลอม ให้ผู้พิพากษาหรือศาลยุติธรรมมีความเป็นตัว ของตัวเองและมีความเชื่อถือและศรัทธาของพี่น้อง ประชาชนทั้งหลาย”

การทุจริตแห่งชาติ ได้ชี้มูลความผิดของนักการเมืองแล้ว ได้ส่ง คดีให้ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ได้พิจารณาตัดสินคดีต่อไป ซึ่งปรากฏว่าศาลฎีกาแผนกคดี อาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองสามารถตัดสินคดีเอาผิด นักการเมืองที่ทุจริตคอร์รัปชันได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งการ ทำหน้าที่ของศาลฎีกา ที่ทำหน้าที่เป็นกรรมการสรรหาบุคคลที่จะ เป็นกรรมการการเลือกตั้งได้เป็นอย่างดี จนเป็นที่ไว้วางใจ เชื่อใจ ของประชาชนทั้งประเทศ อันจะนำไปสู่การพัฒนาองค์กร ศาลให้ทำหน้าที่ให้หนักขึ้น ด้วยความมอบหมายที่ได้รับความรับ ผิดชอบในภาระหน้าที่ต่างๆ มากเพิ่มขึ้น จนทำให้เกิดการเรียกร้อง ให้ศาลยุติธรรมทำหน้าที่เป็นองค์กรสูงสุดของการเลือกตั้งทุกระดับ โดยเสนอให้มีศาลเลือกตั้งเข้าทำหน้าที่ให้ใบเหลือง-ใบแดง แทน คณะกรรมการการเลือกตั้งเดิม รวมทั้งการให้ศาลยุติธรรมเองรับ ผิดชอบในงานตัดสินคดีความของบุคคลที่นับถือศาสนาอิสลาม

ที่เรียกว่า “ศาลอิสลาม” ที่เชื่อได้ว่าจะทำหน้าที่ในการตัดสินคดีความต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ของสามจังหวัดภาคใต้อีกด้วย

จึงสามารถกล่าวได้ว่า ในปัจจุบันศาลยุติธรรมเป็นองค์กรที่เป็นอำนาจอธิปไตยซึ่งเป็นอำนาจสูงสุดของประเทศ มีบทบาทอย่างสำคัญยิ่งต่อการแก้ปัญหาที่เป็นวิกฤติของชาติ และเชื่อได้ว่าศาลยุติธรรมเองคงไม่ยอมที่จะถูกแทรกแซงไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อม เนื่องจากเชื่อได้ว่า บุคคลที่เข้าทำหน้าที่ในศาลยุติธรรมนั้น ได้ถูกประเพณีและสิ่งแวดล้อมได้หล่อหลอม ให้ผู้พิพากษาหรือศาลยุติธรรมมีความเป็นตัวของตัวเองและมีความเชื่อถือและศรัทธาของพี่น้องประชาชนทั้งหลาย ในการทำหน้าที่ด้วยรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย และเชื่อได้ว่าวิกฤติของชาติที่เกิดขึ้นอยู่ในปัจจุบันนี้ ศาลยุติธรรมเองก็คงที่จะพยายามแก้ปัญหาที่เป็นวิกฤติของชาติที่เกิดขึ้นในบ้านเมืองไทยในปัจจุบันอย่างจริงจัง และที่ผ่านมาก็สามารถแก้ไขปัญหาไปได้ส่วนใหญ่ จนทำให้เกิดกระบวนการแก้ปัญหาคารเขี้ยหน้าของพี่น้องประชาชนและปัญหาในรูปแบบอื่นตามมา จนเป็นที่ยอมรับอยู่ในปัจจุบัน

ต้นฉบับเป็นหน้าว่าง

สัมภาษณ์ ศาสตราจารย์ ดร. สมคิด เลิศไพฑูรย์

รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

โดย นายสมบัติ พุทธิพงษ์ภักดิ์

ผู้พิพากษาศาลชั้นต้นประจำสำนักประธานศาลฎีกา

“ประเทศไทยก็มีปัญหามาก เมื่อ ๔-๕ ปีที่ผ่านมามีปัญหา
ของระบอบที่นำปัญหามาสู่ประเทศชาติเรื่องปัญหาทุจริตคอร์รัปชั่น
พลประโยชน์กับช้อน การบังคับใช้กฎหมาย”

ผู้สัมภาษณ์ : ขอให้ท่านเล่าประวัติส่วนตัวและประวัติการทำงาน

ศ. ดร. สมคิด เลิศไพฑูรย์ : เกิด ๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๐๒

วุฒิการศึกษา

- นิติศาสตรบัณฑิต (ธรรมศาสตร์) พ.ศ. ๒๕๒๕
- เนติบัณฑิตไทย พ.ศ. ๒๕๒๗
- D.E.A. de droit public interne (Paris II, FRANCE) พ.ศ. ๒๕๓๐
- Doctorat en droit (Paris II, FRANCE) พ.ศ. ๒๕๓๓
- ประกาศนียบัตรว่าด้วยการปกครองท้องถิ่นจากสถาบัน IAP ประเทศฝรั่งเศส พ.ศ. ๒๕๓๗

ตำแหน่งปัจจุบัน

- รองอธิการบดีฝ่ายบริหารบุคคลและกฎหมาย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (๒๕๔๗-ปัจจุบัน)
- ศาสตราจารย์ระดับ ๑๐ ประจำภาควิชากฎหมายมหาชน คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (๒๕๔๗-ปัจจุบัน)

งานบริหาร

- สมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ ผู้เชี่ยวชาญกฎหมายมหาชน (๒๕๔๐)
- กรรมการสภามหาวิทยาลัยทักษิณประเภทผู้ทรงคุณวุฒิ (๒๕๔๔-ปัจจุบัน)
- กรรมการสภาสถาบันพระปกเกล้าผู้ทรงคุณวุฒิ (๒๕๔๖-ปัจจุบัน)
- กรรมการสนับสนุนระบบจังหวัดแบบบูรณาการ สำนักนายกรัฐมนตรี (๒๕๔๖-ปัจจุบัน)

- ประธานคณะกรรมการวิจัยสถาบันพระปกเกล้า (๒๕๔๖-ปัจจุบัน)
- อ.ก.พ. วิสามัญเกี่ยวกับวินัยและการออกจากราชการ สำนักงาน ก.พ. (๒๕๔๖-ปัจจุบัน)
- กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (๒๕๔๓-ปัจจุบัน)
- ผู้ทรงคุณวุฒิประจำศาลรัฐธรรมนูญและผู้เชี่ยวชาญประจำตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ (๒๕๔๗-ปัจจุบัน)
- ที่ปรึกษาพิเศษสำนักงานศาลปกครอง (๒๕๔๓-ปัจจุบัน)
- รองประธานอนุกรรมการพิจารณาการอุทธรณ์ของพนักงาน/ลูกจ้าง บริษัท กสท โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน) (๒๕๔๖-ปัจจุบัน)
- กรรมการสภามหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต (๒๕๔๖-ปัจจุบัน)
- กรรมการบัณฑิตศึกษา คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (๒๕๔๖-ปัจจุบัน)
- กรรมการบริหารกองทุนนรนิติ เศรษฐบุตร (๒๕๔๔-ปัจจุบัน)
- ประธานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารประจำมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (๒๕๔๗-ปัจจุบัน)

ประสบการณ์ทำงาน

- ประธานศูนย์ศึกษาการพัฒนาประชาธิปไตย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (๒๕๓๕-๒๕๔๖)
- ประธานสภาอาจารย์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (๒๕๓๘-๒๕๓๕)
- บรรณาธิการวารสารนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (๒๕๓๕)

- ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (TU-RAC) (๒๕๔๐-๒๕๔๔)
- หัวหน้าภาควิชากฎหมายมหาชน คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (๒๕๔๔-๒๕๔๗)
- ผู้อำนวยการโครงการประกาศนียบัตรกฎหมายมหาชน คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (๒๕๔๔-๒๕๔๗)
- กรรมการสภามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (๒๕๓๘-๒๕๓๙, ๒๕๔๔-๒๕๔๗)

ประสบการณ์ในการสอน

- อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (บรรยายกฎหมายการคลังและภาษีอากร กฎหมายระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน กฎหมายปกครอง กฎหมายภาษีทรัพย์สินและความมั่งคั่ง และกฎหมายว่าด้วยการปกครองท้องถิ่น)
- อาจารย์พิเศษคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- อาจารย์พิเศษจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, มหาวิทยาลัยรามคำแหง, สถาบันพระปกเกล้า, โรงเรียนนายร้อยตำรวจสามพราน, สถาบันพัฒนาข้าราชการตำรวจ, มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสยาม, มหาวิทยาลัยพายัพ, มหาวิทยาลัยวงษ์เชาวลิตกุล, มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต

ผู้สัมภาษณ์

: ท่านคิดว่า ประเทศชาติประสบปัญหาที่ถือว่าเป็นภาวะวิกฤติของชาติอย่างไรบ้าง

ศ. ดร. สมคิด เลิศไพฑูรย์

: ประเทศไทยก็มีปัญหามาก เมื่อ ๔-๕ ปีที่ผ่านมามีปัญหาของระบอบที่นำปัญหามาสู่ประเทศชาติเรื่องปัญหาทุจริตคอร์รัปชัน ผลประโยชน์ทับซ้อน การบังคับใช้กฎหมาย เมื่อมีเหตุรัฐประหารเมื่อ ๑๙ กันยายน ๒๕๕๙ ประเทศไทยก็เปลี่ยนจากปัญหาระบอบทักษิณมาเป็นระบอบของเราที่ยกเลิกระบอบกฎหมาย มีการปกครองกึ่งประชาธิปไตยกึ่งเผด็จการไม่เต็มใบเท่าไรนัก จึงต้องมีการร่างรัฐธรรมนูญเพื่อไปสู่การเลือกตั้งให้เข้าสู่ระบบประชาธิปไตยให้มากที่สุด

ปัญหาที่หนึ่ง การทุจริตคอร์รัปชันในสมัยของรัฐบาลทักษิณ ในช่วงที่ผ่านมาเห็นชัดเจน ผมคิดว่าเป็นปัญหาใหญ่ มีการทุจริตที่เราพูดกันโดยทั่วไปที่สุวรรณภูมิ เรื่อง CTX เกือบทุกเรื่องที่จะมีปัญหา อย่างเรื่องการใช้จ่ายเงินเกินตัวนำเงินในอนาคตมาใช้โดยไม่มีหลักมีเกณฑ์แล้วก็จะทำให้ประเทศไทยประสบวิกฤติในทางเศรษฐกิจในอนาคต เป็นปัญหาใหญ่ที่เรามองเห็นกัน

ปัญหาที่สอง ผลประโยชน์ทับซ้อน อาจจะโยงกับปัญหาที่หนึ่งก็คือว่ารัฐบาลอาศัยกฎหมาย ดีความกฎหมายเข้าข้างตนเองค่อนข้างมาก ซึ่งเป็นที่ทราบกันโดยทั่วไป อาศัยช่องโหว่ของกฎหมายซึ่งไม่ได้เขียนเรื่องผลประโยชน์ทับซ้อนไว้ อาศัยการตัดสินใจในทางการเมืองหลายครั้งที่ตนเองครอบครัหรือพวกพ้องตนเองได้รับประโยชน์ ที่เรียกว่าผลประโยชน์ทับซ้อนในระบบกฎหมายไทย ถ้ามีส่วนได้เสียก็ต้องห้ามตัดสินใจในเรื่องต่างๆ ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๕ แต่เราไม่มีการบัญญัติห้ามมีส่วนได้เสียในการตัดสินใจทางการเมือง รัฐบาลอาศัยช่องโหว่ทางกฎหมายนี้มาตัดสินใจในหลายเรื่องก็ได้รับผลประโยชน์ของตนเองขึ้นมา ผมไม่มีหลักฐานที่ชัดเจนแต่ที่ผมเข้าใจ หลายกรณีที่เราเห็นภาพที่ชัดเจน เช่น การตัดสินใจออกพระราชกำหนดพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต จากระบบที่โทรศัพท์

มือถือได้รับสัมปทานจากรัฐและจ่ายค่าสัมปทานให้รัฐเป็นระบบที่เก็บภาษีสรรพสามิต ระบบการไปเจรจา FTA กับต่างประเทศแล้วได้รับผลประโยชน์บางอย่างกลับมา ในเรื่องนี้ผมเห็นว่าผลประโยชน์ทับซ้อนอยู่ กฎหมายไทยไม่ได้ห้าม แต่จริงๆ แล้วผิดในทางจริยธรรมและทางคุณธรรม ซึ่งนักการเมืองทั้งหลายไม่ควรตัดสินใจบนหลักพื้นฐานนี้

ปัญหาที่สาม ปัญหาที่เราพูดกันโดยตรง ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายในช่วงของรัฐบาลนายกทักษิณมีปัญหาในเรื่องการบังคับใช้กฎหมายเยอะ การที่ประชาชนถูกทำลายสิทธิเสรีภาพหลายเรื่อง เช่น คุณสมชายหายไปโดยจับคนร้ายไม่ได้ คดีของกรือเซะ หรือคดีในภาคใต้ทั้งหลายที่มีการใช้อำนาจบาตรใหญ่โดยไม่คำนึงถึงตัวบทกฎหมายยังไม่ได้รับการลงโทษ ปัญหาเรื่องการจัดการกับพวกม็อบอิทธิพลยาเสพติดทั้งหลายซึ่งลุกลามไปถึงการเช่นฆ่าผู้บริสุทธิ์หรือยังไม่ได้ถูกพิสูจน์ว่ามีความผิดอย่างแท้จริงหลายพันคน โดยอ้างว่าเป็นเรื่องฆ่าตัดตอน ล้วนเป็นเรื่องผิดกฎหมายทั้งสิ้น อาจกล่าวได้ว่าในยุคของรัฐบาลทักษิณเป็นรัฐบาลที่นำรัฐตำรวจมาใช้แต่นิติรัฐไม่ได้ใช้แต่ประการใด หรือพูดอีกอย่างหนึ่งว่าเป็นการตกต่ำทางกฎหมายที่นักกฎหมายไม่สามารถใช้กฎหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ทำหน้าที่คุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนอย่างเต็มที่ ความจริงเข้าใจว่ามีปัญหาอีกหลายเรื่องที่เกิดขึ้น ยกตัวอย่างเช่น ปัญหาทางสังคมในยุคทักษิณรัฐบาลก็ใช้เงินฟุ่มเฟือย ทำตัวให้เห็นว่าร่ำรวยเป็นคนดี สังคมก็เปลี่ยนไปสู่ระบบที่ทำอะไรก็ได้วิธีการใดก็ได้ให้ได้เงินมาซึ่งกำลังฝังรากลึกในสังคมไทย ทำให้คนไทย เยาวชนไทย และเด็กไทยรู้สึกว่าจะอะไรที่มันหาเงินได้รวยๆ ไม่ต้องคำนึงถึงความบริสุทธิ์ยุติธรรมและความมีคุณธรรม พอมีเงินแล้วทุกอย่างมันก็ดีตามเอง ทำให้คนไทยฟุ่มเฟือยใช้ของ ใช้มือถือราคาแพงๆ ใช้รถราคาแพงๆ ซึ่งเป็น

ปัญหาใหญ่ในอนาคต เป็นสังคมที่จมไม่ลง เป็นสังคมที่นับถือเงินตราเป็นพระเจ้า เป็นใหญ่ ในขณะที่สังคมไทยในอดีตนับถือคนซื่อสัตย์ นับถือคนดี คนดีกับคนร้ายต้องแยกกันให้ชัดเจน รวย ไม่จำเป็นต้องเป็นคนดี คนดีก็ไม่ต้องรวยก็ได้ ซึ่งปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของในหลวงเรา ก็เป็นปรัชญาที่สำคัญมากที่ท่านพยายามดึงระบบสังคมไทยมาสู่สังคมที่ไม่ฟุ้งเฟ้อแบบที่นายกทักษิณพยายามจะทำขึ้น คือเป็นระบบที่ทุกคนคิดถึงบ้านเมืองส่วนรวมเป็นสำคัญและใช้ชีวิตอย่างพอเพียง แล้วมุ่งทำให้สังคมมีความเจริญก้าวหน้าขึ้น ผมคิดว่าเป็นเรื่องที่ดีแต่คงต้องใช้เวลาพอสมควรที่จะขจัดปัญหาระบบฟุ้งเฟ้อที่สร้างขึ้นในสมัยทักษิณ

ปัญหาสุดท้าย ผมรู้สึกว่าเป็นปัญหาสังคมคือว่า ในสมัยรัฐบาลทักษิณใช้นโยบายประชานิยมซึ่งมีหลายมิติ หลายมิติคือว่าเอาเงินไปแจกชาวบ้านคนเป็นหนี้ ล้างหนี้ให้โดยการสร้างกระแสให้คนรู้สึกเลยว่าเป็นหนี้ก็ไม่เป็นไร อีกหน่อยก็มีคนมาล้างให้ เป็นหนี้ไม่ต้องใช้หนี้ก็ได้ อยู่ดี ๆ เดี่ยวรัฐบาลก็เอาเงินมาให้ รัฐบาลที่เอาเงินมาให้ก็เป็นรัฐบาลที่ดี แนวคิดประชานิยมแบบนี้ทำให้เกิดปัญหาทางสังคมเกิดขึ้นคือ ชาวบ้านไม่รู้สึกต่อสู้อะไร หรือหาเลี้ยงตนเองได้ แต่รอรัฐบาลมาให้ความช่วยเหลือในทางการเงิน พุดง่าย ๆ คือเราไม่ได้สอนให้คนยืนอยู่บนลำแข้งของตนเอง แต่สอนให้คนพึ่งรัฐบาล พึ่งคนอื่น พึ่งคนมีเงิน ซึ่งเป็นปัญหาร้ายแรงของสังคมไทยที่ผมคิดว่าพบในรอบห้าปีที่ผ่านมา แล้วถ้ายังฝืนรากลึกในสังคมไทย มันจะก่อให้เกิดคนไทยอีกประเภทหนึ่ง ซึ่งเป็นคนไทยที่ไม่ทำอะไร รอคนอื่นเอาเงินมาให้ อันนี้ผมคิดว่าเป็นปัญหาใหญ่ของสังคม

ผู้สัมภาษณ์

: ท่านคิดว่ามีวิธีในการแก้ปัญหาดังกล่าวอย่างไรบ้าง

ศ. ดร. สมคิด เลิศไพฑูรย์

: ความจริงปัญหาเราเห็นอยู่แล้วเราก็พยายามแก้ปัญหาอยู่ ผมพูดเรื่องปัญหาทุจริตคอร์รัปชัน พูดถึงปัญหาผลประโยชน์ทับซ้อน พูด

ถึงปัญหาการบังคับใช้กฎหมาย ผมพูดถึงปัญหาสังคม ความจริง
พูดถึงทุกปัญหาย่อมมีทางออก

ปัญหาทุจริตคอร์รัปชันเราคงต้องไปแก้ปัญหาให้มีระบบ
ตรวจสอบทุจริตคอร์รัปชันให้มีความเข้มแข็งและแข็งแกร่ง ระบบ
ตรวจสอบในประเทศไทยมีมาก แต่องค์กรหลักๆ ของประเทศไทย คือ
ป.ป.ช. องค์กรในประเทศไทยคือคนที่บังคับใช้กฎหมายโดยเฉพาะ
ข้าราชการคนที่ทำงานในฐานะของคนที่รักษากฎหมายโดยตรง แต่
คิดว่าเราคงต้องรื้อฟื้นระบบคุณธรรมขึ้นมาจัดการกับเรื่องทุจริต
คอร์รัปชันทั้งหลาย แล้วก็ยังมีมาตรการหลายอย่างซึ่งในการร่าง
รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันได้มีการเสนอแล้ว ตัวอย่างเช่น ทำอย่างไร
ให้มีการสรรหา ป.ป.ช. ที่เป็นองค์กรอิสระอย่างแท้จริง ทำอย่างไร
ให้ประชาชนสามารถเป็นเจ้าของทุกขั้วในคดีที่เกิดการทุจริตขึ้น ทุกวันนี้
ระบบของกฎหมายไทยถือว่า ถ้าไม่ใช่เงินของคุณ คุณไม่ใช่ผู้เสียหาย
ถ้าเป็นเงินของประชาชนโดยรวมก็ต้องไม่มีใครเสียหายเลย ยกเว้น
เขามาเอาเงินคุณไป คุณเป็นผู้เสียหาย ถ้ามาเอาเงินหลวงไปหลวง
เป็นผู้เสียหาย หลวงนี้ก็ไม่รู้ว่าเป็นใคร ในอนาคตมีการพูดกันในร่าง
รัฐธรรมนูญว่า ควรจะปรับแก้ไขว่าคดีทุจริตคอร์รัปชันนี้ประชาชน
น่าจะเป็นผู้เสียหายได้ อย่างนี้เป็นต้น ควรจะเขียนไว้หรือไม่ว่าการ
ทุจริตคอร์รัปชันนั้นไม่มีอายุความ เป็นต้น นอกเหนือจากการ
พยายามทำให้การสรรหา ป.ป.ช. อิสระมากยิ่งขึ้นกว่าเดิม มีองค์กร
คอยตรวจสอบอย่างเข้มข้น ปัญหาทุจริตคอร์รัปชันที่เราจะพูดกัน
เกิดจากการมีนักการเมืองผสมกับข้าราชการ แต่ว่าข้าราชการต้อง
ยอมตนให้นักการเมืองใช้เป็นเครื่องมือ ในสมัยรัฐบาลทักษิณเราก็
พยายามจะแก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยการทำให้ข้าราชการมีฐานะมีตัวตน
ของตนเองอย่างแท้จริง เราก็จะจัดระบบความสัมพันธ์ระหว่าง
ข้าราชการการเมืองกับข้าราชการประจำใหม่ ทำอย่างไรให้ข้าราชการ
การเมืองไม่สามารถครอบงำข้าราชการประจำได้ทุกเรื่อง เป็นต้น

รวมถึงเรื่องอื่นๆ ด้วย เช่น เราพยายามปรับปรุงระบบการตรวจสอบทรัพย์สินของนักการเมืองให้เข้มแข็งมากยิ่งขึ้น ยกตัวอย่างเช่น เดิมที่เราคิดแต่เพียงว่าคนที่แสดงทรัพย์สินและหนี้สินควรจะเป็นเจ้าตัว คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะปรากฏว่าเขาไปฝากกับบุตรที่บรรลุนิติภาวะแล้วเป็นต้น ก็คงต้องพยายามขยายการตรวจสอบทรัพย์สินให้เข้มข้นขึ้น มีข้อเสนอซึ่งจะไปโยงกับข้อดีเรื่องบทบาทของศาล โดยมีการพยายามว่าเดิมที่ปัญหาเรื่องการชุกหุ้นไม่ชุกหุ้นที่เราเรียกว่ามาตรา ๒๕๕ ซึ่งนักการเมืองต้องแสดงทรัพย์สินและหนี้สินให้ตรงกับความเป็นจริง เดิมที่เราใช้ศาลรัฐธรรมนูญก็มีข้อเสนอว่าไม่ควรให้ศาลรัฐธรรมนูญดูแลในเรื่องคดีตรวจสอบว่านักการเมืองแสดงทรัพย์สินและหนี้สินเป็นเท็จหรือไม่ ควรจะเอาอำนาจนี้ไปให้ศาลฎีกาแผนกคดีอาญานักการเมืองซึ่งเป็นศาลยุติธรรมดูแลเรื่องนี้ เพราะศาลฎีกาปัจจุบันดูแลเรื่องนักการเมืองร่ำรวยผิดปกติอยู่แล้ว ก็พยายามปรับปรุงเรื่องพวกนี้รวมๆ อาจจะมีอีกหลายวิธีเพื่อทำให้ระบบการตรวจสอบเรื่องทุจริตคอร์รัปชันนั้นชัดเจนขึ้น

ส่วนในเรื่องของผลประโยชน์ทับซ้อนอย่างที่ผมเรียนก็ต้องไปตรวจกฎหมาย เขียนในรัฐธรรมนูญให้ชัดเจน ผลประโยชน์ที่ทับซ้อนหมายความว่าอย่างไร เรื่องอะไรบ้างที่นักการเมืองจะต้องถูกตรวจสอบบ้าง โดยหลักก็คือว่าจะต้องมีหลักการเรื่องผลประโยชน์ทับซ้อนว่า การตัดสินใจทางการเมืองต้องมีภาพที่ชัดเจนว่า คุณไม่ควรตัดสินใจทางการเมืองที่คุณมีผลประโยชน์เกี่ยวข้องไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อมก็แล้วแต่ อันนี้ก็จะต้องไปเขียนให้ชัดเจนเรื่องการบังคับใช้กฎหมาย ซึ่งเป็นปัญหาใหญ่ของสังคมไทย และมีมานาน

ปัญหาการใช้บังคับกฎหมายนี้ ผมคิดว่าเกิดขึ้นด้วยหลายเหตุผล โดยธรรมชาติคนไทยก็รู้สึกว่าการกฎหมายไม่ค่อยสำคัญมาก การทำผิดกฎหมายก็เป็นเรื่องที่ธรรมดาไม่ได้ร้ายแรงอะไร

ยกตัวอย่างเช่น เราข้ามถนนไม่ได้ข้ามทางม้าลาย ความจริงแล้ว ผิดกฎหมาย แต่ว่าคนไทยก็ไม่ได้รู้สึกอะไรมากมาย เป็นธรรมดา ทุกคนก็ทำแบบนี้ อะไรอย่างนี้เป็นต้น อันนี้บอกว่าเป็นนิสัยของคนไทย ผมเคยพบกรณีที่ธรรมชาติ เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยไปจโมยเหล่าของนักศึกษาที่เก็บอยู่ในล็อกเกอร์ซึ่งล็อกเกอร์เปิดอยู่แล้วก็เอามากิน เราก็จับได้ก็ถามว่า ทำไมถึงทำอย่างนั้น นี่เป็นการจโมย คือลักทรัพย์ในภาษากฎหมาย เขาก็ไม่ได้รู้สึกอะไรมาก เขาก็รู้สึกแต่เพียงว่าเป็นการขอกันกิน กินแล้วเหลือก็เอาไปกิน ไม่ได้รู้สึกว่าเป็นการทำผิดกฎหมายอาญา ประเด็นนี้มันฝังลึกอยู่ในสังคมไทย แต่ที่ผมพูดไม่ใช่ปัญหาพวกนี้ ปัญหาเรื่องการบังคับใช้กฎหมายนี้ผมเชื่อว่ากระบวนการยุติธรรมในทางกฎหมายเริ่มต้นที่ตำรวจที่เราพูดเรื่องใหญ่ๆ เรื่อง การทำลายระบบนิติรัฐ ผมคิดว่าเราก็คงต้องพยายามทำหลายเรื่องโดยเฉพาะเรื่องการปฏิรูปสำนักงานตำรวจแห่งชาติซึ่งเรากำลังทำกันอยู่ ตำรวจไทยเป็นตำรวจที่มีอำนาจมาก ทุกวันนี้ถามว่าตำรวจมีอำนาจอะไรบ้าง ตำรวจอาจจะตอบไม่ได้ด้วยซ้ำไปว่าตัวเองมีอำนาจอะไรบ้าง เราพยายามลดอำนาจบางเรื่องของตำรวจลง พยายามทำให้โครงสร้างของตำรวจกระจายอำนาจไปมากขึ้นกว่าเดิม ที่สำคัญความจริงรัฐธรรมนูญปี ๕๐ ได้พยายามทำหลายเรื่องให้เข้าสู่ระบบแล้ว ตัวอย่างเช่น เดิมที่ตำรวจออกหมายจับได้แล้วก็ไปจับได้ด้วย คือคนออกหมายจับกับคนจับคนเดียวกัน รัฐธรรมนูญปี ๕๐ มาตรา ๒๓๗ และ ๒๓๘ พูดเรื่องหมายจับหมายค้นที่ต้องออกโดยศาล เราก็พยายามทำให้กระบวนการยุติธรรมในทางอาญาโดยเฉพาะการบังคับใช้กฎหมายนี้มีความสำคัญมากยิ่งขึ้นกว่าเดิม เข้าใจว่าในรัฐธรรมนูญปี ๕๐ ที่ผู้ร่างรัฐธรรมนูญกำลังทำก็คงพยายามที่จะดำเนินการทำให้ระบบการตรวจสอบเรื่องการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลหรือสิทธิในทางอาญาชัดเจนขึ้น โดยให้ศาลยุติธรรมมีบทบาทเพิ่ม

มากขึ้นในเรื่องดังกล่าว ถ้ามีการจับคนผิดต้องมาร้องศาลได้และศาลสามารถสั่งปล่อยได้ อย่างนี้เป็นต้น ก็มีความพยายามในการดำเนินการเรื่องพวกนี้อยู่ ที่สำคัญผมคิดว่ารัฐบาลเอง ตำรวจเอง ศาลเอง คนที่อยู่ในวงการยุติธรรมก็แล้วแต่ต้องร่วมมือกันให้ระบบนิติรัฐของประเทศไทยมันเกิดขึ้นอย่างจริงจัง การเคารพกฎหมายเกิดขึ้นอย่างจริงจัง คนที่ทำผิดกฎหมายต้องถูกลงโทษ ผมคิดว่าระบบที่พวกเดียวกันเราริบบทำ อีกฝ่ายหนึ่งเราไม่ริบบทำ เรื่องเหล่านี้ต้องหมดไปจากระบบสังคมไทย ฉะนั้นการบังคับใช้กฎหมายเป็นเรื่องที่สำคัญมาก เป็นปัญหาใหญ่ของสังคมไทยที่ต้องจัดการ

เรื่องสุดท้ายปัญหาสังคมเราคงต้องช่วยกันรณรงค์ว่าทำอย่างไรความคิดแบบฟุ้งเฟ้อ ความคิดที่ไม่ทำงานแล้วได้เงิน ความคิดที่ว่าเป็นหนี้ก็คืนะเดี๋ยวกี้มีคนมาจัดการให้ ผมว่าต้องค่อยๆ ทำความเข้าใจกับชาวบ้านและคนทั่วไปว่า ระบบนั้นเป็นระบบที่ดีระยะสั้นไม่ใช่ระบบที่ดีระยะยาว ที่แย่ที่สุดถ้าระบบเป็นแบบนี้ประเทศไทยก็ล้มเหลวหรือในอนาคตอาจจะล้มละลาย เกิดปัญหาของประเทศอย่างใหญ่โตแน่ๆ สังคมไทยไม่ใช่สังคมที่ต้องยากจนอย่างที่หลายคนตีความว่าพอเพียงคือยากจน สังคมไทยเป็นสังคมที่มีกินมีพอใช้มีอะไรต่างๆ ได้พอสมควร แต่ว่าไม่ใช่สังคมที่อยู่ดีแล้วได้เงินมาเป็นสำคัญโดยที่ไม่ทำอะไรเลยแล้วมีเงินจับจ่ายใช้สอยสังคมอย่างนี้ไม่มีในโลก สังคมที่มีในโลกคือสังคมที่คนขยันขันแข็งคนที่ทำงานอย่างจริงจังได้เงินมาแล้วมีเงินพอจะเลี้ยงชีพ ระบบแบบนี้เราต้องฝึกใหม่ให้คนไทยมีวินัย ซึ่งเราพูดมานานมากกว่าสังคมไทยต้องมีวินัย เราทำอย่างไรให้คนไทยมีความเข้มแข็ง เรามักเปรียบเทียบกับประเทศเพื่อนบ้านอย่างประเทศเวียดนามว่า เวียดนามไปไกลมาก และไปไกลกว่าประเทศไทยอีก เพราะว่าเวียดนามมีคนขยันขันแข็ง การศึกษาเวียดนามโดยเฉลี่ยสูงกว่าประเทศไทย แล้วคนเวียดนามมีความมุ่งมั่น เดิมทีเราเทียบกับคนจีนว่าคนไทยที่มี

เชื่อสายจีนก็ดีกว่าคนไทย ถ้าในต่างประเทศไกลๆ หน่อย เราเทียบกับเยอรมัน ญี่ปุ่น เป็นคนสองเชื้อชาติ ที่ยิ่งใหญ่แล้วก็มีวินัยในตัว เคารพกฎหมายมีความพยายามทำงานเพื่อพัฒนาประเทศชาติมาก ผมเองยังเสียดายว่าในช่วงที่เกิดวิกฤติทางเศรษฐกิจปี ๔๐ จนถึงปัจจุบันรัฐบาลเองก็ไม่รณรงค์ให้คนไทยปรับทัศนคติตนให้เป็นคนที่มีวินัยขยันขันแข็ง ประหยัดอดออมเท่าไรนัก เรายังทำตัวในช่วงวิกฤติเหมือนอยู่ในช่วงที่ยังไม่วิกฤติ น้ำมันจะแพงหรือไม่แพงก็ใช้น้ำมันเท่าเดิม ผมคิดว่าเราต้องปรับปรุงเปลี่ยนแปลง

ผู้สัมภาษณ์

: ท่านคิดว่าศาลยุติธรรมควรมีบทบาทในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวหรือไม่ อย่างไร

ศ. ดร. สมคิด เลิศไพฑูรย์

: เรามีอำนาจอธิปไตยซึ่งแบ่งแยกใช้โดยสามองค์กร นิติบัญญัติ บริหาร ตุลาการ เวลาเราพูดถึงฝ่ายตุลาการเราไม่ได้หมายความว่าถึงศาลยุติธรรมอย่างเดียว เราหมายถึง ศาลปกครอง ศาลรัฐธรรมนูญด้วย ในอดีตที่ผ่านมาในช่วง ๔-๕ ปี เกิดเผด็จการอำนาจขึ้นโดยรัฐบาล รัฐบาลคุมสภาได้เพราะว่ารัฐบาลกับเสียงข้างมากในสภาเป็นพวกเดียวกัน รัฐบาลคุมองค์กรอิสระทั้งหลายได้ รัฐบาลคุมศาล โดยเฉพาะศาลรัฐธรรมนูญได้ แต่ยังไม่สามารถคุมศาลปกครองกับศาลยุติธรรมได้ ระบบที่ผมคิดว่าควรจะเป็นก็คือว่า สังคมทางการเมืองแบบใหม่ของสังคมไทยต้องเป็นระบบพหุอำนาจแบบที่อาจารย์หมอบริเวณพูด หมายความว่าอำนาจไม่ควรกองอยู่หรือรวมอยู่ที่รัฐบาลหรือนายกแต่เพียงผู้เดียว ระบบของอำนาจในประเทศควรกระจายไปในที่ต่างๆ ให้ฝ่ายสภามีอำนาจมากขึ้น ซึ่งฝ่ายร่างรัฐธรรมนูญ เขาก็เตรียมทำ ตัวอย่างเช่น ให้ ส.ส. สังกัดพรรคน้อยลง ไม่ใช่ ๕๐ วันเพียง ๓๐ วันเท่านั้น ให้ ส.ส. ทำหน้าที่ในสภาได้มากยิ่งขึ้น ให้ ส.ส. สามารถลงมติหรืออภิปรายในสภาโดยไม่ต้องฟังมติพรรค เป็นความพยายามสร้างอำนาจชนิดใหม่ของ ส.ส. ให้

คานอำนาจของรัฐบาลหรือแม้แต่การอภิปรายไม่ไว้วางใจ ซึ่งแต่เดิม
 แทบจะอภิปรายไม่ได้เลยเพราะรัฐบาลไปคุมเสียงในสภาจนเกือบ
 เด็ดขาด ฝ่ายค้านไม่สามารถหาเสียง ๒ ใน ๕ หรือ ๑ ใน ๕
 ในสภาได้ เสียง ๒ ใน ๕ เพื่ออภิปรายนายก เสียง ๑ ใน ๕
 อภิปรายคณะรัฐมนตรี เราก็พยายามแก้ปัญหานี้ ในการร่าง
 รัฐธรรมนูญทำให้เสียงของการอภิปรายไม่ไว้วางใจลดน้อยลง เรา
 ห้ามยุบรวมพรรคในระหว่าง ๔ ปี เพื่อไม่ให้เกิดรัฐบาลที่คุมสภา
 มากๆ มาตรการหลายอย่างเพื่อให้สภาเข้มแข็งขึ้น เราพยายาม
 ปรับปรุงระบบการสรรหาองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญทุกองค์กร
 รวมทั้งศาลรัฐธรรมนูญด้วย เพื่อให้องค์กรเหล่านั้นมีพลังเพื่อให้
 อำนาจรัฐบาลถูกคานโดยองค์กรอิสระด้วย เราพยายามสร้างความ
 เข้มแข็งให้แก่ประชาชนที่เราพูดไปตั้งแต่ต้น ประชาชนสามารถฟ้อง
 ศาลรัฐธรรมนูญได้โดยตรง ประชาชนสามารถเป็นผู้เสียหายในคดี
 ทุจริตของนักการเมืองของรัฐบาล ประชาชนสามารถเข้าชื่อ
 ถอดถอนนักการเมือง คะแนนเสียงจะน้อยลงจากเดิม ๕๐,๐๐๐
 จะลดลงให้ถึง ๒-๓ หมื่น อะไรอย่างนี้เป็นต้น และทำให้กระบวนการ
 เข้าชื่อประชาชนง่ายยิ่งขึ้นกว่าเดิม ฉะนั้นอำนาจก็กระจายไม่อยู่กับ
 รัฐบาลอย่างเดียว แต่ถูกคานโดยสภา ศาลและองค์กรอิสระตาม
 รัฐธรรมนูญ และถูกคานโดยประชาชนก็จะเกิดระบบที่เรียกว่า
 พหุอำนาจขึ้นในการเมืองการปกครองของประเทศไทย ในส่วนของ
 ศาลยุติธรรมเองผมคิดว่า ศาลก็มีบทบาทค่อนข้างมากในการคาน
 อำนาจของรัฐบาลทักษิณ คือ ศาลยุติธรรมเป็นองค์กรที่ดีทำหน้าที่
 ได้ทุกอย่างแล้ว ศาลไปอยู่ใน ป.ป.ช. ศาลไปอยู่ใน คตส. ศาลไปอยู่ใน
 กกต. ที่ผมห่วงก็คือว่า รัฐธรรมนูญฉบับนี้จะให้อำนาจศาลมากเกินไป
 เดิมให้อำนาจรัฐบาล ตอนนี้มาสร้างให้อำนาจศาล มีคน
 พยายามโฆษณาเรื่องตุลาการภิวัตน์ ผมคิดว่าก็ไม่ใช่ จริงๆ ต้อง
 ย้ำลึ้มว่า ศาลยุติธรรมไม่ได้ทำหน้าที่ของตัวเองเท่าใดนัก จนเมื่อ

“ศาลยุติธรรมควรมีบทบาทเพิ่มขึ้น และศาลยุติธรรมก็มีความสำคัญมากขึ้น และควรทำอย่างนี้ต่อไป แต่ถ้าศาลยุติธรรมมายุ่งเกี่ยวกับทางการเมืองมาก การเมืองก็จะไปแทรกศาลยุติธรรม”

ในหลวงท่านมาปรารภศาลจึงทำ เพราะฉะนั้นคำถามที่ผมถามคือ ทำไมศาลไม่ทำก่อนที่ในหลวงจะมีพระราชดำรัส ศาลทำไมไม่ทำก่อนหน้านั้น ทำไมรอในหลวงดำรัสในเรื่องนี้ศาลจึงดำเนินการ ส่วนใหญ่ศาลก็มีปัญหาของตัวเองอยู่เหมือนกัน ย้อนไปในอดีตเมื่อ ๑๐ กว่าปีก่อนเกิดวิกฤติตุลาการขึ้น เกิดปัญหาแบ่งฝ่ายในศาล เกิดปัญหาเรื่องการตัดสินคดี ที่มีปัญหามากและถูกวิจารณ์อย่างสูง ผู้พิพากษาหลายคนถูกกดดันแก่ถึง ถูกไล่ออกจากตำแหน่ง ฉะนั้นผมไม่คิดว่า เราควรฝากความหวังทั้งหมดไว้กับศาลยุติธรรมหรือศาลอื่น แต่ไม่ได้หมายความว่าทำให้ศาลยุติธรรมมีบทบาทเพิ่มขึ้นไม่ดี ผมยังเห็นว่าศาลยุติธรรมยังควรมีบทบาทเพิ่มขึ้นในบางเรื่อง ตัวอย่างเช่น การที่เรามีศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เราอาจจะมีศาลฎีกาแผนกคดีเลือกตั้ง ซึ่งผมและหลายคนไม่เห็นด้วย ศาลเลือกตั้งควรผสมกันระหว่างศาลปกครองและศาลยุติธรรม เรายังเห็นว่าทำให้ศาลยุติธรรมอย่างน้อย ๒-๓ คน หรือ ๓-๔ คน ไปอยู่ในศาลรัฐธรรมนูญเป็นสิ่งที่ดี ผมคิดว่าหลายเรื่องเราก็ดำเนินการมาดีแล้ว แต่ผมไม่เห็นด้วยกับการที่หลายคนพูดว่า ให้ศาลยุติธรรมทำทั้งหมด เช่น การคัดเลือกองค์กรอิสระ ศาลรัฐธรรมนูญให้ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาทำ ถ้าทำเช่นนี้ในอนาคตไม่มีใครรับประกันได้ว่าศาลจะไม่เกิดปัญหา ฉะนั้นระบบที่เชื่อใครคนใดคนหนึ่ง เชื่อองค์กรใดองค์กรหนึ่ง ผมคิดว่าน่าจะ

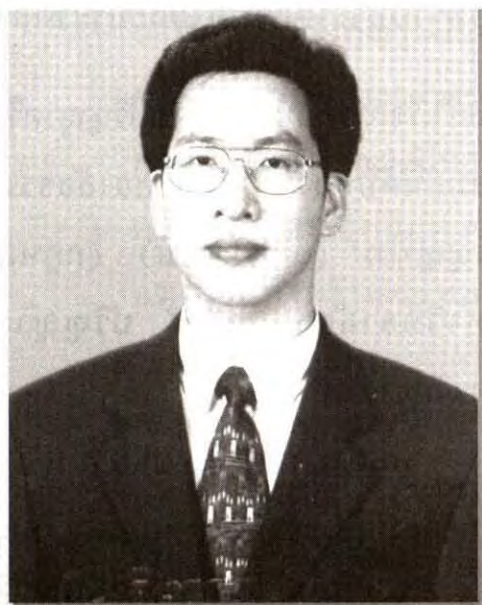

หมดไป ศาลยุติธรรมควรมีบทบาทเพิ่มขึ้น และศาลยุติธรรมก็มีบทบาทดีมาตลอด และควรทำอย่างนี้ต่อไป แต่ถ้าศาลยุติธรรมมายุ่งเกี่ยวกับทางการเมืองมากๆ การเมืองก็จะไปแทรกศาลยุติธรรม แต่ผมคิดว่า ศาลยุติธรรมที่จะมีบทบาทได้คงต้องปรับตัวพอสมควร ตัวอย่างเช่น ข้อวิพากษ์วิจารณ์ที่หลายคนวิพากษ์วิจารณ์ศาลยุติธรรม ศาลยุติธรรมคงต้องปรับปรุงให้ดีขึ้นกว่าเดิม ตัวอย่างเช่น ศาลฎีกาที่ใหญ่มาก ผมเข้าใจว่ามี ๘๐-๙๐ คน เป็นศาลฎีกาที่ใหญ่ที่สุดในโลก เราควรจะลดจำนวนลงใหม่ อันนี้เป็นเรื่องที่น่าคิด ศาลฎีกาไทยเป็นศาลที่พิจารณาข้อเท็จจริงด้วย ไม่มีศาลฎีกาไหนในโลกเขาทำหน้าที่พิจารณาข้อเท็จจริง ศาลฎีกาในโลกก็พิจารณาเฉพาะข้อกฎหมายเท่านั้น เราควรจะปรับเรื่องพวกนี้หรือไม่ ให้ดียิ่งขึ้นกว่าเดิม เรื่องการพิจารณาคดีต่อเนื่องซึ่งเป็นเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ ปี ๔๐ เข้าใจว่าถูกต้องความไปในทิศทางที่ทำให้คดียาวกว่าเดิมแทนที่จะสั้นกว่าเดิม ปัญหาตรงนี้จะแก้ไขได้หรือไม่ ปัญหาเรื่องการตรวจสอบอำนาจของศาลยุติธรรม เราไม่เคยพูดกันเลย เราไปตรวจสอบ ป.ป.ช. กกต. ถามว่าศาลยุติธรรมควรถูกตรวจสอบหรือไม่ ผมว่าควรถูกตรวจสอบด้วย มีบทบัญญัติของศาลปกครอง ถ้าผมจำไม่ผิด มาตรา ๕ วรรคสอง บอกว่า ถ้าเป็นเรื่องของศาลยุติธรรมที่ ก.ต. เห็นชอบแล้ว แม้จะเป็นคำสั่งทางปกครองก็ห้ามขึ้นศาลปกครอง อันนี้ผมเห็นควรแก้ไข ผู้พิพากษาศาลปกครองที่ทำผิดทางอาญาต้องมาขึ้นศาลอาญา แต่ทำไมผู้พิพากษาศาลยุติธรรมซึ่งมีคำสั่งทางปกครองที่ผิดพลาดทำไมไม่ขึ้นศาลปกครอง ผมคิดว่าถ้าศาลยุติธรรมมีอำนาจมากขึ้นต้องถูกตรวจสอบมากขึ้นด้วยวิธีใด วิธีหนึ่งก็แล้วแต่ ศาลยุติธรรมต้องถูกตรวจสอบ ไม่มีองค์กรไหนในโลกที่ไม่ควรถูกตรวจสอบ ศาลยุติธรรมก็ควรถูกตรวจสอบมากขึ้นกว่าเดิม แล้วก็ไม่ต้องไปมีอำนาจทางการเมืองมากเพราะเมื่อไหร่แล้วถ้ามีอำนาจทางการเมืองมากศาลยุติธรรมก็

จะถูกฝ่ายการเมืองแทรกแซง ซึ่งเรายังไม่อยากจะเห็นว่า ๑๐ ปีนี้เราจัดการกับทักษิณ ๑๐ ปีหน้าจะไปจัดการกับศาลยุติธรรมใหม่ เหมือนกับ ๑๐ ปีที่แล้วมีปัญหาเกี่ยวกับศาลยุติธรรมเรื่องใหญ่มาก เรื่องวิกฤตตุลาการ อย่าไปคิดว่าเรื่องอย่างนี้จะไม่เกิดอีกในอนาคต ผมคิดว่าศาลยุติธรรมมีอำนาจมาก ๆ นักการเมืองก็ต้องมาแทรกแซง ต้องการคุมศาลยุติธรรมให้ได้ อย่างปัจจุบันถามว่าทำไมนักการเมืองเข้ามาคุมศาลรัฐธรรมนูญ เพราะเขารู้ว่าศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจเหนือเขา การที่ศาลยุติธรรมมีอำนาจมากขึ้น ก็ควรมีบทบาทเพิ่มขึ้น ผมเห็นด้วย แต่พึงระมัดระวังว่า องค์กรเดียวที่มีอำนาจมากจะถูกแทรกแซงได้ง่าย พึงระมัดระวังว่าศาลยุติธรรมต้องถูกตรวจสอบเหมือนองค์กรอื่น

สัมภาษณ์ **ดร. กำชัย จงจักรพันธ์**

คณบดีคณะนิติศาสตร์

โดย **นายนิติธร วงศ์ยีน**

ผู้พิพากษาศาลชั้นต้นประจำสำนักประธานศาลฎีกา

“เก่งแต่คิดไม่ดี ทำไม่ดี นอกจากสังคมไม่ได้อะไร ประเทศชาติอาจเสียหายได้ เก่งต้องถูกกำกับด้วยดี แนนอนดีมาก่อน ถ้าคิดดี พุดดี ทำดี ชีวิตก็มีความสุขอย่างแนนอน และบนฐานทั้งสอง เก่งก็จะตามมาไม่ยากนัก และแม้ไม่เก่ง บุคคลนั้นก็จะเป็นที่พึงปรารถนาของทุกสังคม”

ผู้สัมภาษณ์

: ขอทราบประวัติส่วนตัวและประวัติการทำงานของอาจารย์

ดร. กำชัย จงจักรพันธ์

: ผมสำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี นิติศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยมอันดับสอง) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เนติบัณฑิตไทย ปริญญาโท (เกียรตินิยม) (กฎหมายการค้าระหว่างประเทศ) มหาวิทยาลัยลอนดอน ปริญญาเอก King's College มหาวิทยาลัยลอนดอน

ผมทำงานภาคเอกชนมาประมาณ ๑ ปี ก่อนมารับราชการเป็นอาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ในปี พ.ศ. ๒๕๒๖ นอกจากทำหน้าที่ในฐานะอาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์แล้ว ยังมีโอกาสทำงานบริหารของมหาวิทยาลัยที่สำคัญ อาทิ ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายกฎหมาย รองอธิการบดีฝ่ายบริหารบุคคล รองอธิการบดีฝ่ายการนักศึกษา และปัจจุบันทำหน้าที่ คณบดีคณะนิติศาสตร์ และกรรมการสภามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ในส่วนงานราชการภายนอกเป็น

- ที่ปรึกษาคณะกรรมการการเลือกตั้ง
- ที่ปรึกษาคณะมนตรีความมั่นคงแห่งชาติด้านการเสริมสร้างจริยธรรม ธรรมเนียม และการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ
- กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการ ก.ล.ต.
- กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิด้านกฎหมายใน อ.ก.พ. สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา
- กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการนโยบายและกำกับการบริหารหนี้สาธารณะ กระทรวงการคลัง
- กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการข้าราชการศาลยุติธรรม สำนักงานศาลยุติธรรม

- กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการบริหารกองทุนยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม
- กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการวินิจฉัยอุทธรณ์
- คณะกรรมการกำกับการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าอนุกรรมการด้านกฎหมายและระเบียบ ป.ป.ช. รองประธานคณะกรรมการมูลนิธิ Pearl S. Buck (ประเทศไทย) และ
- ประธานฝ่ายวิชาการ สมาคมธรรมศาสตร์ในพระบรมราชูปถัมภ์ เป็นต้น

ผู้สัมภาษณ์

: อาจารย์คิดว่าประเทศไทยประสบปัญหาที่ถือเป็นวิกฤติของชาติอย่างไรบ้าง

ดร. กำชัย จงจักรพันธ์

: ด้านกฎหมาย ผมคาดการณ์ว่าวงการกฎหมายจะพบและเผชิญกับวิกฤติคุณภาพและคุณธรรมของนักกฎหมายอย่างมาก และหนักหน่วงขึ้น จะมีนักกฎหมายที่จบการศึกษาจำนวนมาก แต่ความรู้ยังไม่ได้มาตรฐาน ทักษะคดีอาจเบี่ยงหรือเปลี่ยนจากประสงค์เป็นนักกฎหมาย เพราะรักความถูกต้องเป็นธรรม มาเป็นเพราะผลประโยชน์ด้านทรัพย์สินเงินทองนำหน้ามากขึ้น

ด้านเศรษฐกิจ คงจะเป็นการต่อสู้และอยู่ร่วมกันระหว่าง Globalization กับ Localization เราต้องเรียนรู้เข้าใจและพร้อมรับมือ กับระบบเศรษฐกิจทุนนิยม แต่ไม่ควรเดินตามเศรษฐกิจทุนนิยมเต็มตัวและยังไม่ควรปฏิเสธ แต่ต้องเท่าทันและสอดประสาน เราไม่ควรสุดโต่งเห่อ GHP แล้วปฏิเสธ GDP เราไม่ควรสกัดกั้นทุนนอก ในทางตรงกันข้ามควร welcome เสียด้วยซ้ำ แต่ในขณะเดียวกันต้องสร้างความเข้มแข็งของทุนใน ให้ยืนหยัดด้วยตนเองได้ ผมเชื่อว่าวิธีคิดนี้สอดคล้องกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง ส่วนจริงๆ ประเทศไทยจะไปทางไหนก็ขึ้นอยู่กับวิสัยทัศน์ของผู้นำ

ด้านสังคม ทิศทางใหญ่ๆ เราคงต้องกลับมาให้น้ำหนักกับสิ่งที่เป็นนามธรรมมากขึ้นมีข้อถกเถียงกันว่า “เก่ง” “ดี” และ “มีความสุข” อะไรควรมาก่อนหลัง เก่งแต่ไม่มีสำนึกต่อส่วนรวม สังคมก็ไม่ได้ทำอะไรขึ้นมานอกจากตัวเอง เก่งแต่คิดไม่ดี ทำไม่ดี นอกจากสังคมไม่ได้ทำอะไร ประเทศชาติอาจเสียหายได้ เก่งต้องถูกกำกับด้วยดี แน่แน่นอนดีมาก่อน ถ้าคิดดี พูดดี ทำดี ชีวิตก็จะมีความสุขอย่างแน่นอน และบนฐานทั้งสอง เก่งก็จะตามมาไม่ยากนัก และแม้ไม่เก่ง บุคคลนั้นก็จะเป็นที่พึงปรารถนาของทุกสังคม คนเช่นนี้แม้จะไม่สามารถเพิ่ม GDP ให้กับประเทศเท่าไร แต่ไม่ทำร้ายประเทศแน่ ในทางตรงกันข้ามจะสร้างความเข้มแข็งของ GHP ครับ

เด็กๆ และเยาวชน ถ้ารู้ว่าอะไรผิด อะไรถูก อะไรควร อะไรไม่ควร แต่ยังทำตามสิ่งที่ถูกสิ่งที่ไม่ได้หมด ไม่เป็นไรครับ พ่อแม่ ผู้ใหญ่ก็ช่วยๆ กันให้กำลังใจ อบรม สั่งสอนต่อไป เข้าทำนอง “ดีชั่วรู้หมด แต่อดใจไม่ไหว” ผมว่าไม่ร้ายแรงมาก แต่ถ้าเด็กและเยาวชน (รวมถึงผู้ใหญ่) ของเรา แยกดีชั่ว ควรไม่ควร ไม่ออกเอาเสียเลย คงจะเป็นวิกฤติที่ร้ายแรงมากทีเดียว

ด้านการเมือง เราต้องการนักการเมืองซึ่งจะก้าวเข้ามาทำหน้าที่ผู้นำในการบริหารประเทศ ที่เป็นคนทั้ง “ดี มีสุข เก่ง” สำหรับผู้นำเราคงต้องการทั้งสามส่วน แต่จะอย่างไรให้เป็นไปตามพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ของเรที่ว่า “...สิ่งสำคัญในการปกครองก็คือในบ้านเมืองนั้นมีทั้งคนดีและคนไม่ดี ไม่มีใครจะทำให้ทุกคนเป็นคนดีได้ทั้งหมด การทำให้บ้านเมืองมีความปรกติสุขเรียบร้อย จึงไม่ใช่การทำให้ทุกคนเป็นคนดี หากแต่อยู่ที่การส่งเสริมคนดี ให้คนดีได้ปกครองบ้านเมืองและควบคุมคนไม่ดีไม่ให้มีอำนาจ ไม่ให้ก่อความเดือดร้อน วุ่นวายได้...”

“การใช้ “การศึกษา” เป็นจักรกลในการแก้ไขปัญหา
ของชาติในระยะยาวปัญหาทุกปัญหาระยะยาวต้องแก้ที่
การศึกษากิ่งสั้น ดังนั้น การศึกษาจึงต้องไม่ใช่ธุรกิจ ที่
ปล่อยให้เป็นไปตามกลไกตลาด”

ผู้สัมภาษณ์

: อาจารย์คิดว่ามีวิธีในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างไรบ้าง

ดร. กำชัย จงจักรพันธ์

: ถ้ารู้วิธีจะแก้ไขปัญหาหมด ผมก็คงเป็นผู้บริหารประเทศไปแล้วมังครับ
(หัวเราะ)

ผมเชื่อในหลักศาสนาพุทธ ก็คิดตามหลักอริยสัจสี่ ครอบ
ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค ระดมสมอง เชิญผู้รู้ ผู้สนใจ ผู้ปรารถนาดี
ต่อบ้านเมืองที่เห็นความสำคัญร่วมกันมาถกเถียง อภิปราย ทุกข์
ของเราอยู่ตรงไหน จะหาทางดับทุกข์อย่างไร ถ้าทุกฝ่ายเห็นตรงกัน
ว่าสาเหตุของปัญหาอยู่ที่ไหนแล้ว เห็นตรงกันในวิธีแก้ปัญหาก็แล้ว
ก็แปลง vision ให้กลายเป็น action ก็เดินตามนั้นครับ

แต่ผมเชื่อมั่นอย่างแรงกล้าในการใช้ “การศึกษา” เป็นจักรกล
ในการแก้ไขปัญหาของชาติในระยะยาว ปัญหาทุกปัญหาระยะยาว
ต้องแก้ที่การศึกษาทั้งสั้น ดังนั้น การศึกษาจึงต้องไม่ใช่ธุรกิจ
ที่ปล่อยให้เป็นไปตามกลไกตลาด ท่านอาจารย์ป่วย อังภากรณ์ พูด
ไว้นานแล้วในวารสารสังคมศาสตร์ปริทรรศน์ว่า “ถ้าเราไม่สามารถ
เจียดเงินมาเพื่อการศึกษา ก็ไม่น่าจะสามารถเจียดเงินไปสำหรับ
เรื่องอื่น เพราะปัญหาอื่นๆ ไม่ว่าจะ เป็นภัยคอมมิวนิสต์ อันตราย
อาชญากรรมวัยรุ่น การปกครองระบอบประชาธิปไตยหรือแม้แต่
เศรษฐกิจและผลผลิตตกต่ำ ปัญหาเหล่านี้จะป้องกันแก้ไขไม่ได้
ถ้าเราไม่ยอมลงทุนในสิ่งที่ประเสริฐที่สุดคือคน”

ผู้สัมภาษณ์

: อาจารย์คิดว่าศาลยุติธรรมควรมีบทบาทในการแก้ไขปัญหา
ดังกล่าวหรือไม่ อย่างไร

ดร. กำชัย จงจักรพันธ์

: ผมเชื่อมั่นในหลัก “การรักษาหน้าที่” ให้ดีที่สุด ประการแรกและ
สำคัญที่สุด คือ ศาลต้องรักษาหน้าที่ของตนเองในฐานะศาลยุติธรรม
ให้ครบถ้วนสมบูรณ์ที่สุด เมื่อศาลรักษาหน้าที่ของตนเองได้ดี เป็น
เสาหลักของความยุติธรรมให้แก่สังคมได้ ประชาชนและสังคมก็จะ
เชื่อมั่นและศรัทธา จึงเป็นเหตุต่อมาที่ทำให้สังคมไว้วางใจว่าศาลจะ
สามารถเข้ามาช่วยแก้ไขปัญหาอื่นๆ ของประเทศได้ ซึ่งก็ต้องถือว่าเป็น
เป็นเกียรติภูมิที่ศาลพึงภูมิใจ

ถามว่าศาลควรมีบทบาทหน้าที่ในการแก้ไขปัญหาของชาติ
หรือไม่ ในฐานะที่ศาลก็เป็นองค์กรหนึ่งในสังคม อะไรที่สามารถ
ทำได้เพื่อประเทศชาติก็ควรและต้องทำ แต่พึงตระหนักว่า ก็ต้อง
ทำโดยมิให้ขัดต่อหน้าที่หลักในฐานะศาลสถิตย์ยุติธรรม

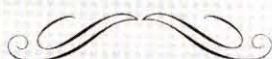

สัมภาษณ์ นายก่อเขต จันทเลิศลักษณ์

อุปนายกสมาคมนักข่าววิทยุโทรทัศน์ไทย

โดย นายสมบัติ พงศ์พิงศภัค

ผู้พิพากษาศาลชั้นต้นประจำสำนักประธานศาลฎีกา

“ผมยืนยันว่าบทบาทของศาล ไม่ใช่แค่บังคับบัลลังก์ตัดสิน
ประชาชนเขาคาดหวังแล้วก็เชื่อว่าศาลยังเป็นหลักประกันได้อยู่”

ผู้สัมภาษณ์

: ขอให้ท่านเล่าประวัติส่วนตัวและประสบการณ์การทำงาน

นายก่อเขต จันทเลิศลักษณ์

: เกิด วันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๐๘
การศึกษา จบมัธยมศึกษาโรงเรียนสวนกุหลาบ
จบปริญญาตรี คณะนิเทศศาสตร์ วิชาเอกวารสาร
ศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
การทำงาน หนังสือพิมพ์เดอะเนชั่น
สถานีโทรทัศน์ไอทีวี
หนังสือพิมพ์คมชัดลึก

ตำแหน่งหน้าที่ และความรับผิดชอบ

- เริ่มงานที่หนังสือพิมพ์เดอะเนชั่น ในปี ๒๕๓๑ ใน
ตำแหน่งช่างภาพและผู้สื่อข่าว

- ประมาณปี ๒๕๓๘ ทำงานที่สถานีโทรทัศน์ไอทีวี เป็น
หนึ่งในผู้ร่วมก่อตั้งฝ่ายข่าว สถานีโทรทัศน์ไอทีวี ในตำแหน่งผู้ช่วย
บรรณาธิการบริหาร เป็นผู้ควบคุมรายการ ผู้ดำเนินรายการ
ถอดรหัส

- ในปี พ.ศ. ๒๕๔๔ ได้ทำงานที่หนังสือพิมพ์
คมชัดลึก ในตำแหน่งบรรณาธิการบริหาร

- คณะกรรมการควบคุมจริยธรรม สมาคมนักข่าว
นักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย

- อุปนายกสมาคมนักข่าววิทยุโทรทัศน์ไทย

- เมื่อวันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๔๘ ได้รับแต่งตั้งเป็น
บรรณาธิการหนังสือพิมพ์คมชัดลึก

ผมเป็นนักศึกษาคณะนิเทศศาสตร์ สาขาวารสารศาสตร์
ตั้งใจว่าเรียนจบมาเพื่อจะทำข่าว สาเหตุที่เลือกเรียนก็เพราะว่าผม
เห็นว่าบ้านเมืองในสังคมในขณะนั้นมีปัญหามากมาย คิดว่าการทำ
หน้าที่ของสื่อในการที่จะบอกกล่าวให้สังคมรู้ว่าเกิดอะไรขึ้นจริงๆ

“ผมมองว่าปัญหาที่วิกฤติที่สุดคือ ความแตกแยก
ของคนในชาติ”

ก็จะช่วยได้ จึงเลยมุ่งมั่นตอนมาฝึกงานในหนังสือพิมพ์เดอะเนชั่น ตอนนั้นทำงานในตำแหน่งช่างภาพ ต่อมาทำข่าวทั่วไปและข่าว อาชญากรรม ช่วงหลังทำข่าวเรื่องความมั่นคง ตอนนั้นยังมีการสู้รบกันตามแนวชายแดนก็ส่งผมไป แล้วก็กลับมาเป็นผู้สื่อข่าว หนังสือพิมพ์เดอะเนชั่น นั่งทำงานช่วงปี ๒๕๓๑-๒๕๓๘ เดอะเนชั่นให้ไปทำที่ไอทีวี ไปตั้งทีมทำข่าวโทรทัศน์ที่นั่น ช่วงปี ๒๕๓๘-๒๕๔๐ มีปัญหากับกลุ่มผู้ถือหุ้นก็กลับมาที่เดอะเนชั่น พอดีเดอะเนชั่นออกหนังสือพิมพ์คมชัดลึก ซึ่งต่อมากผมก็เป็น บรรณาธิการดูแลด้านบริหารเป็นหลักจะห่างจากข่าวไปบ้าง ตอนนั้น ผมเห็นว่าบ้านเมืองวิกฤติ คำว่าวิกฤติของผมไม่ใช่วิกฤติแบบ ตอนนี้ มีความยากจนมีคนที่ถูกรังแก มีคนที่ไม่รู้เรื่องอะไรแล้วก็ ได้รับผลกระทบจากสงคราม แต่ตอนนี้สภาวะวิกฤติหนักกว่าตอนนั้น อาจจะมองกว้างมากขึ้น

ผู้สัมภาษณ์

: ท่านคิดว่าประเทศชาติประสบปัญหาที่ถือเป็นภาวะวิกฤติของชาติอย่างไรบ้าง

นายก่อเขต จันทเลิศลักษณ์

: ผมมองว่าปัญหาที่วิกฤติที่สุดคือ ความแตกแยกของคนในชาติ ซึ่งผมถือว่าเป็นเรื่องที่ใหญ่โตอย่างยิ่ง ซึ่งเกิดขึ้นตั้งแต่ปีที่แล้ว ความสามัคคีไม่มีเลย ความแตกแยกทางความคิดเป็นจุดก่อกำเนิด และมีบริบททางสังคมที่ทำให้ปัญหานี้ทวีความรุนแรงมากขึ้น ที่มาของปัญหาที่ทำให้รุนแรงมากขึ้น คือ การติดต่อสื่อสารของโลก แคลง โลกของข่าวสารในอดีตผู้รับสารก็คือผู้รับสาร ผู้ส่งสาร

ก็คือผู้ส่งสาร ผู้ส่งสารก็คือ สื่อ โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ กรณีที่โทรทัศน์เป็นผู้ส่งสาร ผู้รับสารคือ ผู้ดู ผู้ฟัง จะมีเสียงสะท้อนกลับมาบ้างแต่ก็ต้องเขียนจดหมายส่งให้บรรณาธิการซึ่งไม่รู้ว่าบรรณาธิการจะตอบเมื่อไร จากนั้นดีขึ้นคือ มีวิทยุโทรทัศน์มีผู้โทรเข้าไปแสดงความเห็นก็รวดเร็วขึ้น ปัจจุบันรวดเร็วขึ้นอีกคือ มีเว็บไซต์ เพียงแค่ไม่ถึงหนึ่งนาที ผู้รับสารจะเป็นผู้ส่งสารทันที จะตอบกลับมาเร็วมาก แทบจะทุกหัวข้อที่เกิดขึ้นในประเทศนี้หรือในโลกนี้ก็ว่าได้ ไม่ว่าจะเกิดหัวข้ออะไรขึ้นมา ดาราแดงตัวโป๊ก็มีความเห็นเข้ามา อดีตนายกบริหารบ้านเมืองไม่ชอบมาพากลก็มีความเห็นและความเห็นก็จะต่อเป็นลูกโซ่ โลกของข่าวสารจะกว้างขึ้น คนที่ส่งสารก็กลายเป็นผู้รับสารแล้ว ช่วงที่เกิดปัญหาทางการเมือง การบริหารประเทศของคนคนหนึ่งที่ไม่ชอบมาพากลก็มีปัญหาต่างๆ มากมายตามมา มีคนออกมาประท้วง ออกมาแสดงความคิดเห็น เริ่มจะออกรายการโทรทัศน์ ตอนแรกคนน้อย ต่อมากคนก็มากขึ้นๆ มีทั้งอารมณ์ร่วม มีทั้งความเห็น มีทั้งจุดยืน รวมอยู่ตรงนั้นหมด ขณะเดียวกันฝ่ายหนึ่งรู้เรื่องของสังคมข่าวสารเป็นอย่างดี อีกฝ่ายหนึ่งซึ่งเป็นอดีตผู้ปฏิบัติงานมวลชน เชี่ยวชาญทางด้านนี้สามารถจัดตั้งมวลชนได้เช่นกันและหาข่าวสารออกมาสู้ จึงเป็นสงครามข่าวสาร มีการยึดสื่อโดยวิธีแทรกซึม และมีสื่อของตัวเองเพราะการเป็นเจ้าของหนังสือพิมพ์ฉบับหนึ่งไม่ยากนัก วิทยุชุมชนก็ถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือของทั้งสองฝ่าย เมื่อเป็นเช่นนี้ก็เกิดความแตกแยกอย่างรุนแรง จนลามเข้าไปถึงครอบครัว เช่น สามภรรยา ไม่ใช่เรื่องเล็กๆ อย่างที่ทุกๆ คนมอง ความแตกแยกอย่างรุนแรงเป็นเหตุผลหลักของการถอยหลังเข้าคลองในวันที่ ๑๕ กันยายน เพราะว่าวันที่ ๒๐ กันยายน แหล่งข่าวทางความมั่นคงทุกแหล่งข่าว รายงานตรงกันว่า จะมีการชนคนเข้ามาและปะทะกัน และคนไทยจะฆ่ากัน จึงมีการยึดอำนาจ ถ้ามายึดอำนาจแล้วความแตกแยกที่เป็นอยู่หายไป

หรือไม่ แก้ปัญหาได้หรือไม่ ผมคิดว่าไม่หายไป ทุกคนที่รักก็ยังคงรักอยู่ คนที่เกลียดก็ยังคงเกลียดอยู่ ตอนนี้กำลังพยายามที่จะให้ข้อเท็จจริง แก่คนที่รักและคนที่เกลียด บางคนอาจจะมองว่าเรื่องแบบนี้มีความ แตกแยกทางสังคม สื่อต้องเป็นกลางทุกคนต้องเป็นกลาง ผมมองว่า สถานการณ์แบบนี้จะให้ เป็นกลางยากมาก เพราะสังคมข่าวสารมี ข่าวสารจำนวนมากมายทำให้คนที่รับรู้ รู้สึกมีนงกับข้อมูล แล้วเขาก็จะถามว่าแล้วตกลงเป็นอย่างไร เขาถามพวกผม ซึ่งอาจเข้าถึง ข้อมูลข่าวสารมากกว่าคนวิชาชีพอื่นแต่ไม่ใช่เก่งกว่า แต่เพราะ สถานะการทำงาน เราถึงรู้ว่าแบบนี้ใช่หรือไม่ใช่ ถูกหรือไม่ถูก อาจ จะเป็นอติวิสัยบ้าง ภายใต้พื้นฐานของความรักชาติบ้านเมืองเช่นกัน เพราะเราถูกปลูกฝังอุดมการณ์เต็มที่ แน่นอนสื่อเป็นธุรกิจแต่ก็มี อุดมการณ์ มิฉะนั้น เราก็อยู่ไม่ได้เพราะคนไม่เชื่อถือ เรารู้ว่า สิ่งไหนดีหรือไม่ดี เราต้องเลือก เราต้องมีจุดยืน บางสิ่งอาจจะลำหน้า ไปมาก เป้าหมายที่เราเสนอมิแต่สิ่งที่ดีที่ถูกต้อง และก็นำเสนอไป อาจจะทำให้มีความรู้สึกเริ่มแบ่งฝ่าย คำว่า เป็นกลาง ยิ่งทำให้คน ไม่รู้ว่าจะทำตัวอย่างไรเพราะไม่เข้าใจ สำคัญก็คือว่าเขาอาจจะถูกดึง ไปในทางที่ไม่ถูกต้องก็ได้ สิ่งนี้เป็นเรื่องสลับซับซ้อนมากและยังไม่จบ การที่ คมช. และรัฐบาลทำงานอย่างหนักอย่างทุกวันนี้เพื่ออะไร เพื่อสิ่งเหล่านี้ทั้งสิ้น ผมคิดว่าปัญหาวิกฤติที่สำคัญของประเทศชาติ คือเรื่องความแตกแยกของคนในชาติส่วนเรื่องอื่นเป็นเรื่องรอง เมื่อใดก็ตามกลุ่มอำนาจเก่าเขาจุดประเด็นอะไรขึ้นมา ก็จะมี ความเห็นที่ไม่ตรงกันอยู่ตอนนี้เหมือนกับการพักยก ซึ่งพร้อมจะ ชกกันอีกเมื่อไรก็ได้ ที่แย่กว่านั้นก็คือทุกคนเห็นแล้วว่ามวลชนหรือ ประชาชนจะเป็นตัวชี้ขาด ทุกคนไม่อยากจะเกิดขึ้นซึ่งผมไม่รู้ว่าจะ เปลี่ยนใจคนที่คิดเช่นนั้นได้สักเท่าไร เพราะคนที่รักที่ชอบอย่าง สุดซึ้งหัวใจ ยังเห็นว่ามายึดอำนาจได้อย่างไรไม่ถูกต้องเพียงแต่ว่า อำนาจของเขาไม่มี เขาก็ยังไม่เปิดเผยเท่านั้น

ผู้สัมภาษณ์

: ท่านคิดว่ามีวิธีการแก้ปัญหาดังกล่าวอย่างไร

นายก่อเขต จันทเลิศลักษณ์

: ปัจจัยที่ทำให้เกิดความแตกแยกคือ การรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่ไม่เท่าเทียมกันอย่างสิ้นเชิง คนต่างจังหวัดก็จะคิดกันว่าอย่างนี้ดีแล้วเพราะเขาให้ แต่ไม่สามารถรับรู้ต่อว่าสิ่งที่เขาให้คืออะไรและส่งผลกระทบต่ออนาคตอย่างไร ในขณะที่สังคมเมืองกำลังไขว่คว้า ใครจะคิดว่าสื่อเคเบิลทีวีอย่างเดอะเนชั่นและผู้จัดการจะมีคนต้องการชมมาก ในขณะที่รัฐบาลมีสื่อทุกช่องก็ยังสู้ไม่ได้ ทั้งนี้เพราะมีแหล่งข้อมูลที่มากกว่า เราจะสังเกตได้ว่าคนชั้นกลาง คนที่มีความรู้จะออกมาไม่ได้ ถ้ามองว่าคนเหล่านี้ ไม่มีวุฒิภาวะเพียงพอ คนเหล่านี้ไม่รักประเทศชาติหรือไม่ใช่ ผมเชื่อว่าทุกคนรักประเทศชาติ คนที่สนับสนุนอดีตนายกก็รักประเทศชาติเช่นกัน จากมุมมองของเขารับรู้แค่นั้น อาจจะประกอบกับแกนนำที่มีผลประโยชน์ ประกอบกับการจัดตั้งมวลชนที่มีประสิทธิภาพทำให้เกิดความแตกแยกวิธีแก้ปัญหา คือนิ่งๆ สักพักแล้วค่อยๆ ดูแต่ละเรื่อง ดูว่าที่ผ่านมาเป็นอย่างไรที่เราหลงรักเขา เขาดีจริงหรือไม่ ที่เราเกลียดเขา เขาไม่ดีจริงหรือไม่ ตอนนี้ข้อมูลข่าวสารจะชัดเจนมากขึ้น ซึ่งอาจจะไม่เป็นเช่นนั้น ร้อยเปอร์เซ็นต์ ต้องยอมละทิ้งอะไรบางอย่างแล้วก็มองไปข้างหน้าให้ได้ มิฉะนั้น ก็ไม่จบ ทำสุดขั้วไม่ได้ ทำอย่างไรถึงจะไม่สุดขั้ว ความรัก ความโกรธ ทุกคนย่อมมี แต่จะอย่างไรจึงจะจำกัดให้อยู่ในที่ที่เหมาะสม ต้องไปในทิศทางเดียวกัน ส่วนการปลูกฝังคุณธรรมเป็นนามธรรมจึงค่อนข้างยาก ผมยังมองไม่ออกว่าจะจบอย่างไร ผมไม่เชื่อว่าคนใดคนหนึ่งจะแก้ไขปัญหานี้ได้

ผู้สัมภาษณ์

: ท่านคิดว่าศาลยุติธรรมควรมีบทบาทในการแก้ปัญหาดังกล่าวหรือไม่ อย่างไร

นายก่อเขต จันทเลิศลักษณ์

: ผมยืนยันว่าบทบาทของศาล ไม่ใช่แค่บังคับบัลลังก์ตัดสิน ประชาชนเขาคาดหวังแล้วก็เชื่อว่าศาลยังเป็นหลักประกันได้อยู่ และยังภาพ

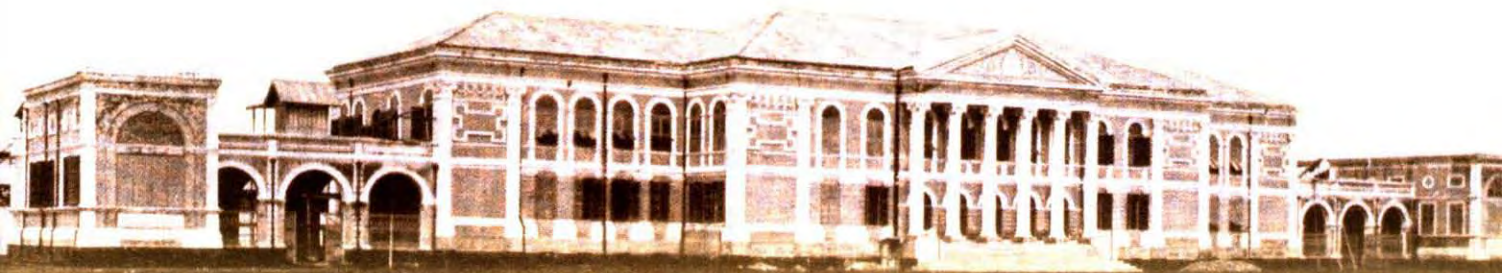
ก็นที่พระองค์ท่านพระราชทานภารกิจอันหนักอึ้งมาให้กับศาลนั้น
 ชัดเจน พระมหากษัตริย์ทรงใช้อำนาจนิติบัญญัติ บริหาร ตุลาการ
 แสดงให้เห็นว่าตุลาการเป็นความหวัง เพราะฝ่ายบริหารและ
 นิติบัญญัติฟังไม่ได้แล้ว ผู้พิพากษาหลายท่านมีมุมมองด้านสังคม
 เกี่ยวกับการปรับโครงสร้างกระบวนการยุติธรรม แต่ละท่านมีความ
 เทียงธรรม คนไม่มีข้อสงสัย ทำเพื่อประเทศชาติแต่ผมยังนึก
 ไม่ออกว่าศาลจะช่วยสมานฉันท์ได้อย่างไร จะต้องมีการตัดสินใจว่า
 ยุบพรรคการเมืองหรือไม่ ผู้พิพากษาก็ต้องตัดสินใจกฎหมาย ตาม
 ข้อมูลที่มีอยู่ สมมติว่าผู้พิพากษาตัดสินเช่นนั้นก็อาจจะมีการ
 เดินขบวนวุ่นวาย ดังนั้น เพื่อความสมานฉันท์ก็ตัดสินกลางๆ ดีกว่า
 อย่างนี้ผมว่าไม่ใช่ ความเห็นทำนองว่าการที่ผู้พิพากษาออกไปทำงาน
 ข้างนอก นอกเหนือจากการตัดสินบนบัลลังก์แล้ว อาจจะเป็น
 การเอาตัวเข้าไปผูกพันกับปัญหาและจะมีภาพสะท้อนที่ไม่ดี
 กลับมา ผมไม่เห็นด้วย เพราะหากจะจับปลาแล้วกลัวเปียกน้ำจะจับ
 ปลาได้อย่างไรไม่มีอะไรที่จะดีทั้งหมด สิ่งนี้ต่างหากที่แสดงให้เห็น
 ว่าผู้พิพากษาซึ่งควรจะแห้งอยู่ตลอดเวลาที่ยังยอมเปียกน้ำ เพื่อที่
 จะจับปลาตัวสำคัญให้ได้ และผมเห็นว่าผู้พิพากษาควรจะรับรู้
 ข้อมูลจากการเรียนรู้สภาพการณ์เปลี่ยนแปลงทางสังคม เพื่อเป็น
 ประโยชน์ในการพิจารณาคดีซึ่งจะยึดเพียงกฎหมายเท่านั้นไม่ได้
 ความยุติธรรมอาจจะไม่อยู่แค่ตัวบทกฎหมาย ผมได้ยินมามาก
 ผู้พิพากษาบอกว่ารู้ๆ อยู่ แต่ไม่สามารถตัดสินลงโทษได้เพราะ
 ลำนวนทำขึ้นมาได้เท่านี้ เช่น กรณีที่ศาลยกฟ้องแต่ให้ขังไว้ระหว่าง
 อุทธรณ์นั้น แสดงให้เห็นว่าศาลไม่ได้ใช้เพียงแค่ตัวบทกฎหมาย แต่
 ใช้วิจรรย์ญาณพิจารณาด้วย แม้การตัดสินของศาลจะมีส่วนในการ
 ชี้ว่าสิ่งใดผิดสิ่งใดถูก แต่สำหรับปัญหาความแตกแยก เมื่อศาล
 ตัดสินแล้วกลับมีเสียงอะไรตามมา ซึ่งผมไม่เคยเห็นใครกล้า
 ทำลายศาล ผมเป็นบรรณาธิการเคยมีคดีหมิ่นประมาทซึ่งศาล

ตัดสินใจว่าผมมีความผิดตอนแรกผมโกรธมากแต่ต่อมาก็เข้าใจศาลและยอมรับที่ศาลตัดสิน แต่บางกรณีกลับปรากฏว่ามีการจัดตั้งมวลชน แม้แต่ศาลยังถูกทำลาย แต่ศาลก็เป็นที่พึ่งสุดท้าย ในฐานะคนนอกผมเชื่อว่าอุดมการณ์และวิธีคิดแต่ละวิชาชีพจะแตกต่างกัน ผู้พิพากษาอาจจะเห็นว่าหากแสดงบทบาทมากจะทำให้เอนเอียง ผมกลับมองว่าผู้พิพากษาที่รู้มาก หมายถึงรู้ทางอื่นที่จะอำนวยความสะดวกธรรมได้มากกว่า ผมอยากเห็นผู้พิพากษาไปพูดคุยกับคนภายนอกอย่างเปิดเผย แม้กระทั่งสื่อหรือภาคสังคมอื่นๆ หากฟังมากก็รู้มากขึ้น ความเปลี่ยนแปลงวิธีคิดทางสังคมรวดเร็วมาก ผมเชื่อว่าบางครั้งการยึดตัวบทกฎหมายอย่างเดียวจะไม่ทันกับข้อเท็จจริง ผมเคยได้รับแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการสรรหาสมาชิกสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เขาให้คัดเลือกบุคคลตามรายชื่อซึ่งมีการบรรยายคุณสมบัติมาซึ่งจะให้ผมเลือกคนด้วยการอ่านหนังสือไม่กี่ตัวที่เขาเขียนมาหรือ ผมคิดว่าไม่ได้ ผมต้องลงไปดูว่าเป็นคนดีจริงหรือไม่ หากผมเป็นผู้พิพากษาผมอยากให้มีคนไปดูข้อเท็จจริงด้วย เข้าใจว่ากระบวนการยุติธรรมต้องมีตำรวจ อัยการ กรณีผมไม่สามารถเลือกได้เพราะไม่รู้จักเลย ก็เช่นเดียวกับผู้พิพากษาที่มีแต่สำนวนซึ่งอัยการส่งมา ความจริงเป็นอย่างไรอาจจะไม่รู้ สุดท้ายบทบาทของผู้พิพากษาหรือของสื่อก็มีจรรยาบรรณวิชาชีพซึ่งจะเป็นเกราะป้องกันได้

คำสั่งคณะกรรมการอำนวยการจัดงาน
วันศาลยุติธรรม

คำสั่งคณะกรรมการอำนวยการจัดงานวันสาธิตธรรม
ที่ ๖/๒๕๕๐
เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการฝ่ายวิชาการและต่างประเทศ

ด้วยในวันที่ ๒๑ เมษายนของทุกปี เป็นวันสาธิตธรรม ซึ่งคณะกรรมการอำนวยการจัดงานวันสาธิตธรรมได้กำหนดให้มีกิจกรรมต่างๆ ในวันดังกล่าว และเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในการจัดงานวันสาธิตธรรมประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๐ คณะกรรมการอำนวยการจัดงานวันสาธิตธรรมจึงแต่งตั้งคณะกรรมการฝ่ายวิชาการและต่างประเทศ ประกอบด้วย

๑. นายพงษ์เดช วานิชกิตติกูล เลขานุการศาลอุทธรณ์ช่วยทำงานในตำแหน่ง ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลประจำสำนักประธานศาลฎีกา	ประธานคณะกรรมการ
๒. นายธรรมนุญ พิทยาภรณ์ ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลประจำสำนักประธานศาลฎีกา	คณะกรรมการ
๓. นายสุรสิทธิ์ แสงวิโรจน์พัฒน์ ผู้พิพากษาศาลชั้นต้นประจำสำนักประธานศาลฎีกา	คณะกรรมการ
๔. นายปรัชญา อยู่ประเสริฐ ผู้พิพากษาศาลชั้นต้นประจำสำนักประธานศาลฎีกา	คณะกรรมการ
๕. นางสาวสุนทรียา เหมือนพะวงศ์ ผู้พิพากษาศาลชั้นต้นประจำสำนักประธานศาลฎีกา	คณะกรรมการ

๖. นายดล บุนนาค
ผู้พิพากษาศาลชั้นต้นประจำสำนักประธานศาลฎีกา
คณะกรรมการทำงาน
๗. นายสรวิศ ลิ้มปรั้งยี
ผู้พิพากษาศาลชั้นต้นประจำสำนักประธานศาลฎีกา
คณะกรรมการทำงาน
๘. นางเยาวรัตน์ เตมีศรีสุข
ผู้พิพากษาศาลชั้นต้นประจำสำนักประธานศาลฎีกา
คณะกรรมการทำงาน
๙. นายสมบัติ พฤตพิงศภัค
ผู้พิพากษาศาลชั้นต้นประจำสำนักประธานศาลฎีกา
คณะกรรมการทำงาน
๑๐. นายเกริกฤทธิ์ อิฐรัตน์
เลขานุการศาลแพ่ง ช่วยทำงานชั่วคราวในตำแหน่ง
ผู้พิพากษาศาลชั้นต้นประจำสำนักประธานศาลฎีกา
คณะกรรมการทำงาน
๑๑. นายชนะชัย ผดุงธิตี
ผู้พิพากษาศาลชั้นต้นประจำสำนักประธานศาลฎีกา
คณะกรรมการทำงาน
๑๒. นายนิติธร วงศ์ยี่น
ผู้พิพากษาศาลชั้นต้นประจำสำนักประธานศาลฎีกา
คณะกรรมการทำงาน
๑๓. ผู้อำนวยการสำนักกระบวนข้อพิพาท
คณะกรรมการทำงาน
๑๔. ผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม
คณะกรรมการทำงาน
๑๕. ผู้อำนวยการกองการต่างประเทศ
คณะกรรมการทำงาน
๑๖. ผู้อำนวยการสำนักวิชาการศาลยุติธรรม
คณะกรรมการทำงานและ
เลขานุการ
๑๗. นางสาวรณิ ไชยาศิริศิลป์
นิติกร ๘ สำนักวิชาการศาลยุติธรรม
คณะกรรมการทำงานและ
ผู้ช่วยเลขานุการ
๑๘. นางชนม์ทิศา บัวทอง
นิติกร ๘ สำนักวิชาการศาลยุติธรรม
คณะกรรมการทำงานและ
ผู้ช่วยเลขานุการ
๑๙. นายเจตศิริ อังศุพานิชย์
เจ้าพนักงานศาลยุติธรรม ๘ สำนักวิชาการศาลยุติธรรม
คณะกรรมการทำงานและ
ผู้ช่วยเลขานุการ

ให้คณะทำงานฝ่ายวิชาการและต่างประเทศ มีอำนาจหน้าที่จัดกิจกรรมด้านวิชาการและต่างประเทศในงานสัปดาห์วันศาลยุติธรรม และให้มีอำนาจในการแต่งตั้งคณะทำงานย่อยตลอดจนดำเนินการอื่นๆ ตามความเหมาะสม

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๑๘ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๐

(นายชูเกียรติ ดิลกแพทย)

ผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ประจำสำนักประธานศาลฎีกา
ประธานกรรมการอำนวยการจัดงานวันศาลยุติธรรม

ส 03469

ศย   สำนักงานศาลยุติธรรม.
-      ที่ระลึกวันศาลยุติธรรม
8.2   21 เมษายน 2550.
2550

สำนักงานศาลยุติธรรม